

MUHTASARI WA BIBLIA 5.

Matendo hadi Ufunuo

1 Wakorintho 10:11–12

Mambo hayo yaliwapata wao kama mifano na yaliandikwa ili kuwa maonyo kwa ajili yetu sisi ambao juu yake yametimizwa ya zama imekuja.

2 Timotheo 3:16–17

Kila andiko, lenye pumzi ya Mungu, lafaa kwa mafundisho, na kwa kuwaonya watu makosa yao, na kwa kuwaongoza, na kwa kuwaadibisha katika haki; mtu wa Mungu anaweza kuwa na vifaa vya kutosha kwa kila mtu kazi nzuri.

Waebrania 4:12

Kwa maana neno la Mungu li hai na lina nguvu. Mkali kuliko yoyote upanga wenye makali kuwili, hupenya hata kuzigawanya nafsi na roho, na viungo na mafuta yaliyomo ndani yake; inahukumu mawazo na mitazamo ya moyo.

Mchungaji Dkt. Jerry Schmoyer

© 2014, 2020

WASIFU WA MWANDISHI

Mchungaji Dr. JERRY SCHMOYER ni mhitimu wa Seminari ya Teolojia ya Dallas ambapo alipata shahada yake ya Uzamili mwaka 1975 na Shahada ya Uzamivu mwaka 2006. Amekuwa mchungaji kwa takriban miaka 50 na amekuwa akiongoza makongamano ya wachungaji Kusini–mashariki mwa Asia tangu 2006. inaweza kufikiwa kwa jerry@ChristianTrainingOrganization.org

MUHTASARI WA BIBLIA

23. PETRO	5-13
Matendo: Kanisa la Awali	6-7
James: Imani ya Kweli	8-9
1 Petro: Mateso	10-11
2 Petro: Shika Imani	12-13
24. PAULO	14-
Paul, Usuli	15-18
Safari ya 1 ya Umishonari	19-20
Baraza la Yerusalemu	21-22
Wagalatia: Uhuru wa Kikristo	23-24
Safari ya 2 ya Umishonari	25-26
1 Wathesalonike: Kuja Tena	27-28
2. Wathesalonike: Inakuja Karibuni	29-30
Safari ya 3 ya Umishonari	31-32
1 Wakorintho: Hekima ya Kidunia 2	33-34
Wakorintho: Huduma ya Kiungu	35-36
Warumi: Wokovu	37-39
Safari ya kwenda Roma	40-41
Waefeso: Katika Kristo	42-43
Wafilipi: Furaha	44-45
Wakolosai: Kristo ndiye	46-47
Filemoni Mkuu: Christian	48-49
Courtesy Final Travels	50-53
1 Timotheo: Utaratibu wa Kanisa Tito:	54-55
Matembezi ya Kila Siku	56-57
2 Timotheo: Huduma ya Uaminifu	58-59
Kanisa la Awali	60
Waebrania: Kristo ni Mkuu 1	61-63
Yohana: Ushirika	64-65
2 Yohana: Tembea Katika	66-67
Kweli 3 Yohana: Ukarimu	68-69
Yuda: Uasi	70-71
Ufunuo: Unabii	72-73
25. KANISA	74-78
26. UNYAKUO	79-82
27. DHIKI	
& MILENIA	83-88
Hitimisho	88
Mwisho wa Maswali ya Kutafakari Kitabu	88

23. PETRO

MATUKIO KUU: Kuanza kwa kanisa la kwanza

WATU WAKUU: Petro, Yohana, Filipo, Stefano

VITABU VYA BIBLIA: Matendo 1-12

AYA YA BIBLIA: Matendo 1:4-5 Msitoke Yerusalemu, bali ingojeeni ile zawadi ambayo Baba yangu aliahidi, ambayo mmenisikia nikisema juu yake. 5 Kwa maana Yohana alibatiza kwa maji, lakini baada ya siku chache ninyi mtabatizwa kwa Roho Mtakatifu.

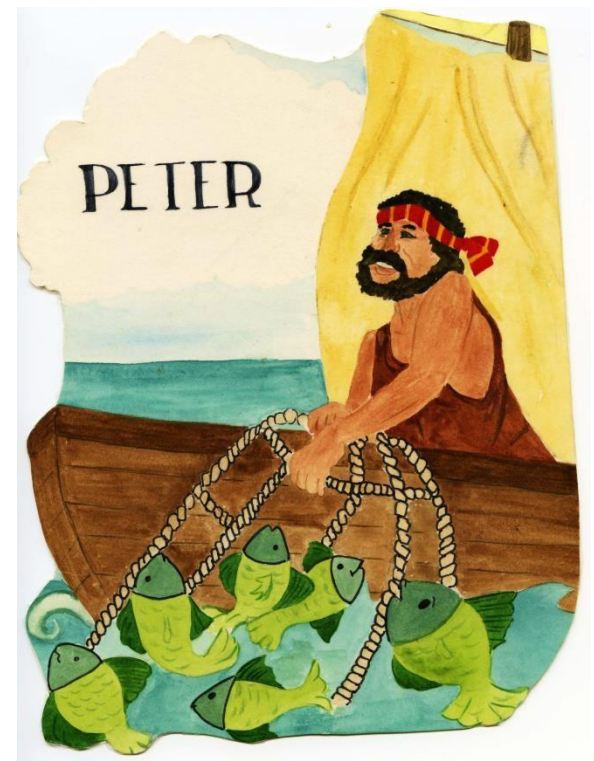
MUDA: AD 30-40

MATUKIO YA DUNIA WAKATI HUU: Nasaba ya

Kushan inatawala kaskazini mwa India.

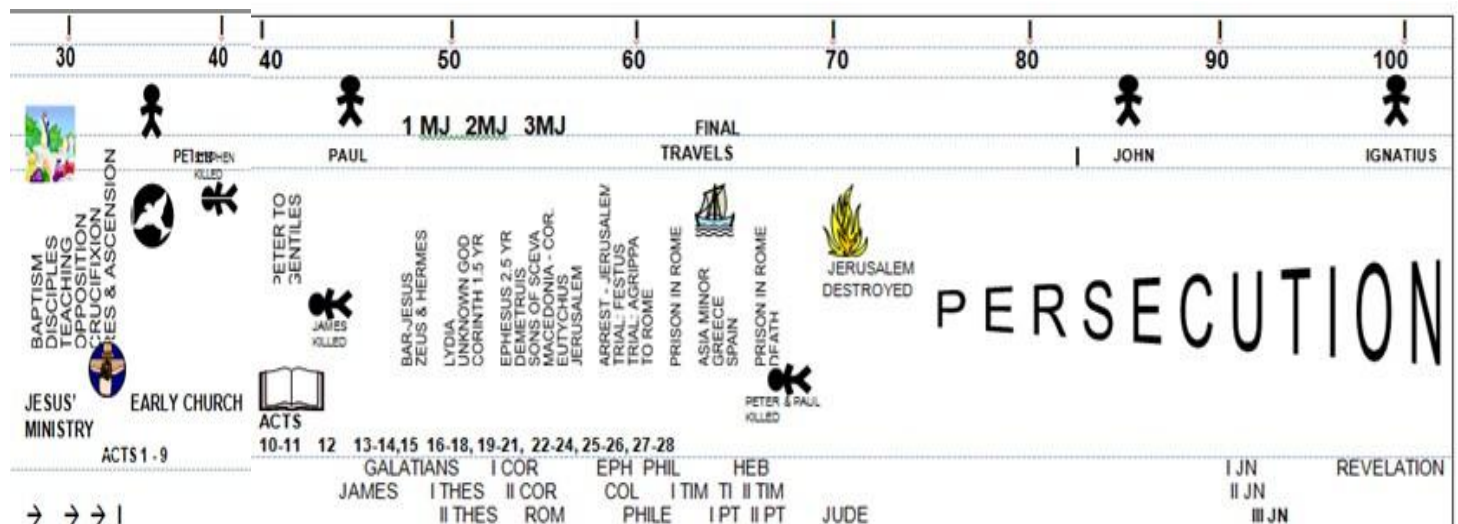
Nasaba ya Han ilianzia Uchina. Ilileta Ubuddha kwa Uchina Mfalme wa Kirumi Caligula anauawa

ENEO LA KIJIOGRAFIA: Palestina (Yudea, Samaria)

Petro ndiye kiongozi wa kwanza wa kanisa la kwanza kumfuata Yesu. alikuwa wazi kumruhusu Mungu afanye kazi ndani g vitu kwa nguvu zake mwenyewe. Yohana, nduguye Yakobo, alikuwa pamoja naye akisaidia katika uongozi pia. Kanisa la kwanza lilihitaji mtu mpole na mwenye kutia moyo ili kuanza na Petro alikuwa mtu kamili kwa kazi hiyo. Akiwa amejaa ujasiri na hekima kutoka kwa Roho Mtakatifu, alisimamia kazi ya kanisa lililokuwa likikua Yerusalemu.

Wakati huo Yakobo, ndugu ya Yohana, aliuawa na Yakobo, ndugu wa kambo wa Yesu, aliandika kitabu cha Yakobo. Alikuwa mmoja wa viongozi katika kanisa la kwanza pia. Petro pia aliandika vitabu viwili baadaye, lakini tutavijumuisha katika sehemu hii kwa kuwa lengo ni kwa Petro.

MATENDO:

KANISA LA MWANZO

TITLE: Baada ya ACT Roho Mtakatifu

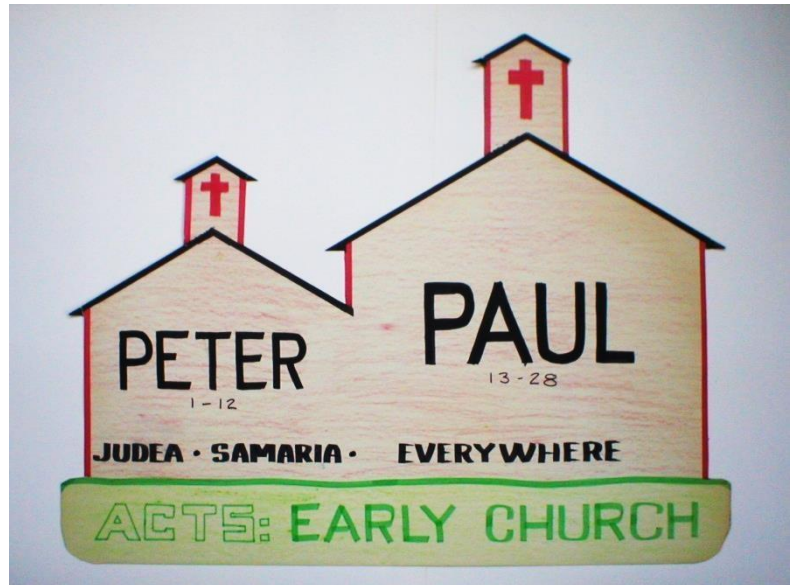
MWANDISHI: Luka

TAREHE YA KUANDIKWA: Takriban 63 AD MAHALI PA

KUANDIKWA: Maeneo Mbalimbali MUDA

ULIOFANYIKA: BK 30 – 60 WAPOKEAJI: Theofilo, kisha

kila mtu AYA MUHIMU: *"Lakini mtapokea nguvu, akiisha kuwajilia juu yenu Roho Mtakatifu; nanyi mtakuwa mashahidi wangu katika Yerusalemu, na katika Uyahudi wote, na Samaria, na hata mwisho wa nchi."* (Matendo 1:8)

NENO KUU: "Roho Mtakatifu" (mara 54); "jina" (mara 33), "shahidi" (mara 12)

KUSUDI: Injili zina mambo hakika ya maisha ya Yesu duniani. Matendo ya Mitume yanaendelea na hadithi kuhusu kuanza kwa kanisa la kwanza na kuweka msingi wa kuelewa nyaraka.

NIA: Kuendeleza kumbukumbu ya kazi ('matendo') ya Bwana mfufuka.

Agano la Kale linaonyesha hitaji letu la Mkombozi na ahadi ya Mungu ya kumtuma Mmoja. Injili zinaonyesha jinsi hilo lilivyotimizwa katika Yesu. Kitabu cha Matendo ya Mitume kinaendeleza hadithi baada ya Yesu kupaa kurudi mbinguni (1:1–26). Inaonyesha jinsi waamini wachache, waliojazwa na Roho Mtakatifu, walivyoanzisha kanisa na kueneza ujumbe wa Mungu ulimwenguni. Nyaraka hizo ni barua zilizoandikwa kwa makanisa na watu binafsi wakati wa Matendo. Ufunuo unaonyesha utimizo wa mwisho wa nyakati zote.

LUKA MWANDISHI Luka aliandika yote mawili Luka na Matendo. Wakati Paulo aliandika vitabu vingi zaidi katika Agano Jipya, 13, na Yohana alifuata kwa 5, Luka aliandika kurasa nyingi zaidi. Kitabu chake kiitwacho Matendo kilikuwa ufuatiliaji wa Injili yake ya Luka. Ni kitabu cha kihistoria, kitabu cha mpito. Sio theolojia kwetu kuitumia katika kila undani, lakini ni kumbukumbu sahihi ya kihistoria ya mpito kutoka Sheria hadi Neema, kutoka Israeli hadi Kanisa, kutoka kwa Myahudi na Mmataifa hadi Bibi-arusi wa Kristo. Mpito wowote huchukua muda na hupitia hatua mbalimbali. Hii ilikuwa kweli kwa kanisa la kwanza, pia.

Kitabu kinafuata muhtasari uliowekwa katika 1:8: *"Lakini mtapokea nguvu, akiisha kuwajilia juu yenu Roho Mtakatifu; nanyi mtakuwa mashahidi wangu ndani Yerusalemu, na katika yote Yudea na Samaria, na kwa mwisho wa dunia."*

I. "YERUSALEMU" (1-7) Katika sehemu ya kwanza ya Matendo lengo ni Petro anaongoza mapema Yerusalemu. kanisa. Simulizi hilo lilichukuliwa na kupaa kwa Yesu mbinguni (1). Mwanzo wa mapema kanisa la Yerusalemu limeandikwa – Pentekoste (2). Matukio ya kanisa changa yameorodheshwa: mlemavu aliyeponywa (3), Petro na Yohana walikamatwa na kuachiliwa (4), Anania na Safira waliuawa kwa udanganyifu (5), mashemasi 7 waliochaguliwa kusaidia mzigo wa kazi (6) na kifo cha Stefano (7).

II. "YUDA na SAMARIA" (8-12) Mungu alitumia wimbi hili la kwanza la mateso dhidi ya Wakristo kule Yerusalemu kuwafanya kutawanyika na injili. Walipaswa kufanya hivi hapo awali lakini hawakufanya, sasa lazima. Mahubiri ya Filipo katika Samaria na kwa towashi Mweithiopia, (8), kuongoka kwa Paulo (9), na uinjilisti wa Petro kwa Kornelio, Mmataifa na nyumba yake (10–11) unajumuisha mambo ya kihistoria. Kanisa limetoka kwa Wayahudi huko Yerusalemu kwenda kwa Wayahudi na Wamataifa kote Palestina.

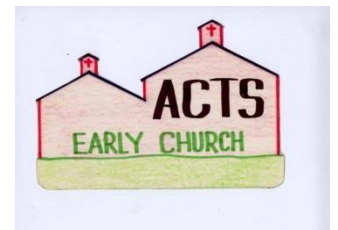
III. “MWISHO WA NCHI” (13-28) Katika sehemu hii ya tatu mwelekeo unaelekezwa kwa Paulo na safari zake za kimisionari – 3 kati ya hizo (13 – 20). Paulo ndiye aliyepokea injili kwa Mataifa na kuanzisha makanisa huko Asia Ndogo na hata Ulaya yenyewe. Kitabu hiki kinamalizia kwa kukamatwa kwa Paulo na safari yake kwenda Rumi kwa ajili ya hukumu (21–28). Baada ya kuachiliwa aliendelea kusafiri, kisha akauawa kishahidi huko Roma. Sasa ni zamu yetu kuchukua injili na kuieneza. Kama katika mbio za kupokezana vijiti, kila mmoja ana zamu yake ya kufanya sehemu yake. Sasa ni zamu yako kama sehemu ya kizazi hiki. Usidondoshe kijiti!

sura	1-7	8-12	13-28							
eneo	YERUSALEMU	YUDA – SAMARIA	MWISHO WA DUNIA							
watu	WAYAHUDI	WASAMARIA	MATAIFA							
wanaume	PETER	FILIPU (Petro/Paulo)	PAUL							
kanisa	KUANZISHWA	UPANUZI	UPANUZI							
wakati	MIAKA 2 (BK 33–35)	MIAKA 13 (BK 35–48)	MIAKA 14 (AD 48–62)							
	1. A kupaa kwa Yesu 2. B ubatizo wa Roho Mtakatifu 3. C mkojo wa Kilema 4. D malipo ya Petro na Yohana 5. E ubadhirifu wa Anania na Safira 6. F ellows, 7 Mashemasi 7. G chuki ya Stephen	Safari ya Umishonari Sura Miaka 8. Filipo Akihubiri 9. Paulo Kuona 10–11. Peter Upainia 12. Watu Kuomba	1MJ	Jerusalem Council 15	2MJ	3MJ	Rume1	Safari	Rume	...
			13–14		16–18	19–20	21–28			
			1 ½ Gal		2 ½ 1 Thes 2 The	4 1 Kor 2 Kor Rum	5 Efe Kanali Fil e Fil	5 1 Tim Tito	1 2 Tim	...
Vitabu		James	Weka alama				Matendo	Mt Lk 1 Pt 2 Pt	Ebr Jud	Jn 1 Yoh 2 Yoh 3 Yoh Mch

MUHTASARI WA MATENDO

I. KUANZISHWA (Petro kwa Wayahudi huko Yerusalemu) AD 33-35 1-7

- A. **A** kupaa kwa Yesu 1
- B. **B** ubatizo wa Roho Mtakatifu 2
- C. **C** mkojo wa Kilema 3
- D. **D** kuwajibika kwa Petro na Yohana 4
- E. **E** ubadhirifu wa Anania na Safira 5
- F. **F** ellows, 7 Mashemasi 6
- G. **G** chuki ya Stephen 7

II. UPANUZI (Filipo hadi Wasamaria huko Samaria) BK 35-48 8-12

- A. Philip Akihubiri 8
- B. Paulo Kuona 9
- C. Peter Upainia 10–11
- D. Watu Kuomba 12

III. UPANUZI (Paulo kwa Mataifa Kila mahali) AD 48-62 13-28

- A. Safari ya Kwanza ya Umishonari 13–14
- B. Baraza la Yerusalemu 15
- C. Safari ya Pili ya Umishonari 16–18
- D. Safari ya Tatu ya Umishonari 19–20
- E. Safari ya kwenda Roma 21–28

JAMES:

IMANI YA KWELI

KICHWA: Limepewa jina la mwandishi MWANDISHI:

Yakobo, ndugu wa kambo wa Yesu MUDA WA
KUANDIKWA: 45 BK (1st kitabu cha AJ) MAHALI PA

KUANDIKWA: Yerusalemu

MUDA ULIOHUSIKA:

WAPOKEAJI 45 AD: Myahudi Waumini
kila mahali

AYA MUHIMU: *“Wewe mpumbavu, wataka
uthibitisho kwamba imani bila matendo
haina maana?”* 2:20

NENO MUHIMU: “imani” (mara 16); :kazi:
(mara 15)

KUSUDI: Ili Yakobo awasiliane na waumini wa Kiyahudi popote walipo.

Tangu wokovu

haikuwa kwa matendo, basi matendo mema yalikuwa na nafasi gani katika maisha ya

Kikristo? NIA: Imani ya kweli huzaa matendo ya kweli.

Tuseme mtu fulani katika kanisa lako alianguka chini na asisogee. Ungejua kama wamekufa? Ungeangalia dalili za maisha: mapigo ya moyo na kupumua. Wakati kuna kupumua kuna maisha ya kimwili, wakati hakuna kupumua hakuna maisha. Yakobo anasema jambo hilo hilo ni kweli kiroho. Je, mtu anawezaje kujua kama mwili una uzima wa kiroho? Kama kuna matendo mema kuna uzima, kama hakuna matendo mema hakuna maisha ya kiroho. Ni rahisi hivyo. “Imani bila matendo imekufa” ndiyo mada ya Yakobo.

IMANI NA MATENDO Yakobo ni kitabu cha kwanza cha Agano Jipya kuandikwa. Miaka mia nne ya ukimya imevunjwa. Hakuna kitu ambacho kimetiwa moyo tangu Malaki. Sasa Roho wa Mungu humsukuma tena mwanadamu kuandika. Tatizo lao la kwanza ni uhusiano wa neema na matendo. Kitabu cha pili kilichoandikwa, Wagalatia, kinahusu mada hii hiyo. Kila mmoja anatafuta kuepuka uliokithiri.

Sasa kwa kuwa Wayahudi wangeweza kuwa Wakristo bila kulazimika kushika sheria zote za Kiyahudi, ni mahali gani pa kuishi maisha matakafu? Ikiwa haipati wokovu, kwa nini uishi maisha ya kumcha Mungu? Ikiwa wokovu ni bure, unafanya nini haijalishi tunaishi vipi? Matendo mema hayapati wokovu wetu, lakini yanaonyesha kwamba tayari tunayo wokovu. Wao ni ishara ya imani. Ikiwa imani ni kweli, itadhihirika katika jinsi mtu anavyoishi. Wokovu kwa imani italeti mabadiliko ya vipaumbele, nia za kimungu, unyenyekevu, upendo, hamu ya kushuhudia, na maisha kama Yesu.

JAMES MWANAUME alikuwa ndugu yake Yesu. Akawa kiongozi wa kanisa la kwanza huko Yerusalemu, pamoja na Yohana, wakati ndugu wa Yohana Yakobo alipouawa. Huyu Yakobo alikua na Yesu lakini hakuamini mpaka alipomwona ndugu yake wa kambo baada ya ufufuo.

I. IMANI YA KWELI NA MAJARIBU (1 - 2) Yakobo anaanza kwa kuzungumza juu ya imani wakati wa majaribu na majaribu. Ni jambo moja kusema tunamwamini Mungu na kumwamini, ni jambo lingine kuonyesha wakati maisha yana uchungu na yasiyo ya haki.

Inashangaza kwamba Yakobo aanze Agano Jipya kwa kushughulikia tatizo la Kitabu cha kwanza katika Jaribio la Kale., Ayubu, ni kuhusu somo moja! Imani ya kweli itashinda vikwazo.

II. IMANI YA KWELI NA KUONGEA (3) Njia ya pili ya imani ya kweli ni kwa maneno yetu. Kwa kuwa wanaonyesha kilicho ndani ya mioyo yetu, mioyo yetu inapobadilika ndivyo mazungumzo yetu yatabadilika. Tunapotafuta hekima ya Mungu basi tutafanana zaidi na Yesu na maisha yetu yataonyesha katika nyanja zote. Ili maisha yetu yaonekane,

ingawa, ni lazima tutafute hekima ya Mungu, si hekima ya ulimwengu. Njia za Mungu ni tofauti na njia za mwanadamu. Vipaumbele vya Mungu na thamani zake hutofautiana na za ulimwengu.

III. IMANI YA KWELI NA MAJARIBIO (4) Ushahidi mwingine wa maisha ya kiroho ni jinsi mtu anavyokabiliana na majaribu. Wote watajaribiwa, na majaribu si dhambi, lakini maendeleo ya daima juu ya dhambi katika maisha yataonekana wakati mtu anaishi kwa imani. Sio lazima kuwe na ushindi kamili mara moja, lakini lazima kuwe na maendeleo katika mwelekeo huo. Imani husababisha mtu kuuacha ulimwengu.

IV. IMANI YA KWELI NA TUMAINI (5) Kukaa juu ya mada ya mali, imani ya kweli huona mambo kuwa ya muda tu na sio jambo kuu maishani. Imani ya kweli italeta saburi, usemi wa kimungu na sala.

Sasa, unaweza kuthibitisha kwamba Uko hai? Sawa, unapumua kimwili, kwa hivyo una maisha ya kimwili. Vipi kuhusu kiroho? Je, una maisha ya kiroho? Je, kuna matendo mema maishani mwako, tunda la Roho, kufanana na Kristo kunazalishwa ndani yako? Ikiwa sivyo, ni nini kinachopaswa kutokea katika maisha yako sasa ili kufanya kazi nzuri ambazo Mungu anataka?

MUHTASARI WA JAMES

Salamu 1:1

I. IMANI YA KWELI NA MAJARIBU (Kazi) 1-2

- A. Imani ya Kweli Inajaribiwa 1:2-18
 - 1. Kusudi la Majaribu 1:2-12
 - 2. Nasaba ya Majaribu 1:13-16
 - 3. Kusudi la Mungu 1:17-18
- B. Imani ya Kweli itashinda 1:19-2:26
 - 1. Kwa Neno 1:19-27
 - 2. Pamoja na Ndugu 2:1-13
 - 3. Katika Imani Yake 2:14-26

II. IMANI YA KWELI NA KUONGEA (maneno) 3

- A. Imani ya Kweli Hutawala Lugha 3:1-12
 - 1. Ndimi zinazozuia 3:1-4
 - 2. Ndimi kujisifu 3:5-12
- B. Imani ya Kweli Inahitaji Mafundisho ya Kweli 3:13-18

III. IMANI YA KWELI NA MAJARIBU (Ulimwengu) 4

- A. Imani ya Kweli Inakemea Majaribu 4:1-13
 - 1. Sababu ya Jaribio 4:1-2
 - 2. Matokeo ya Ulimwengu 4:3-6
 - 3. Jitiishe kwa Mungu 4:7-10
 - 4. Hotuba Sahihi 4:11-13
- B. Imani ya Kweli Hupuuza Mambo ya Muda 4:14-17

IV. IMANI YA KWELI NA UAMINIFU (Onyo) 5

- A. Imani ya Kweli Haitaji Hazina 5:1-6
- B. Imani ya Kweli Inazalisha Utauwa 5:7-20
 - 1. Subira 5:7-11
 - 2. Hotuba ya Kimungu 5:12
 - 3. Maombi 5:13-18
 - 4. Toba 5:19-20

1 PETRO: MATESO

KICHWA: Limepewa jina la mwandishi

MWANDISHI: Peter

TAREHE YA KUANDIKWA: 63 AD

MAHALI pa KUANDIKA: 'Babeli' (Roma?)

WAPOKEAJI: Myahudi waumini waliotawanyika kila mahali

AYA MUHIMU: *Wapendwa, msishangae kana kwamba mnateseka kwa maumivu makalikitu cha ajabu*

kilikuwa kikitokea kwako. 13 Lakini furahini kwa kuwa mnashiriki mateso ya Kristo, ili mpate kuwa na furaha tele wakati utukufu wake utakapofunuliwa.

4:12-14

MANENO MUHIMU: "Kuteseka" (mara 16, ikimaanisha 6 zaidi); "utukufu" (mara 16); "neema" (mara 10) KUSUDI: Petro anataka kuwafaraji waumini Wayahudi wanaoteswa ambao wametawanyika kila mahali. Pia anataka kuwatayarisha kwa ajili ya majaribu ambayo bado yako mbele. Anafanya hivyo kwa kuwaonyesha tumaini la ajabu lililo mbele yetu (1:13) na kwa mfano wa Kristo kwetu (2:21-23).

MANDHARI: Kutia moyo kwa Wakristo wanaoteswa na kuteseka

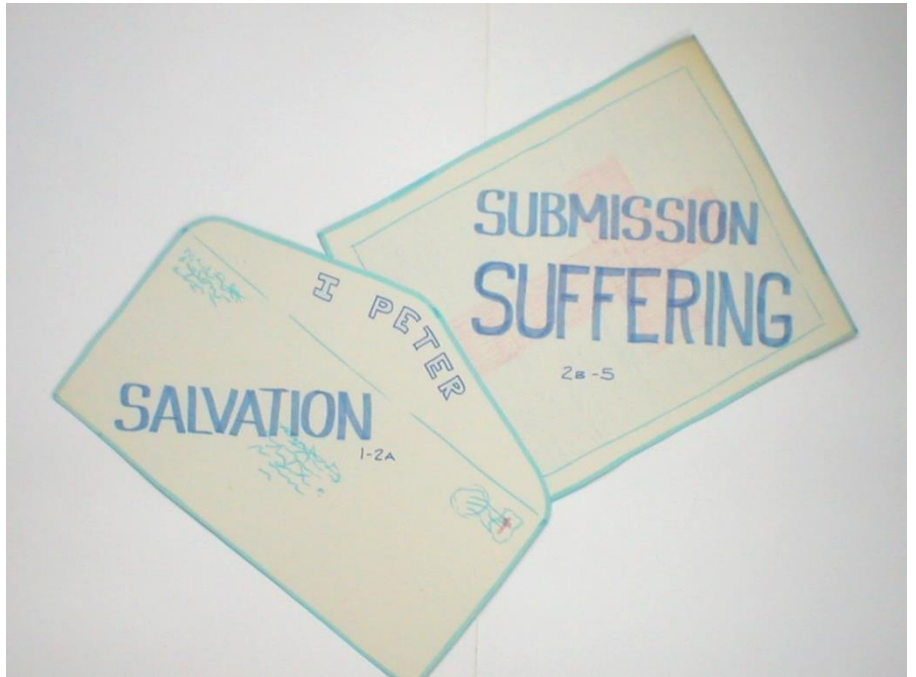
Unapoteseka kwa kufanya kitu kibaya, kama kuvunja kikomo cha mwendokasi na kupata tikiti, ni rahisi kubeba matokeo, kwa sababu unajua unapata kile unachostahili. Lakini unapoteseka kwa kufanya jambo fulani sawa, kama vile kufukuzwa kazi yako kwa kusema ukweli, hiyo ni ngumu zaidi kuvumilia. Tuna chaguzi mbili za jinsi ya kujibu: kama ulimwengu (kisasi, kisasi, uchungu) au kama Yesu.

Wakristo wengi wa mapema waliteswa isivyo haki kwa sababu ya imani yao. Waumini wa Kiyahudi walikuwa na wakati mgumu sana kwa kuwa wao pia waliteswa na Uyahudi na kupoteza familia zao, marafiki na mapato. Petro anawaandikia wote, lakini hasa Wakristo Wayahudi, ili kuwasaidia kubaki waaminifu licha ya mnyanyaso huo.

I. WOKOVU (1:1 – 2:10)Petro wa Kwanza anarudi nyuma na kuwakumbusha juu ya wokovu wao na yote waliyo nayo katika Kristo. Unapoteseka siku zote kumbuka unachopata MBALI kinazidi unachopoteza!

II. KUJITOA (2:11 – 3:12)Katika muda wote wa 2:11 – 3:12 mada mbili zinaendana: kuwasilisha na kuteseka. Petro anawahimiza wajinyenyekeze kwa serikali yao, wake kwa waume, waumini wengine, viongozi wa makanisa na hata kwa wasioamini ili kuwa na ushuhuda mzuri kwao. Kwa sababu tuna wokovu tunapaswa kunyenyekeza haijalishi nini kitatokea.

III. MATESO (2:11 – 3:12)Mateso ni matokeo ya asili ya kujisalimisha badala ya kuwa mgumu na kulipiza kisasi. Tunateseka hata wakati hatunyenyekei, lakini tunapofanya hivyo, mara nyingi tunateseka zaidi. Yesu ni mfano wetu. Petro anasema kwamba mateso kwa ajili ya Kristo humletea Mungu utukufu na kwamba ni lazima tumtumaini na kumtegemea Mungu ili atuvushe. Kila Mkristo lazima akubaliane na mtazamo wa ulimwengu wa Kikristo wa mateso. Ni kutufanya tufanane zaidi na Yesu na kumletea Mungu utukufu tunapomwamini kupitia hilo. Je, hiyo ni kweli kwako? Hakika inapaswa kuwa!

MUHTASARI WA 1 PETRO

Ufunguzi 1:1

I. WOKOVU (Imani) 1:2-2:10

- A. Kuwachagua na Mahujaji Waliotawanyika 1:1-2
- B. Urithi 1:3-5
- C. Furaha Katika Jaribio 1:6-9
- D. Ufunuo wa Wokovu 1:10-12
- E. Ishi Maisha ya Kikristo 1:13-16
- F. Mwamini Mungu 1:17-21
- G. Ukuu wa Wokovu 1:22-25
- H. Tii Biblia 2:1-3
- I. Kristo Mwamba Wetu 2:4-8
- J. Haki za Kikuhani 2:9-10

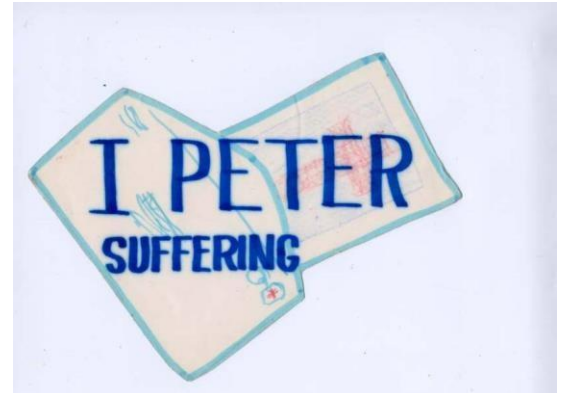
II. KUJITOA (Tabia) 2:11-3:12

- A. Kunyenyekea kwa Serikali 2:11-17
- B. Jinyenyekeze kwa Mateso Isiyo ya Haki 2:18
- C. Mke Jitiishe kwa Mume 3:1-6
- D. Mume Mpende Mke 3:7
- E. Maelewano na Waumini Wengine 3:8-12
- F. Washuhudie Wengine 3:15
- G. Kristo Mfano Wetu 3:22
- H. Ishi kwa Ufahamu wa Kuja Hukumu 4:7
- I. Huduma na Ushirika katika Upendo 4:8-12
- J. Viongozi wa Kanisa 5:1-4
- K. Jinyenyekeze kwa Waumini Wengine 5:5
- L. Uwe Mnyenyekevu ili Ubarikiwe 5:6-7

III. MATESO (Kupigwa) 3:13-5:11

- A. Kuteseka isivyo haki 2:18-20
- B. Yesu Aliteseka kwa ajili Yetu 2:21-25
- C. Uteseke kwa ajili ya Mema, Si Ubaya 3:13-14, 16-17
- D. Yesu Mfano Wetu wa Mateso Katika Mauti 3:18-22
- E. Yesu Mfano Wetu wa Kuteseka Maishani 4:1-6
- F. Mateso Kwa Ajili Ya Kristo Yanaleta Utukufu 4:12-16
- G. Mtumaini Mungu 4:17-19
- H. Mpingeni Shetani kwa Imani 5:8
- I. Mfano wa Waumini Wengine 5:9
- J. Mateso Huleta Baraka za Mungu 5:10

Kufunga 5:12

2 PETRO: TUNZA IMANI

KICHWA: Limepewa jina la mwandishi

MWANDISHI: Peter

TAREHE YA KUANDIKWA: 64 AD

MAHALI pa KUANDIKA: Haijulikani (Roma?)

WAPOKEAJI: Myahudi waumini waliotawanyika kila mahali

AYA MUHIMU: *Lakini pia walikuwepo manabii wa uongo kati ya watu, kama vile kutakuwa na uongowalimu miongoni mwenu. Wataanzisha uzushi wenye kuharibu kwa siri, hata kumkana Bwana Mwenye Enzi Kuu*

aliyenunua kuwaleta mwepesi uharibifu juu yao wenyewe. 2:1

MANENO MUHIMU: "Maarifa" (mara 16); "hukumu" (mara 4)

KUSUDI:

NIA: Kuwaimarisha na kuwathibitisha waumini dhidi ya kushambuliwa na walimu wa uongo.

Petro alikuwa kiongozi wa kwanza wa kanisa la kwanza, Paulo wa pili. Nusu ya kwanza ya kitabu cha Matendo inamhusu Petro, ya pili inamhusu Paulo. Sanguine Petro aliuguza kanisa lililozaliwa pamoja ili liweze kuimarika na kuanza kukua. Cholerio Paulo alilifunga kanisa changa katika umbo na kulilinda dhidi ya walimu wa uongo na wale ambao wangelipotosha. Petro alikuwa pamoja na Yesu alipoishi duniani, Paulo hakuwa. Petro alikuwa mvuvi wa kawaida, Paulo kiongozi wa kidini aliyefunzwa vyema. Petro alihudumia hasa Wayahudi, Paulo hasa kwa Mataifa. Hata hivyo pamoja na tofauti hizi walimtumikia Bwana yule yule kwa wakati mmoja. Wote wawili waliuawa huko Rumi wakati wa mateso makuu ya kwanza. Petro alisulubishwa kichwa chini chini, Paulo alikatwa kichwa (kifo kilicho rahisi zaidi kwa sababu alikuwa raia wa Kirumi). Kila mmoja wao aliandika kitabu chake cha mwisho muda mfupi kabla ya vifo vyao. Ya Paulo ilikuwa 2 Timotheo, ya Petro ilikuwa 2 Petro. Wote wawili walijua kwamba wangekufa upesi walipoandika na wakawatia moyo wafuasi wao wabaki waaminifu hata iweje. Wote wawili walionyesha imani ya kina na imani kwa Mungu. Wote wawili walionya dhidi ya uasi-imani katika 'siku hizo za mwisho.' Kichwa cha 2 Timotheo ni 'Huduma ya Uaminifu.' Mada ya 2 Petro ni 'Ishike Imani.'

Petro aliandika 1 & 2 Petro kwa hadhira sawa – waumini wa Kiyahudi popote walipo. Katika 1 Petro alizungumza kuhusu mateso kutoka bila kanisa: mateso, nk. Katika 2 Petro anazungumza kuhusu mateso kutoka ndani ya kanisa: walimu wa uongo na waasi. Hii 'sumu katika pew' ni aina mbaya zaidi. Kinga pekee ni 'kushika imani.' Endelea kuwa mwaminifu kwa mafundisho ya kweli ya Biblia. Ulinzi bora ni kosa kali. Hiyo ni kweli dhidi ya walimu wa uongo, pia.

I. HAKI ZA IMANI (1:3-21) Petro anawasihi wasomaji wake waendeleo kutembea na Mungu hata iweje. Anasema hii ndiyo njia pekee ya kuwa kwa sasa, na italeta thawabu kwa umilele wote. Anatomia ushuhuda wake mwenyewe pamoja na mamlaka ya Maandiko kuunga mkono jambo hili. Waumini wanapokuwa na afya njema na wema katika imani zao, mafundisho ya uwongo hayataweza kupata nafasi kati yao.

II. MGOGORO JUU YA IMANI (2:1-22) Petro anawakumbusha kwamba daima kumekuwa na daima kutakuwa na walimu wa uongo. Wanadanganya ukweli, na kufanya mambo wanayofundisha yaonekane kuwa kweli. Wanadhoofisha ukweli kwa siri na badala yake kwa hila na upotofu, kila mara kidogo hapa na pale hadi hatimaye ushikamane. Petro anasema watahukumiwa na kuhukumiwa, kama malaika walioanguka pamoja na Lusifa, kama watu wa kizazi cha Nuhu, kama wale wa Sodoma na Gomora.

Anafichua mwenendo wao, madai yao na waongofu wao.

Hata hivyo katika matukio haya yote Mungu huwaacha wacha Mungu.

III. UKIMWI WA NCHI (3:1-18)

Mojawapo ya uzushi mkuu wa walimu wa uongo ulikuwa ni

kukana ujio wa pili wa Yesu. Ikiwa Yesu hatarudi inamaanisha alisema uwongo, yeye si Mungu, wasioamini hawataadhibiwa na waaminio hawatapata thawabu. Petro anaeleza kwa undani jinsi Siku hiyo ya Bwana itakavyokuwa. Anawahakikishia wasomaji wake kwamba wale walio waamini wataachiliwa, lakini wengine watahukumiwa. Anawaambia kwamba sababu pekee haijatokea bado ni rehema ya Mungu, ikingojea watu wengi zaidi kutubu. Petro anamalizia kwa kutumia hili kama motisha ya kukaa mwaminifu. Kuwa tayari, anasema – Yesu atarudi dakika yoyote! Je, uko tayari? Je, unaishi katika mwanga wa kurudi kwa Yesu hivi karibuni? Vipi kama angekuja leo? Je, uko tayari?

MUHTASARI WA 2 PETRO

Ufunguzi 1:1-2

I. KUSADIKIWA KWA IMANI (Kukua katika Neema) 1

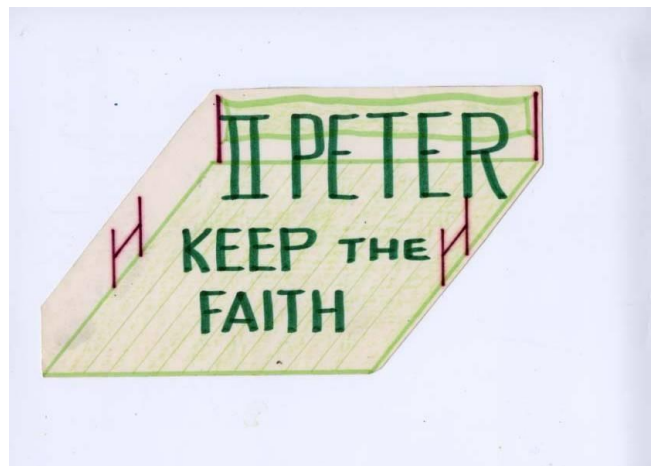
- A. Malipo ya Kutembea na Mungu 1:3-11
 - 1. Siri ya Kuanza Vizuri 1:1-4
 - 2. Siri ya Kuendelea Vizuri 1:5-9
 - 3. Siri ya Kukamilisha Vizuri 1:10-11
- B. Changamoto kwa Neno la Mungu 1:12-21
 - 1. Ushuhuda wa Mtume 1:12-18
 - 2. Mamlaka ya Maandiko 1:19-21

II. MIGOGORO JUU YA IMANI (Kukua katika Maarifa) 2

- A. Matendo ya Walimu wa Uongo 2:1-3a
- B. Adhabu ya Walimu wa Uongo 2:3b-9
 - 1. Ukaribu wa Adhabu Hiyo 2:3b
 - 2. Asili ya Adhabu Hiyo 2:4-9
- C. Matendo ya Walimu wa Uongo 2:10-22
 - 1. Mwenendo wao umefichuliwa 2:10-14
 - 2. Madai Yao Yanafichuliwa 2:15-19
 - 3. Waongofu Wao Wafichuliwa 2:20-22

III. UKIMWI WA IMANI (Kukua katika Matarajio) 3

- A. Kunyimwa Siku ya Bwana 3:1-9
 - 1. Kukataliwa kwa Uingiliaji wa Kiungu Katika Zamani 3:1-7
 - 2. Kukataliwa kwa Uingiliaji kati wa Kiungu katika Wakati Huu 3:8-9
- B. Ukombozi kwa Siku ya Bwana 3:10-13
 - 1. Ukombozi wa Asili 3:10
 - 2. Ukombozi wa Waumini 3:11-12
- C. Kuchelewa kwa Siku ya Bwana 3:14-15a
 - 1. Kuchelewa kwa Bidii – Mwamini 3:14
 - 2. Kuchelewa kwa Adhabu – Makafiri 3:15a, 9b
- D. Mafundisho ya Siku ya Bwana 3:15b-18
 - 1. Tangazo la Paulo 3:15b-16a
 - 2. Kupotoshwa na Wajinga 3:16b
 - 3. Utetezi katika Neno 3:17
 - 4. Kumtegemea Kristo 3:18

MUHTASARI WA BIBLIA

24. PAULO

MATUKIO KUU: Ukuaji wa kanisa la kwanza

WATU WAKUU: Paulo na wasaidizi wake

VITABU VYA BIBLIA: Matendo 13–26, Yakobo, Nyaraka za Paulo

AYA YA BIBLIA: *2 Tim 4:7-8 Nimevipiga vita vilivyo vizuri, mwendo nimeumaliza, Imani nimeilinda. 8 Sasa nimewekewa taji ya uadilifu, ambayo Bwana, Mwamuzi mwadilifu, atanikabidhi siku hiyo, na si mimi tu, bali na wale wote ambao wametamani kufunuliwa kwake.*

MUDA: AD 34–96

MATUKIO YA DUNIA KWA WAKATI HUU:

Thomas anafika India na kuanzisha kanisa huko
Roma inamaliza ushindi wa Wales

Claudius anamtia mumewe sumu na kumfanya mwanawe Nero kuwa mfalme (baadaye anamuua) Roma inachoma moto.

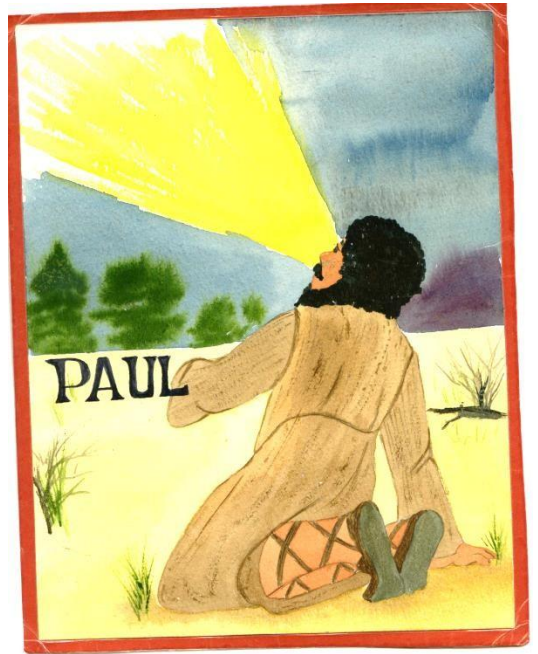
Yudea inaasi dhidi ya Rumi, Yerusalemu iliyoharibiwa na Tito mnamo 70 AD

Mlima Vesuvius ulipuka, 20,000 waliuawa.

ENEO LA KIJIOGRAFIA: Eneo la Mediterania, Palestina hadi Uhispania

Kanisa la kwanza lilipokua na kuenea, lilikabiliwa na upinzani kutoka ndani na nje. A nguvu mtu alihitajika kuweka kanisa katika njia sahihi. Utu wa upole wa Petro ulilinda Kisha kwanza makaa hadi yalipowaka na kuanza kuenea. mtu kama Paulo alihitajika kudhibiti moto na kuufanya ukue katika mwelekeo sahihi. Paulo alikuwa mtu tu, kwa elimu na kwa utu. Mungu alimtumia Paulo kuunda kanisa la kwanza, lakini pia alitumia kanisa kuunda Paulo na kumfanya awe kama Yesu zaidi.

Wakati wa miujiza ambao ulianza na Yesu uliendelea wakati huu, lakini miujiza iliyofanywa na wanafunzi ilififia na kukoma. Mnamo mwaka wa 38 hivi, Petro alikuwa Lida akihudumu wakati Mungu alipomtumia kumponya mtu aliyeitwa Enea (9:32–35). Katika mji wa karibu wa Yopa alimfufua mwanamke aliyeitwa Dorkasi (9:36–43). Mungu alitumia mambo haya kupata kusikilizwa kwa injili. Kumbuka kwamba miujiza hii ilifanyika kwa neno au mguso. Uponyaji ulikuwa wa papo hapo na 100% jumla na milele. Wote waliponywa, si baadhi tu. Magonjwa ya kikaboni yaliponywa na wafu walifufuliwa. Kadiri muda ulivyosonga, hata hivyo, ushuhuda wa maisha yaliyobadilika yaliyoishi miongoni mwa watu ukawa uthibitisho kwamba injili ilikuwa na nguvu. Mnamo mwaka wa 35 BK wote waliponywa (Matendo 5:16). Kufikia 60 BK wengine waliponywa. Epafrodito (Wafilipi 2:25–27) na mwiba wa Paulo mwenyewe katika mwili haukuponywa. Mnamo 67 BK wachache waliponywa. Trofimo (2 Timotheo 4:20) na tumbo la Timotheo halikuponywa. Leo Mungu anatumia ushuhuda wa maisha yaliyobadilika kama uthibitisho wa nguvu zake za kugusa na kubadilisha maisha. Hiyo ndiyo sababu moja ni muhimu sana kwetu kuishi maisha matakatifu kwa ajili ya Yesu wakati huu.

24A. PAUL, USULI

Paulo alikuwa mmoja wa wale watu ambao hufanya kila kitu 100%, iwe alikuwa anapinga au kuunga mkono kanisa. Hakuwahi kufanya chochote nusu njia.

UZAZI Paulo lilikuwa jina lake la Kilatini (Kirumi) na Sauli jina lake la Kiyahudi, ambalo lilitumiwa nyumbani. Babu wa babu yake, kutoka kabila la Benyamini, aliondoka Giscala katika Galilaya na kuhamia Tarso.

MJI WA NYUMBANI Tarso lilikuwa jiji lenye ufanisi, lenye kujitawala lenye watu milioni ½. Ilikuwa kituo kikuu cha fedha na elimu. Ulikuwa mji wa kilimwengu sana kwa Myahudi kukulia.

WAZAZI Baba ya Paulo alikuwa Farisayo tajiri. Alitengeneza mahema kutoka kwa sufu ndefu nyeusi ya kondoo wa kienyeji. Pia alikuwa mwenyeji wa Tarso na raia wa Roma, ambalo lilikuwa pendeleo la fahari kwa mtu yeyote. Hakuna mengi yanayojulikana kuhusu mamake Paul. Labda alikuwa mgonjwa, labda alikufa wakati dada yake alizaliwa. Kwa namna fulani dada yake aliishia Yerusalemu, inaweza kuwa alilelewa na jamaa huko wakati mama yake alikufa.

ELIMU Paulo alikuwa hasa elimu ya nyumbani. Katika sinagogi alifundishwa Kiebrania. Kufikia miaka 13 angekuwa ameijua historia ya Kiyahudi, mashairi na manabii. Alikuwa na akili nzuri na kumbukumbu ya ajabu.

LUGHA Paulo, kama watu wengi katika siku zake, alikuwa na lugha nyingi. Alijua Kigiriki tangu utoto, ilikuwa lugha kuu ya siku hiyo. Kiaramu ilikuwa lugha ya kawaida ambayo Wayahudi walitumia katika nyumba zao. Kiebrania ndicho ambacho wavulana wa lugha ya kitaalamu walijifunza kujifunza Biblia. Pia alikuwa na ujuzi mzuri wa kufanya kazi wa Kilatini.

KAZI Kutengeneza mahema ilikuwa kazi ya hali ya chini, lakini Wayahudi waliamini kwamba wavulana wote walipaswa kujifunza ufundi na kujua kazi hiyo. Mahema yalikuwa ya kawaida na yalitumiwa na misafara, wahamaji na majeshi. Paulo angetumia saa nyingi kufuma nguo, akisukuma meli huku na huko. Hili lingeiacha akili yake kuwa huru kufikiria. Huenda akili yake ilizingatia Mungu na imani za Kiyahudi.

IMANI Alipokuwa akiishi Tarso, hakuishi yuko nyumbani. Ibada ya Baali, uasherati, na mateso ya wale waliomwabudu Mungu yangeelekeza moyo wake kwenye nchi ya mababu zake.

MAISHA YA NYUMBANI Nyumba ya Paulo ilionekana kuwa kimbilio la uchaji Mungu na utii kwa Mungu ukisisitizwa. Labda kulikuwa na msisitizo mkali juu ya ulinganifu wa nje.

KUKUA Paulo alipitia bar mitzva akiwa na miaka 13, ambayo pengine ni wakati alipofunga safari yake ya kwanza kwenda Yerusalemu. Angeenda na baba yake na wanaume wengine ambao walikuwa wakifunga safari kwa sababu mbalimbali za kiroho na/au za kibiashara. Huu haukuwa tu wakati maalum wa kidini, lakini Paulo alipata kuonana na dada yake. Wakati fulani baadaye Paulo alirudi kwa ajili ya mafunzo na kujifunza na Rabi maarufu Gamalieli. Yesu alikuwa amekaa naye wakati Alipoenda hekaluni kwa Bar Mitzvah Yake miaka kadhaa mapema. Mafunzo ya Paulo yangekuwa ya muda mrefu na magumu. Angepaswa kujua si Maandiko ya Kiebrania tu bali pia fasiri na maelezo ya Kiyahudi juu yake: Mishna, Gemerra na Targumi. Upesi aliwashinda watu wa zama zake kwa uwezo wake wa kiakili. Alikuwa na akili nzuri sana, na kumbukumbu bora, mawazo yenye rutuba na mawazo ya uchambuzi. Kwa sababu sikuzote alitazamia mengi kutoka kwake na kwa wengine, hakuonekana kuwa na marafiki wengi wa karibu. Wengine wengi katika mafunzo walikuwa wanajali tu ulinganifu wa nje (unafiki) na kuwavutia wengine. Sikuzote Paulo alihangaikia kufanya jambo lililo sawa kwa sababu ifaayo. Nje alionekana kufikia ukamilifu, lakini ndani alipambana na kiburi, tamaa na mali.

RUDI TARSUS Katika miaka yake ya mapema ya 30, Paulo alirudi Tarso na akawa kiongozi katika sinagogi huko, akifundisha Maandiko huku akijitegemeza kwa kutengeneza mahema. Labda ni katika kutengeneza mahema ndipo alipokutana na Barnaba.

MUONEKANO WA MWILI Paulo anaonekana kuwa mwanariadha, mwenye nguvu na katika hali nzuri ya kimwili. Hadithi inasema alikuwa chini ya futi 5, mabega mapana, na nyusi zilizounganishwa kwa karibu na ndevu nyingi. Alikuwa na pua ndefu iliyopinda. Akawa na mvi kabla ya wakati na kisha kuwa na upara. Kutokana na uzoefu wake wa uongofu alikuwa na matatizo ya macho. Marafiki walisema alikuwa mbaya, maadui walipendelea neno 'mchukizaji.' Athari kubwa kwa ulimwengu haikutoka kwa sura yake ya mwili.

NDOA Ingawa mengi katika maisha ya Paulo hayajulikani, kutokana na habari katika maandishi yake, ujuzi wa historia ya Kiyahudi, na mapokeo, tunaweza kuunganisha pamoja baadhi ya mambo kumhusu. Inaonekana alikuwa ameolewa wakati mmoja na labda alikuwa na mtoto wa kiume. Labda wote wawili walikufa katika janga ambalo lilikuwa la kawaida sana siku hizo. Bila shaka hilo liliuvunja moyo wake na kumshusha moyo sana! Huenda ikawa kwamba, pamoja na matukio ya Aprili 14, 33 BK, ambayo yalimfanya arudi Yerusalemu. Siku hiyo kulikuwa na giza kila mahali saa 12 jioni. Saa 3 Usiku tetemeko la ardhi likaitikisa dunia na mwanga ukaangaza tena. Mambo haya kwa hakika yalikuwa ya ajabu. Wakati habari kutoka Yerusalemu kuhusu matukio ya ajabu kuhusu kusulubishwa kwa Yesu wa Nazareti ilipokuja, Paulo alishangazwa. Akiwa Myahudi mkali, angetaka kufanya lolote awezalo kukomesha uzushi huu mpya. Paulo Labda aliumia na maumivu, huzuni na utupu vilitoka kwa hasira na chuki kwa wale waliomwona Yesu kama Masihi. Paulo aliishia Yerusalemu akipinga harakati hii mpya kwa kila kitu alichokuwa nacho.

PAULO MTESI Kujitupa katika mradi huu mpya kungemsaidia kuepuka kumbukumbu za familia yake iliyopotea na vile vile kumpa changamoto mpya, kitu cha kujaza pengo tupu ndani. Ilikuwa ni sababu ya kuendelea. Aliishi na kufanya kazi katika barabara ya watengeneza mahema huko Yerusalemu lakini alitumia wakati mwingi kadiri alivyoweza pamoja na watawala wa kidini. Akawa Mfarisayo mkuu huko Yerusalemu. Watu ambao alistaajabishwa na kuwaheshimu, kama vile Nikodemo, Yosefu wa Arimathea, na Stefano, wakawa adui zake waliochukiwa. Paulo alikuwa mmoja wa washiriki wa Sanhedrini wachanga zaidi, na hivyo mmoja wa watu mashuhuri zaidi katika Israeli. Mustakabali wake wote ulikuwa mbele yake.

MIAKA YA KIROHO Lakini ni wazi kwamba Paulo alikuwa mtupu, akitafuta maana halisi na kusudi maishani. Kadiri alivyojitahidi kuwa Myahudi mkamilifu ndivyo alivyozidi kujiona kuwa mtupu. Hatimaye aliacha kuhangaika baada ya amani ile iliyomkwepa. Alihisi kupondwa chini ya mzigo wa sheria na mapokeo, lakini hakujua njia nyingine ya kumtafuta Mungu. Matatizo haya yote na hofu alizitoa kwa wale aliowaona kuwa ni maadui wa Uyahudi. Walipodai kuwa wana majibu na amani aliyokuwa akiitaka, alizidi kuwakasirisha, na kuifanya kuwa vita binafsi dhidi yao.

YESU PEKEE ANAYERIDHISHA Paulo alikuwa na kila kitu ambacho ulimwengu ungeweza kutoa, kila kitu ambacho mtu angeweza kutaka. Alikuwa na familia yenye hali nzuri, muhimu, yenye kutegemeza na yenye upendo. Alikuwa na elimu bora zaidi ambayo mtu angeweza kuwa nayo katika Dini ya Kiyahudi (Kiebrania) na maarifa ya kilimwengu (ya Kigiriki). Alikuwa na kazi nzuri ya kutengeneza mahema na pia kama rabi. Alikuwa katika Sanhedrini (wanaume 70 wakuu katika Israeli duniani kote wenye mamlaka ya kutawala katika maeneo yote ya maisha ya Kiyahudi). Alikuwa akiongezeka, kwa kuwa alikuwa bado mchanga. Alikuwa karibu mkamilifu katika dini yake, akionyesha kutokuwa na dhambi kwa nje. Alionekana kuwa na yote. Lakini alikuwa mtupu na kutafuta ndani. Alikosa kitu kimoja ambacho peke yake kinaweza kutosheleza – Yesu. Alikuwa amesikia mengi kuhusu Yesu kuwa jibu la mahitaji yake. Rafiki yake mzuri Stephen alimwambia mara nyingi. Angalau walikuwa marafiki wazuri kutoka kwa sinagogi moja wakati Paulo alikuwa Yerusalemu hapo awali kusoma. Stefano alikuwa mtulivu kama vile Paulo alivyokasirika. Stefano alikuwa na amani, na majibu ambayo Paulo alitafuta. Paulo hakuweza kupinga hoja za Stefano kuthibitisha Yesu kama Masihi. Paulo alielewa maana kamili ya hayo yote, jinsi ingemaanisha kwake binafsi na kwa Dini ya Kiyahudi kwa ujumla ikiwa Yesu wa Nazareti angekuwa kweli Masihi aliyeahidiwa. Ingeondoa jambo moja ambalo Paulo alijenga maisha yake juu yake – sheria na desturi za Kiyahudi. Hatimaye, kwa kuwa hangeweza kunyamazisha maneno ya Stefano kwa njia nyingine yoyote, alitumia mamlaka yake akiwa mshiriki wa Sanhedrini kuamuru Stefano apigwe mawe hadi kufa.

MATESO KAMILIHata hivyo, hilo halikumsuluhisha Paulo. Kwa kweli, mambo yalikuwa mabaya zaidi. Alishambulia Ukristo kama mwendawazimu. Utu wake na bidii yake kwa mambo ya Mungu, uchungu wa kufiwa na mke na mwanawe, utupu alionao kiroho, na wivu aliokuwa nao kwa Wakristo ambao walionekana kuwa na kila kitu alichokuwa akitafuta, vyote vilionekana kumsukuma kuharibu. na kuua. Angeingia ndani ya nyumba na masinagogi. Aliwafunga au kuwaua wazee na wanawake pamoja na watoto. Wengine walipigwa na kulemazwa. Wakati wa haya yote, ingawa, Paulo alikuwa akija katika mawasiliano ya kina na ya kina na injili. Aliposafisha huduma zao na kusikia utetezi wao kwenye ‘majaribu’ yao, alijifunza zaidi na zaidi kuhusu Yesu huyo. Alisikia kutoka kwa wale walioshuhudia kwa macho miujiza ya Yesu na ambao walikuwa wamekariri hotuba zote ambazo Yesu alikuwa ametoa. Aliona maumivu makali aliyowapa hayakuwaondolea furaha. Hakuna kilichofanya. Walikuwa na kitu alichokosa na akawachukia zaidi kwa sababu yake.

UKRISTO UNAENEAHatimaye Wakristo wa Yerusalemu walifukuzwa nje ya mji au chini ya ardhi sana hivi kwamba hawakuweza kupatikana kwa urahisi. Yerusalemu ilionekana kuwa salama kutokana na ibada hii mpya, lakini badala ya kuiondoa, Paulo aligundua kwamba alikuwa ameieneza tu kote. Kama teke la moto ili kuuzima, ndipo alipotambua kwamba kila cheche ilishika na kuwasha moto mpya mahali ilipotua, Paulo alitambua kwamba wale waliotoka Yerusalemu walikuwa wakipeleka ujumbe wao mahali pengine. Hakuridhika na kutakasa Yerusalemu tu, Paulo alitaka imani hiyo itokomezwe kabisa kila mahali. Alijua kwamba asipoizuia haraka ingesambaa kupita uwezo wake wa kuiharibu. Tayari ilikuwa ikipata nguvu huko Damasko kuelekea kaskazini. Ikiwa hilo lingeachiliwa kuota mizizi na kukua, hapangekuwa na habari ya uzushi huu ungeenea wapi na ungeleta uharibifu gani!

ENDELEA DAMASKODamasko ilikuwa na idadi kubwa ya Wayahudi, jambo ambalo liliifanya iwe tayari kueneza ujumbe huu mpya. Paulo alipata karatasi rasmi alizohitaji, akakusanya askari wa Kiyahudi (Walawi) na maafisa wengine, na kuanza kuhamisha makao yake makuu hadi Dameski. Hapo angemaliza, mara moja na kwa wote, kufuru hii. Damasko ilikuwa safari ya siku 4 ya punda kuelekea kaskazini, umbali wa maili 150. Walisafiri kupitia Galilaya, wakapita Miinuko ya Golani, kisha wakapitia Mlima Hermoni. Haya yalileta akilini matukio ya Mungu pamoja na watu wake mahali hapa. Kwa nini Paulo hakuweza kupata ushindi huu na kuridhika kwa Mungu ambako babu zake walionekana kupata? Alijawa na hatia, utupu na hakuna amani. Hata alikuwa na mashaka juu ya mafanikio ya mwisho ya misheni yake, ingawa aliendelea kuyaweka nyuma ya akili yake kila yalipojitokeza. Alihuzunishwa na uchungu ambao mateso yake yalikuwa yanawasababishia watu wengi sana, lakini alihalalisha kuwa ni muhimu ili kuondoa Uyahudi kutoka kwa adui zake. Bado, kulikuwa na kitu kuhusu Wakristo hawa ...

UONGOFU!Ghafla mwanga mkubwa kuliko jua, Utukufu wa Shekinah wenyewe, ukaonyeshwa kwa Paulo na kundi zima alilokuwa akisafiri nalo. Wote walianguka chini mbele yake. Wote walisikia sauti, lakini Paulo pekee ndiye aliyesema: “Kwa nini unanitesa?” Zilizungumzwa na Mtu kuhusu wakati wa Paulo mwenyewe, na papo hapo Paulo alijua ni Nani, ingawa hakuwahi kumwona Mtu huyo hapo awali. Ili kuthibitisha mashaka yake Paulo aliuliza, “Ninyi ni nani?” Jibu lilikuwa kile alichotarajia, “Mimi ni Yesu.” Katika sekunde ambayo ilionekana kama umilele, Paulo alijua kwamba Aliwapenda wale aliokuwa akiwatesa, na Alimpenda Paulo. Mara Paulo alijisalimisha. Hoja zake zote za zamani za kitheolojia ziliyeyuka. Haijalishi tena watu wa wakati wake wa Kiyahudi wangepikiria nini au ni mustakabali gani katika Uyahudi aliokuwa akiuacha. Stefano alikuwa sahihi, Paulo alikosea – ilikuwa rahisi sana. Kukubali hilo kulileta kile ambacho Paulo alikuwa akitafuta maisha yake yote, kwa kuwa mara moja amani tamu ilimiminika juu ya nafsi yake. Alisalimisha maisha yake 100% kwa mamlaka ya Yesu wa Nazareti, Masihi wa Kiyahudi, Mungu Mwenyewe alikuja duniani kama mwanadamu. Paulo alikuwa na Bwana mpya ambaye alimtumikia kwa kujitolea bila kuyumba maisha yake yote.

SIKU CHACHE ZA KWANZA ZA MAISHA MAPYAPaulo alikuwa kipofu kwa siku 3 zilizofuata. Kwa kweli, macho yake yaliathiriwa kwa maisha yake yote. Ilikuwa ni ukumbusho wa mara kwa mara wa wakati Mungu alipomvunja, kwani kilema cha Yakobo kilimkumbusha tukio kama hilo katika maisha yake. Siku hizo tatu zilikawia bila chakula wala maji, kwa maana hakuwa na hamu ya kula. Alikuwa makini sana, alizidiwa na upya wa hii ndiyo yote angeweza kufikiria. Paulo mwenye kiburi, mwenye kujitegemea, alijejitosheleza ilimbidi aongozwe kwa mkono hadi Damasko

na kutunzwa na wengine. Hakuwa shujaa wa kushinda, bali mpotevu aliyeshindwa. Alikuwa na muda mwingi wa kufikiria. Stephen lilikuwa bomu la wakati ambalo lililipuka akilini mwake. Alikumbuka jambo baada ya jambo ambalo Stefano alisema, neno kwa neno, na kila mmoja wao aligonga nyumbani kama upanga mkali. Angewezaje kuwa kipofu hivyo? Angewezaje kukosa? Ilikuwa wazi sana, hivyo wazi sana kwake sasa. Hatia na majuto yalimkumba kwa mawimbi, yakifuatiwa na neema na amani. Maneno ya Stefano yangekaa naye milele.

Wangukuwa mfumo, muundo wa msingi wa maneno ambayo Paulo mwenyewe angefanya Sasa Paulo anzekuwa anazungumza maneno ya Stefano. Ilikuwa kana kwamba Stefano bado anaishi – hakika yake ujumbe uliendelea. Ndipo Mungu akamtuma mtu aitwaye Anania kwa Paulo. Hilo lilikuwa tendo la imani kabisa Anania ambaye alikuwa akiomba Paulo asingekuja, na kama anzekuwa hangempata! Anania, Paulo alikapitia kuona na alionyesha hadharani imani yake mpya kwa ubatizo wa watu wazima (kuzamisha). Paulo alitumia siku chache zilizofuata huko Damasko na mara moja akahubiri kwamba Yesu ndiye Masihi katika masinagogi. Huo lazima uwe ulikuwa wakati ulioje! Ingawa hivyo, huenda wengine walifikiri kwamba alikuwa akitumia hila hiyo kuingia kanisani kisiri na kujua ni nani alikuwa Mkristo ili wauawe. Kwa sababu ya ghasia hii, hakuweza kukaa Damasko kwa muda mrefu, ingawa.

MAFUNZO YA MSINGI Paulo alitumia miaka miwili iliyofuata katika jangwa la Arabia, kuanzia kiangazi cha 35 hadi kiangazi cha 37 BK. Alikimbia kwa sehemu ili kulinda uhai wake lakini pia kujifunza mengi kuhusu imani yake mpya. Alijifunza kumtegemea Mungu katika miaka hii. Mungu alimfundisha kweli za kiroho na jinsi ya kutumia habari ambayo tayari alijua kuhusu Agano la Kale kwa Ukristo. Alijifunza mengi zaidi, labda kukutana na Yesu moja kwa moja ili kufundishwa. Alikuwa na wakati wa kufikiria, kutafakari, kumeng'anya na kuunganisha mtazamo huu wa ulimwengu mpya katika maisha yake. Aliwashuhudia na kuwafundisha wengine aliwapata, akijifunza kushiriki imani yake mpya. Alikuwa na wakati wa kukua kiroho. Jambo kama hilo lilimtokea Musa katika jangwa lilelile. Mungu alitumia wakati huu kwa Paulo kukua kiroho.

USOMI Kuanzia majira ya kiangazi hadi masika ya 37 BK, Paulo alikaa nyuma huko Damasko kwa muda, kisha Yerusalemu na hatimaye Tarso. Alianza kutumia ujuzi wake mpya katika hali halisi, akipata uzoefu wa kufundisha na kuhubiri juu ya Yesu. Yerusalemu ilikuwa ngumu sana kwa Paulo, kwa sababu habari zake za uongofu hazikuaminiwa na Wayahudi, ambao hawakumwamini. Rafiki yake wa zamani Barnaba pekee ndiye aliyesimama karibu naye na kuwatia moyo wengine wamkubali kuwa ndugu katika imani. Mateso yalipokwisha na Paulo kusaidea kueneza neno, kipindi cha amani na kukua kilikuja kwa kanisa. Inaonekana Paulo alienda nyumbani Tarso wakati huo pia. Nashangaa jinsi baba yake na wengine huko waliitikia mabadiliko haya katika maisha ya Paulo? Lazima alitamani sana kuwaona wakiweka imani yao katika Yesu, lakini hatujui kama kuna aliyefanya au la. Inaonekana alipigwa suri mara 5 na sinagogi viongozi, kwa hivyo hakuwa mwepesi wa kuacha kuliko walivyoamini. Wengine wanasema hii ni nini ilidhoofisha afya yake na kwamba alilemewa maisha yake yote. Mapumziko kamili kutoka kwa familia na Uyahudi yalitokea hapa na sasa.

KUANZA HUDUMA Kisha Paulo akaenda Shamu na Kilikia kuanzia masika ya 37 hadi masika ya 43 BK – miaka 5 na nusu. Alihudumu, lakini alijifunza pia. Alisafiri kivyake huku Mungu akimtayarisha kwa ajili ya safari za umishonari ambazo angeongoza. Alihubiri, akapanda na kuimarisha makanisa, na kujifunza subira kupitia mateso. Huenda hata alipitia kifo na akafufuka katika wakati huu (2 Wakorintho 12:1–10). Kulikuwa na mabadiliko kamili, kamili katika maisha na moyo wake. Sasa alikuwa na uradhi na amani ambayo ilikuwa imemkwepa kwa muda mrefu. Maisha yake yaligeuka kabisa. Kwa nje alikwenda kutoka juu hadi chini (kiongozi katika Uyahudi hadi mfuasi wa Yesu). Kwa ndani, hata hivyo, mambo yalikwenda kutoka chini (msukosuko na hatia) hadi juu (amani na kuridhika). Hatimaye Paulo aliishia Antiokia ambapo kanisa lenye nguvu sana la Kikristo lilikuwa limeanza, na ambapo waumini waliitwa kwa mara ya kwanza 'Wakristo.' Ilikuwa mahali hapa ambapo hadithi ya 'Ben Hur' inafanyika. Paulo akawa kiongozi kanisani hapo – si mmoja wa watu wa juu bali kiongozi katika mafunzo. Mungu alikuwa akimtayarisha kwa ajili ya utume ujao wa umishonari kwa Mataifa ambao Paulo angeongoza hivi karibuni.

24B. MTUME WA 1

SAFARI

Kanisa la Antiokia lilijipata kama kitovu cha harakati mpya ya waumini katika Yesu Kristo. Mateso yalikuwa yamehamisha lengo kuu kutoka Yerusalemu, na yakaishia Antiokia, ambapo waumini waliitwa 'Wakristo' kwa mara ya kwanza.

Mungu alikuwa amekusanya kada ya uongozi kutoka mataifa na makabila mbalimbali ili kuliongoza kanisa hilo changa huko. Mmoja wa watu wa chini zaidi katika kundi hilo alikuwa mtu aitwaye Sauli. Alikuwa ameletwa huko na Barnaba, labda kiongozi mkuu, kusaidea katika mafundisho (Matendo 12:1).

APRILI, 48Mungu alikuwa tayari akifanya kazi katika mioyo ya baadhi yao kupeleka Injili kwa wale ambao hawajasikia. Labda Barnaba na Sauli, ambao walikuwa marafiki kutoka huko nyuma, walikuwa wamezungumza kuhusu kwenda Kipro na mpango wa wokovu. Safu za milima zilizunguka upande wa kaskazini, jangwa upande wa mashariki, na Yerusalemu lilikuwa upande wa kusini. Mwelekeo wa asili wa kwenda ulikuwa upande wa magharibi.

Kanisa la pale lilipokuwa likitafuta mwongozo wa Mungu na kuabudu ukuu wake, Roho aliwaonyesha kwamba wanapaswa kuwatuma Barnaba na Sauli katika safari hii (mstari 2). Kanisa liliomba na kufunga kuhusu hili, likawakabidhi kwa kazi, na kujitolea kuwaombea na kuwategemeza (mstari 3).

APRILI - JUNI, 48Barnaba na Sauli wakaenda, wakahubiri, kwanza katika mkutano (5).

Seleucia, Kuprona Salami(4–5). Popote masinagogi, basi popote watu wangeweza

JUNI 48Ukiwa ndani **Pafowalikosana** na mchawi Myahudi aliyefanya kazi kwa nguvu za Shetani, jina lake Elima (6–12). Mungu alimpofusha kwa njia ambayo alitukuzwa na wengi walikuja kwenye imani (12). Mabadiliko ya uongozi yalifanyika hapa, ingawa. Mstari wa 7 unasema “Barnaba na Sauli” walikwenda huko, kisha Sauli akatumiwa na Mungu kushinda majeshi ya Shetani (9–11). Kuanzia hapa tunamwona Sauli kama kiongozi. “Paulo na wenzake” (13).

Sauli (jina la Kiebrania) sasa anaitwa Paulo (jina la Kirumi) kwa sababu lengo la huduma yake linahamia kwa Mataifa hapa. Kwa kawaida wangemwita 'Paulo.'

Ustadi wa asili wa uongozi wa Paulo ulikuja mbele na akachukua uongozi. Taarifa, ingawa, kwamba alingoja kwa subira hadi wakati ufaao wa mabadiliko haya. Hakujiogeza mbele. Ona, pia, kwamba Barnaba hakuwa akishindana naye na kuruhusu badiliko litokee kwa kawaida. Hakujali kama alikuwa wa kwanza au wa pili, ili tu kazi ya Mungu ifanyike na Yesu akatukuzwa. Kwa hakika tunahitaji watu zaidi kama Paulo na Barnaba leo!

Sio kila mtu wakati huo alikuwa kama wao, pia. Kwa kweli, Mark, aliyekuja kusaidea, alirudi nyumbani muda mfupi baadaye. Je, hakupenda Paulo kuchukua uongozi kutoka kwa mjomba wake Barnaba? Je, safari ilikuwa ndefu na ngumu kwake? Je, alikuwa anatamani nyumbani? Upendo? Je, alikatishwa tamaa na majibu? Je, hakutaka kuona watu wa mataifa waliokolewa? Je, alikuwa na wasiwasi kuhusu ugonjwa?

Inaonekana Paulo huenda alipata malaria kwa wakati huu na akauguzwa hadi kwenye afya yake huko Galatia. Mark aliogopa hii? Haijalishi ni sababu gani, kuasi kwake kulimumiza sana Paulo ambaye hangemruhusu kuja katika safari ya pili ya umishonari. Barnaba akamchukua na wakaendelea na safari yao wenyewe. Baadaye, hata hivyo, Paulo na Marko waliunganishwa tena na kufanya kazi tena pamoja kwa ajili ya kazi ya Kristo.

MAPEMA HADI KATI YA JULY, 48Paulo na Barnaba kisha wakasafiri kwa meli kwenda **Perga** katika **Pamfilia**, kisha kwa **Antiokia ya Pisidia** (13–14). Paulo alitoa ujumbe mrefu kuhusu Yesu kwa wale waliokuwa katika sinagogi hapa (14–41). Ilikuwa mfano wa jumbe zake kwa Wayahudi waliokuwa wakiishi katika miji ya Mataifa. Kwanza anaonyesha kuwa Mwokozi ni

ahadi (16–25). Ananukuu maandiko ya Agano la Kale na anatumia mifano ya kihistoria kuonyesha Mwokozi anahitajika. Kisha anazungumza kuhusu mwokozi anayetolewa (36–37). Anaeleza kuhusu maisha ya Yesu, kusulubishwa na kufufuka kwake. Anamalizia kwa mwaliko wa kumkubali Yesu kuwa Masihi na Bwana wao (38–41). Pia anawaonya kuhusu kitakachotokea ikiwa hawatamgeukia Yesu.

KATIKATI YA JULAI HADI KATIKATI YA SEPT, 48Mwitikio wa ujumbe huu ulikuwa mzuri sana hivi kwamba watu walitaka kusikia zaidi, kwa hiyo Paulo na Barnaba wakabaki ndani **Antiokia ya Pisidia** kwa muda wa miezi miwili, akifundisha na kuhubiri. Wayahudi walikataa ujumbe wao, lakini watu wa mataifa mengine waliukubali (42–52). Neno hilo lilienea katika eneo lote la kijiografia, kutia ndani Galatia. Paulo alisafiri huko wakati huo, akitengeneza ripoti ya karibu na watu wa huko. Malaria yake ilizidi kuwa mbaya sana ikabidi wamuuguze ili apate afya njema (Wagalatia 4:13–15). Watu hawa walikuwa wakali, wa kujitegemea na kwa njia nyingi hawakuwa na ustaarabu. Baada ya Paulo kurudi Antiokia mwishoni mwa safari hii ya umishonari, aliwaandikia barua watu. Ilikuwa barua yake ya kwanza iliyorekodiwa katika Biblia, kitabu cha Wagalatia. Hatimaye wale waliokataa ujumbe wakawatuma Paulo na Barnaba nje ya mji, hivyo wakaenda **Ikoniamu**.

OKTOBA 48 HADI MWISHO WA FEB., 49 BKSaalkoni Paulo na Barnaba walikwenda kwenye sinagogi kwanza, kama ulivyokuwa mfano wao (Matendo 14:1–5). Baadhi ya Wayahudi waliamini, lakini wengi walikataa na kuwachochea watu wa mataifa mengine dhidi yao. Ili kuepuka madhara ya kimwili walikimbia.

MACHI HADI KATI YA JUNI 49Paulo na Barnaba walikwenda kwa **Kilykoanian** miji ya **Listra** na **Derbe**. Hivi vilikuwa vijiji vidogo, vijijini. Eneo lote lilikuwa gumu na la zamani. Timotheo, Loisi na Eunike waliishi Listra. Mungu aliwatumia Paulo na Barnaba kumponya mtu aliyekuwa kilema huko Listra (8). Watu waliamini kwamba wao ni miungu na walitaka kuwatolea dhabihu (9–13). Mapokeo ya wenyeji yalisema kwamba zamani Zeu na Herme, miungu, ilikuja Listra, lakini ilikataliwa, kwa hiyo iliharibu mji huo. Hadithi zilisema kwamba siku moja watarudi. Paulo na Barnaba walionekana kama wao, na ishara hiyo ya muujiza ilionekana kuwathibitishia watu jambo hilo.

Lakini walikana kuwa Mungu (14–18), na kujaribu kuwaelekeza watu kwa Yesu. Hata hivyo, wenyeji walitaka kuwafanya kuwa miungu. Kisha baadhi ya Wayahudi waliokuwa wamesafiri maili 100 ili tu kumpinga Paulo, Barnaba na Injili walifika na kuugeuza umati dhidi ya Paulo na Barnaba. Walimpiga Paulo kwa mawe na kumtia dawa nje ya mji, na kumwacha akidhania kuwa amekufa (20). Inaonekana alikufa kweli na Mungu akamfufua. Paulo anaeleza kuhusu wakati huu katika 2 Wakorintho 12:1–5. Hilo lilikuwa jambo lenye kutia moyo na kutia moyo kama nini kwa Paulo!

MWISHO WA JUNI 49Siku iliyofuata, Paulo na Barnaba walikwenda **Derbe**. Jibu hapo lilikuwa kubwa na chanya (21). Wangeweza kuchukua njia fupi kwenda nyumbani kupitia Lango la Kilikia hadi Tarso, mji wa nyumbani kwa Paulo, lakini walifuata hatua zao ili waweze kutembelea tena, kuwatia moyo na kuimarisha makanisa ambayo walikuwa wameanzisha tu (22–23).

JULAI - SEPTEMBER 49Walipitia Listra, Ikoniamu na Antiokia njiani (21), kisha Pisidia, Pamfilia, Perga na Atalia. Walifurahi kuona kwamba makanisa waliyoanzisha yanakua.

SEPTEMBER 49 - APRILI 50Huko Antiokia walisimulia jinsi Mungu alivyofanya kazi ndani ya Wayahudi na Wayunani. Walikaa miezi kadhaa huko. Paulo aliandika Waraka kwa Wagalatia wakati huu. Muda ulikuwa umetumika kwa mafanikio, kwa kuwa watu wa Mataifa wengi walikuwa wameitikia Injili. Hivi karibuni Mungu angeweka juu ya moyo wa Paulo kutembelea tena makanisa hayo na kusafiri hata zaidi hadi Neno litakapoenea kwetu sasa.

24C. HALMASHAURI YA YERUSALEMU

Sote tunajua maneno “wokovu kwa neema,” lakini bado mara nyingi tunaongeza 'masharti' kwa wokovu au maisha ya Kikristo. Nilipokuwa muumini mpya, nilifunzwa na Wakristo fulani wazuri ambao kwa bahati mbaya walinifunua kwa ushika–sheria fulani wenye hila lakini wenye nguvu. Nilichokuja nikiamini ni kwamba ikiwa ningefanya (au kutofanya) mambo fulani ningekuwa wa kiroho zaidi. Mara moja ningeweza kuwa miongoni mwa waumini wakubwa, waliokomaa zaidi ikiwa ningezungumza na kutenda kwa njia fulani. Kwa kweli sikuwa na maamuzi mengi ya kufanya, kwa kuwa ilionekana kila kitu kilikuwa tayari kimeamuliwa kuhusu tabia ya Kikristo. Mavazi, urefu wa nywele na mitindo, shughuli, burudani, matumizi ya muda na pesa – yote yaliwekwa wazi. Ilibidi nifuate tu.

Mungu aliniongoza kutoka katika hilo, na sitaki kuwa mwenye kuhukumu au kukosoa. Ninathamini neema niliyo nayo sasa katika Yesu. Inachekesha, lakini maisha yangu ya Kikristo hata sasa yanafanana sana na jinsi yalivyokuwa wakati huo. Ni nia yangu ya ndani kwa kile ninachofanya ambayo imebadilika sana. Ninajua kabisa hatari ya kufanya mambo ili kuwavutia wengine, kumvutia Mungu au kujivutia. Yote ninayofanya lazima yafanywe kwa upendo na jibu la uaminifu kwa Yesu. Hiyo lazima iwe nia yangu ya kwanza na ya pekee kwa yote ninayofanya. Kwangu mimi, nia nyingine yoyote ni uhalali. Inajumuisha mimi kujaribu kupata au kustahili kitu kutoka kwa Mungu. HAKUNA kabisa ninachoweza kufanya ili kumvutia Mungu. Yote niliyo nayo au nitakayopata ni kwa neema yake. Kitu pekee ambacho kiliwahi kumvutia ni kazi ya Yesu msalabani. Shetani, kwa kiburi chake, angekula ndani yetu na kutufanya tufikirie tunaweza kumfanya Mungu jambo lakini hatuwezi. Shetani atafanya chochote awezacho ili kuweka lengo mbali na neema ya Mungu na juu ya kazi za mwanadamu badala yake.

Namshukuru Mungu kwa neema yake ya ajabu. Nataka kuishi ndani yake kila wakati. Ninataka kuhakikisha kuwa sishawishi wengine kwa njia yoyote kuruka kupitia uhalali wa sheria na mambo ya nje. Siwezi kufikiria ingekuwa ikiwa tungelazimika kufanya (au kutofanya) mambo fulani kwa ajili ya wokovu au maisha ya Kikristo. Mungu angeweza kufanya hivyo, lakini lisifu jina Lake hakulifanya.

ANGUKO, AD 49 -- TATIZO LA KANISAHaya yote si mapya. Wakristo wa mapema walikuwa Wayahudi waliokua wakishika sheria, kisha wakamkubali Yesu kama Mwokozi. Kisha, ufalme ulipoenea, watu wa Mataifa wengi walianza kumwamini Yesu, wakikubali zawadi yake ya bure ya wokovu. Baadhi ya viongozi wa kanisa la kwanza, ingawa, waliwafundisha watu wa mataifa mengine kwamba walipaswa pia kushika sheria ya Kiyahudi (Matendo 15:1). Hii ina maana tohara, kanuni za chakula, dhambi na matoleo, kanuni za mavazi, sherehe, zaka, kuadhimisha Sabato na kila eneo la maisha. Paulo na Barnaba walipinga sana jambo hili (mst. 2a) kwa kuwa walikuwa wameona jinsi Mungu alivyofanya kazi katika Mataifa katika safari yao ya kwanza ya umishonari. Suala zima la kama Mkristo alipaswa kuishika sheria ya Kiyahudi au la, likawa jambo kubwa sana hivi kwamba walitambua kwamba ingewabidi kwenda Yerusalemu na kushauriana na mitume na viongozi wa huko (2a). Kwenda kwa wale walio na mamlaka ya kiroho juu yako daima ni muhimu. Acha wale walio na uzoefu zaidi na kukomaa kiroho waamue.

MKUTANO #1Walipofika Yerusalemu (mst. 3) walikaribishwa kwa uchangamfu (mst. 4a). Waliwaambia mitume kila kitu kilichotokea katika safari yao ya umishonari (Mst. 4b). Huu ulikuwa ni mkutano wa faragha kati ya Paulo, Barnaba na viongozi. Inaonekana Tito alikuwa pamoja nao pia (Wagalatia 2:1–2). Alikuwa mtu wa mataifa ambaye alikuja wokovu katika Yesu bila sheria.

MKUTANO #2Uliofuata ulifanyika mkutano mkuu, wa wazi kujadili tatizo hilo. Wale waliosema ni lazima kushika sheria pamoja na wokovu walisema kwanza (mst. 5; Wagalatia 2:3–5). Paulo na Barnaba walisimulia matukio yao pia.

MKUTANO #3Kisha mitume na viongozi walikutana peke yao ili kujadili na kuzingatia swali hilo (mstari 6). Petro alishiriki ushuhuda wake kuhusu Kornelio na yale ambayo Mungu amemwonyesha (Mst. 7–11). Barnaba na Paulo walishiriki kile ambacho Mungu alikuwa amefanya kupitia wao pia (mstari 12).

Kisha ikawa zamu ya James kuongea. Alikuwa mkuu wa kanisa la kwanza, hivyo uamuzi wa mwisho ukamwangukia. Aliegemeza uamuzi wake juu ya Biblia, si uzoefu wa kibinafsi (mst. 15–18). Mara nyingi sana leo tunasukumwa na mtu ambaye amekuwa na tukio hili au lile, wakati mamlaka yetu ya mwisho ya kuamua ni Neno la Mungu. Yakobo alirudi kwenye Neno na kutegemeza uamuzi wake juu yake.

Alinukuu Amosi 9:11–12, ikisema kwamba watu wa mataifa mengine wanaweza pia kumpata Mungu. Si lazima wawe Wayahudi kufanya hivyo. James anatumia hii kwa uamuzi wake. Kumbuka hawakuwa na kila mtu kupiga kura. Demokrasia ni nzuri, lakini mfumo wa serikali ya Mungu sikuzote umekuwa utawala wa kimungu, si utawala wa watu wengi.

Hata hivyo, uamuzi wa Yakobo ulikuwa kwamba Mataifa hawakupaswa kushika sheria kwa ajili ya wokovu au maisha ya Kikristo (mstari 19). Ni tofauti iliyoje kwetu leo! Ikiwa uamuzi ungekuwa tofauti, tungekuwa tunaishi, tukila, tunavaa, tunazungumza na kutenda kama Mafarisayo katika siku za Yesu! Je, unaweza kufikiria kushuhudia hilo!

Hata hivyo, waliwaonya watu wa Mataifa sasa watumie uhuru wao mpya kuweka kikwazo mbele ya ndugu zao Wayahudi. Wayahudi hawakuweza kuweka kikwazo (sheria) mbele yao, na hawawezi kufanya hivyo kwa ndugu zao Wayahudi. Walipaswa kuwa waangalifu (mst. 20–21). Hawangeweza kutumia uhuru wao, wala kufanya jambo lolote ambalo lingeutathmini dhamiri ya Wayahudi. Sisi pia, lazima tufikirie dhamiri za waamini wengine na tusitumie uhuru wetu kwa njia ambayo inaweza kuwafanya wajikwae katika maisha yao ya Kikristo.

MKUTANO #4Neno lilienezwa, na wanaume walichaguliwa kulipeleka kwenye makanisa mengine (mstari 22). Antiokia ilikuwa muhimu zaidi, kwa kuwa hilo lilikuwa kitovu kipya cha Ukristo na kuchukua mahali pa Yerusalemu upesi.

Ili kuhakikisha kuwa kila mtu alijua ni nani aliyekuwa nyuma ya uamuzi huu, na watu hawakusema tu kwamba Paulo alikuwa akitengeneza jambo hili, waliandika barua ili kutuma pamoja (mst. 23–29).

WINTER, AD 49-50Antiokia ilifurahia uamuzi huo, na kanisa likapitia kasi mpya ya ukuzi (v. 30–35). Inaonekana baada ya changamoto walizokabiliana nazo kwa mafanikio, kulikuwa na kasi ya ukuaji. Hivyo ndivyo Mungu anavyofanya kazi.

Ilikuwa ni wakati huu ambapo Paulo alilazimika kumkemea Petro hadharani kwa kuafikiana na wale ambao walikuwa washika sheria katika maoni yao (Wagalatia 2:11–14).

APRILI, 50 BKSuala hili likiwa limetatuliwa, Paulo alitaka kurudi na kutembelea makanisa aliyokuwa ameanzisha, ili kuwatia moyo na kuwatia nguvu (mstari 36). Walitofautiana vikali kuhusu kumchukua Marko, hivyo wakaishia kutengana (Mst. 37–40). Barnaba akamchukua Marko, lakini Paulo akamchukua Sila badala yake. Hadithi katika Matendo ya Mitume inafuatia Paulo na Sila kupitia Shamu na Kilikia (mstari 41).

Ingawa ‘kutoelewana huko kwa ukali’ kwa wazi kuliumiza marafiki hawa wawili, kunaonyesha tu jinsi watumishi wa Mungu walivyo wanadamu. Baadaye Paulo alipatanishwa na Marko na alitambua mchango wake katika huduma, lakini Marko alikuwa amefanya mengi ya kukua kufikia wakati huo pia. Angalau Mungu alitukuzwa na mambo yote yalifanya kazi kwa wema, kwa sababu sasa kulikuwa na timu mbili za wamisionari zinazotoka.

Kuwa mwangalifu katika maisha yako, hakikisha huweki imani au kiburi katika jambo lolote unalofanya. Yote tuliyo nayo na tuliyo ni kwa neema pekee. Usiwahi kuwahukumu wengine kwa sura za nje. Tunaweza kutathmini matunda, lakini kamwe tusihukumu nia. Onyesha wengine neema kadiri unavyotaka Mungu akuonyeshe!

WAGALATIA: MKRISTO UHURU

KICHWA: Kimetajwa kwa ajili ya wapokeaji

MWANDISHI: Paul

TAREHE YA KUANDIKWA: 49 AD

MAHALI PA KUANDIKWA: Antiokia

WAPOKEAJI: Mekanisa huko Galatia (Asia Ndogo)

AYA MUHIMU: *"Ni kwa ajili ya uhuru ambao Kristo ametuweka huru. Basi simameni imara, wala msijiruhusu tena kulemewa na kongwa la utumwa."* 5:1

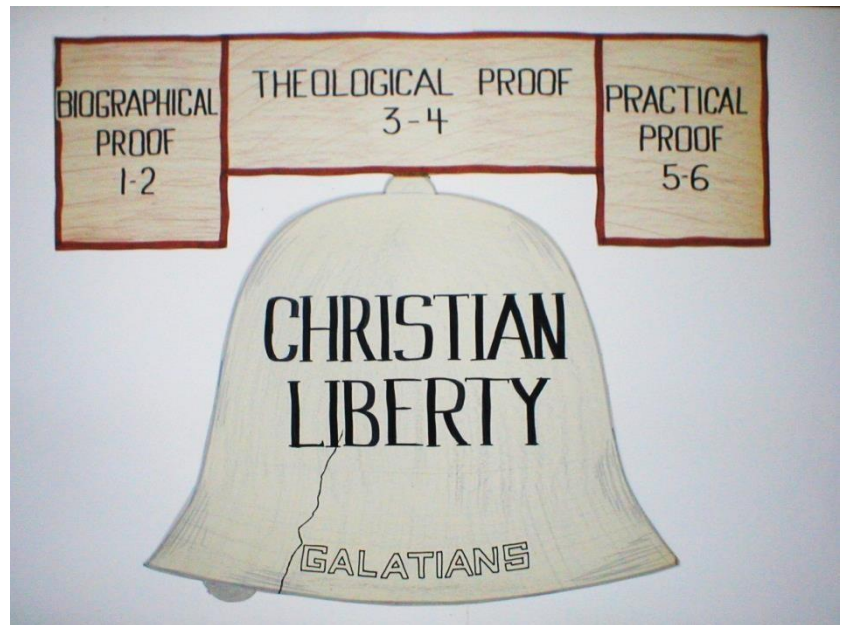
MANENO MUHIMU: "Kristo" (mara 43); "sheria" (32);

"Mwili" (18); "Imani" (22); "roho" (15)

KUSUDI: Kuonyesha wasomaji kwamba

Kusudi la sheria ni kutuongoza kwa Kristo (3:24) na kusudi la Kristo ni kutuweka huru (5:1), kuleta uhuru wa Kikristo.

MANDHARI: Kuonyesha kwamba mwamini yuko huru kutoka kwa sheria na sheria.

Nilipokuwa Mkristo mpya nilialikwa kujiunga na kanisa la Mormoni na vilevile Herbert W. Armstrong's Radio Church of God. Nilipochunguza katika vikundi hivi niligundua kila moja lilikuwa na msingi wake seti ya mazoea ambayo mtu lazima azingatie. Mambo makubwa, hata mambo madogo maishani, yalidhibitiwa na majibu mahususi yaliwekwa kwa matukio mengi. Hilo halikuonekana kuwa la kawaida sana, hata hivyo, kwa sababu kanisa la Kibaptisti nililokuwa mfuasi wake lilikuwa vivyo hivyo. Wanachama wapya walichukua vidokezo vyao kutoka kwa wazee kuhusu jinsi ya kuvaa, kutenda, kuzungumza na kufikiri katika hali yoyote. Ikiwa mtu hakujua, ilibidi aulize tu na jibu likatolewa. Kila kitu kilikuwa nyeusi na nyeupe. Mwanzoni hilo lilikuwa zuri kwa sababu sikulazimika kufanya maamuzi peke yangu. Wote waliumbwa. Kama Mkristo mpya, ningeweza kutenda na kuonekana kama wale ambao walikuwa Wakristo maisha yao yote. Hali ya kiroho ya papo hapo ilipatikana kwa yeyote ambaye angefuata tu 'kanuni.' Hata hivyo, muda si muda, nilitambua kwamba maisha yangu ya Kikristo yalikuwa yakiishi na kwa ajili ya Wakristo wengine, si Kristo. Hofu ya kile ambacho wengine wangepikiria ilichochea yote niliyofanya. Ilikuwa tupu. Lo, ilivutia kiburi changu, lakini 'uhusiano wa kibinafsi' ambao nilitamani sana ulikuwa wapi?

Kisha katika Chuo cha Biblia, kitabu cha kwanza cha Biblia nilichojifunza kwa kina kilikuwa kitabu cha Wagalatia – kile nilichohitaji! Paulo alikuwa akiwaandikia watu ambao walikuwa wanakabiliwa na shida ileile niliyokuwa nayo. Alikuwa amemaliza tu Safari yake ya Kwanza ya Umishonari, akipitia Asia Ndogo hadi eneo la Galatia katikati yake. Mekanisa kadhaa yalianzishwa huko, lakini baada ya Paulo kuondoka, Wakristo Wayahudi ambao walisema lazima mtu ashike sheria zote za Kiyahudi ili kupata wokovu waliingia na kuwapotosha watu. Kwa hiyo Paulo aliporudi Antiokia, aliwaandikia ili kuwanyoosha, na mimi, kuhusu uhusiano wa sheria na neema. Alichokifanya ni kutoa vithibitisho vitatu kwa nini tuko huru kutokana na aina yoyote ya sheria. Haya ni kama ifuatavyo:

I. UTHIBITISHO WA KIBIIJOIA (1:10-2:21) - Ufunuo Huru. Kwanza Paulo anazungumza kwa undani juu yake mwenyewe, jambo ambalo hafanyi katika kitabu kingine chochote. Hata hivyo, hakuna kitabu kingine ambacho anawaandikia watu wasiomwamini yeye na nia yake. Ni lazima athibitishe kwamba Mungu anazungumza kupitia kwake au hakuna mtu atakayesikiliza chochote anachosema. Hivyo anatoa sifa zake kwanza.

Paulo anaonyesha kwamba alipata ujumbe wake moja kwa moja kutoka kwa Yesu, si marabi wa Kiyahudi, kwa kuwa walimpinga (1:10-14), wala kutoka kwa mitume kwa kuwa walijitenga naye (1:15-17). Wala hakufanya hivyo

anapata ujumbe wake kutoka kwa makanisa ya Yudea kwa maana hakuajifunza kutoka kwao (1:18-24) wala kutoka kwa mtu mwingine yeyote (2:1-18). Yeye mwenyewe alikuwa ameishika sheria bora kuliko yeyote kati yao angeweza, lakini alijua kutokana na uzoefu kwamba hiyo ilikuwa tupu (2:19-21).

II. UTHIBITISHO WA KITHEOLOJIA (3:1 - 4:31) - Kushindwa kwa Uhalali Baada ya kuonyesha kuwa wasomaji wake angeweza kuamini chanzo cha ujumbe (Paulo), sasa anazingatia ujumbe wenyewe. Anawakumbusha kwamba ikiwa neema ni jinsi walivyookolewa, ndivyo wanavyopaswa kuishi maisha ya Kikristo (3:1-5). Mfumo wowote unaolenga kumvutia au kumpendeza mwanadamu au Mungu hushindwa kwa sababu lengo liko kwenye matendo ya nje, si mtazamo wa ndani. Paulo hata anamtumia Ibrahimu kama mfano wa wokovu na Mkristo kuishi kwa imani, kabla Mungu hajampa sheria yoyote (3:6-22). Sheria inatufanya tuwe watumwa, si watu huru (4:8-31).

III. UTHIBITISHO WA UTENDAJI (5:1 - 6:10) - Athari ya Uhuru Baada ya kuonyesha kwamba kujaribu kushika sheria ni njia duni ya kuishi, Paulo anaonyesha njia bora zaidi ya kumfuata Yesu. Uhalali upo chini ya hukumu ya Mungu, kwa maana unatafuta kuongeza kazi iliyokamilika ya Yesu. Inainua kazi yetu ya mwili na kulisha kiburi chetu. Mungu anataka tumtii na kumtumikia kwa upendo. Tunapotii na kutumikia kwa upendo matokeo yatakuwa dhahiri katika maisha yetu: tunda la Roho Mtakatifu, unyenyekevu na upole, uaminifu, uvumilivu, kutaja machache (5:25-6:10).

Mwanamke mmoja alimfanyia kazi mwanamume ambaye mke wake alikuwa amefariki. Kila siku alimpa orodha ya kazi na kazi za kufanya na alizifanya kwa sababu alimlipa mwisho wa wiki. Hatimaye walipendana na kuoana. Aligundua kuwa alikuwa akifanya mambo yale yale ambayo alikuwa amemlipa kufanya na zaidi, lakini hakukuwa na orodha na hakuna malipo. Sasa aliyafanya kwa mapenzi. Nia yake ilikuwa imebadilika. Nia yako ni nini katika kumtumikia Mungu? Ikiwa sio upendo, sio sawa.

MUHTASARI WA WAGALATIA

Ufunguzi 1:1-9

I. UTHIBITISHO WA KIBIBLIA WA UHURU WA MKRISTO (Ufunuo wa Kujitegemea) 1-2.

- A. Kujitegemea kwa Mafundisho ya Kibinadamu 1:10-17
- B. Kujitegemea kwa Makanisa ya Yudea 1:18-24
- C. Kujitegemea kwa Uyahudi Ndugu 2:1-10
- D. Kutokuwa na Shinikizo la Kitume 2:11-18
- E. Kutokuwa na Maslahi ya Ubinafsi 2:19-21

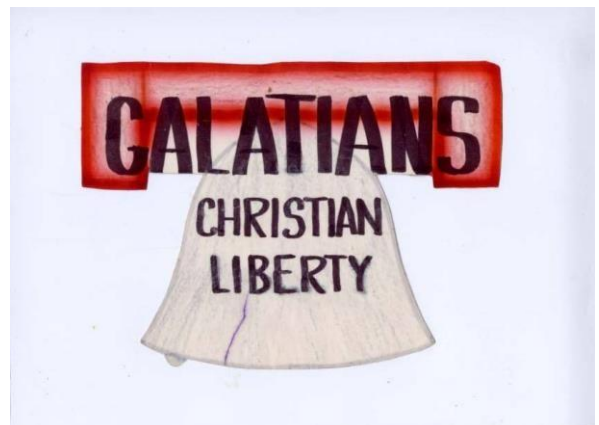
II. UTHIBITISHO WA KITHEOLOJIA WA UHURU WA MKRISTO (Kushindwa kwa Uhalali) 3-4

- A. Imenyeshwa na Uzoefu Binafsi 3:1-5
- B. Imenyeshwa na Mafundisho ya Agano la Kale 3:6-14
- C. Imenyeshwa kwa Kipaumbele cha Ahadi 3:15-22
- D. Kuonyeshwa na Ukuu wa Imani Iliyokomaa 3:23-4:7
- E. Imenyeshwa kwa Hatari ya Matendo 4:8-11
- F. Imenyeshwa kwa Nia Tofauti 4:12-20
- G. Imenyeshwa kwa Mfano wa Hagari 4:21-31

III. UTHIBITISHO UTENDAJI WA UHURU WA KIKRISTO (Athari ya Uhuru) 5-6

- A. Matokeo ya Uhalalishaji 5:1-12
- B. Ufafanuzi wa Uhuru 5:13-15
- C. Mazoezi ya Mtu Binafsi 5:16-24
- D. Mazoezi ya Kijamii 5:25-6:10

Kufunga 6:11-18

24D. 2NDMMISIONARI

SAFARI

Paul hakuwa mzuri kukaa. Siku zote alitaka kusonga mbele kwa ajili ya Mungu: kueneza habari njema, kuanzisha makanisa na kuwatia moyo waumini. Miezi sita baada ya kurudi kutoka kwa safari ya kwanza ya umishonari alikuwa njiani tena. Katika muda wa miezi hiyo 6 alienda kwenye baraza la Yerusalemu (Matendo 15) na kuwaandikia Wagalatia. Sasa anataka kuwatembelea tena.

MEI 50 Paulo alielekea nchi kavu hadi Asia Ndogo wakati huu, akisimama Derbe na Listra (Matendo 16:1) ambapo Timotheo alijiunga nao.

MAREHEMU MEI HADI KATI YA JUNI 50 Paulo, Sila na Timotheo kisha walikwenda Ikonio (Mst. 2–3) na kuhudumu huko. Alimtahiri Timotheo, ambaye nusu yake alikuwa Myahudi, ili asiwe kikwazo kwa watu wanyoofu, wanaotafuta Wayahudi ambao wanaweza kudhani walikuwa wakionyesha uhuru wao kutoka kwa sheria. Walitumia majuma 6 yaliyofuata wakitembelea makanisa katika eneo hilo na kuwaambia kuhusu uamuzi wa Baraza la Yerusalemu (Mst. 4). Hili lilileta msisimko mwingine katika kanisa (mst. 5).

50 JULAI Walisafiri kupitia Frugia na Galatia (mst. 6), wakisimama mahali kama Kolosai, Laodikia, Hierapoli, Filadelfia, Sardi, Thiatira, Pergamo na Smirna. Walitaka kusonga mbele hadi kaskazini mwa Asia Ndogo lakini Roho wa Mungu aliwaonyesha kwamba hayo hayakuwa mapenzi yake (mst. 6b–7). Badala yake walikwenda Troa (mstari 8). Hapo Paulo alipata maono yake yanayojulikana sana ya mtu akiwaita waende Makedonia (Mst. 9–10) hivyo ndivyo walivyoenda.

AGOSTI 50 Mahali pa kwanza waliposimama Makedonia ni Filipi (Mst. 11–12). Walipoenda mahali ambapo Wayahudi walikusanyika waliwakuta wanawake tu (mstari 13). Hapa palikuwa na Paulo aliyefunzwa vyema na mwenye kuhamasishwa sana, aliyeelekezwa wazi na Mungu kuingia katika bara la Ulaya kueneza injili huko (ingawa wengine walikuwa wameleta injili Ulaya pamoja nao tayari). Je, anapata mapokezi ya aina gani kwa kazi na kazi yake yote? Wanawake wachache ndio wote wanaojitokeza! Huwa tunaona mambo kama hayo kwa uwazi sana. Paul hakuonekana kukata tamaa hata kidogo. Alikutana na kiongozi, Lidia, ambaye alisikiliza ujumbe wa Paulo, akamkubali Yesu na kubatizwa pamoja na nyumba yake yote (mstari 14). Wanaume hata walikaa nyumbani kwake (Mst. 15).

Wengine walijiunga na kanisa jipya huko: msichana mtumwa ambaye alikombolewa kutoka kwa roho waovu na Paulo (mst. 16–24) na mlinzi wa gereza ambaye alikuwa hai aliokolewa wakati Paulo na wengine hawakutoroka gereza baada ya tetemeko la ardhi (mstari 25–25). 34). Wengine wakawa sehemu ya kanisa kama vile Clement, Euodia, Sitche na wengineo. Paulo aliondoka mara baada ya tukio la tetemeko la ardhi, ingawa (mst. 35–40). Ilikuwa ni wakati wa kuchukua injili na kuipanda katika maeneo mengine.

TAREHE 50 NOVEMBA Huko Thesalonike (Mdo. 17:1) Paulo, kama ilivyokuwa desturi yake, aliingia katika sinagogi kwanza (Mst. 2–3). Baadhi ya Wayahudi, watu wengi wa Mataifa ambao walikuwa wamevutwa kwa Uyahudi na idadi ya wanawake mashuhuri waliamini na kumfuata Paulo (mstari 4). Viongozi wa Wayahudi walikuwa na wivu sana hivi kwamba walianzisha ghasia ili Paulo na wale wengine waliokuwa pamoja naye wapate madhara (Mst. 5–9).

FEBRUARI 51 Paulo, Sila na Timotheo walitoroka usiku ili kujilinda (mstari 10). Walipanga kurudi mara tu mambo yatakapotulia lakini matukio mengine yalizuia hilo, kwa hiyo baadaye Paulo alimtuma Timotheo arudi kuwasaidia (2 Wathesalonike 3:2). Wakati huohuo walikwenda Berea, ambako huko

lilikuwa itikio lililokomaa zaidi, lililo wazi zaidi kwa injili miongoni mwa Wayahudi. Wengi waliamini na kuwa wanafunzi wazuri wa Neno (Matendo 17:11–12). Upesi, hata hivyo, Wayahudi walikuja kutoka Thesalonike na kuwachochea watu dhidi ya Paulo, kwa hiyo ilimbidi tena akimbie kuokoa maisha yake huku Sila na Timotheo walibaki ili kuendeleza kazi huko Beroia ((Mst. 13–15).

MWISHO FEBRUARI 51Wakati huohuo Paulo alienda Athene ambako ibada yao ya sanamu ilimhuzunisha sana hivi kwamba alizungumza nao kuhusu Yesu kuwa ‘mungu wao asiyejulikana’ (Mst. 16–34). Mwitikio ulikuwa mdogo huko, kama ilivyo kawaida katika maeneo ya mijini ya elimu ya juu na 'kuelimika.'

MACHI 51Akiwa amekatishwa tamaa sana na mtazamo wa watu wa Athene, Paulo alisonga mbele hadi Korintho (Matendo 18:1). Huko alikaa na kufanya kazi pamoja na watengeneza mahema wenzake Akila na Prisila (Mst. 2–3). Kila Sabato alihubiri katika sinagogi (mstari 4). Hizi zilikuwa siku ngumu kwa Paulo. Alikuwa mpweke, amechoka kimwili na kihisia, alivunjika kifedha, akiwa na huzuni juu ya wengi kukataa wokovu na kukasirishwa na uasherati na ibada ya sanamu huko Athene na Korintho. Kisha Sila na Timotheo wakaungana naye tena (mstari 5) na huduma ikaboreka. Kanisa jipya lilianza (mst. 6–7) na wengi walikuja kwenye wokovu.

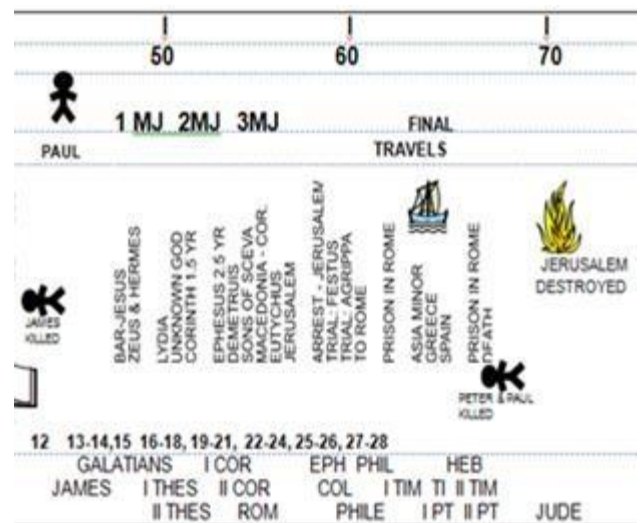
Kisha Mungu akamtoka Paulo katika maono ya usiku na kumtia moyo aendelee kuhubiri Korintho licha ya jinsi mambo yalivyokuwa mabaya (Mst. 9–10). Paulo alikaa huko kwa muda wa mwaka 1 na nusu (mst. 11). Wakati huo alianzisha makanisa huko Korintho, Kenkrea (Warumi 16:21) na Akaya (2 Wakorintho 1:1). Aliandika barua kwa Thesalonike. Ya kwanza ilikuwa mwanzoni mwa kiangazi cha 51. Timotheo aliwapelekea barua na kukaa kwa muda. Paulo aliwaandikia tena baadaye majira yaleyale.

Mwaka na nusu ulipokaribia kwisha, Paulo aliletwa mahakamani lakini hakimu akaiondoa kesi hiyo (mst. 12–17). Mara baada ya hapo aliondoka kurudi nyumbani (mstari 18).

SEPTEMBER HADI NOV 52Paulo alikatwa nywele zake huko Kenkrea kwa sababu ya nadhiri aliyokuwa ameweka (mst. 18b), kisha akaenda Efeso (mstari 19) ambako aliondoka. Prisila na Akila kufanya kazi. Walitaka Paulo abaki, naye alitaka kukaa muda mwingi zaidi huko Efeso, lakini akawaambia kwamba angerudi (Mst. 20–21).

Kisha akasafiri kwa meli hadi Kaserea na kusalimiana na kanisa, kisha akarudi Antiokia (mst. 22), ambako alikaa hadi majira ya kuchipua ya 53.

CHEMCHAM HADI MAJIRA 53Paulo hakuweza tu kukaa tuli! Aliendelea kusafiri kotekote Galatia na Frugia (mstari 23). Wakati huohuo Apolo, msemaji mwenye kipawa wa ujumbe wa Yohana Mbatizaji, alikuja Efeso. Akila na Prisila walimjulisha kuhusu kusulubishwa na kufufuka kwa Yesu (Mst. 24–26). Akawa mwinjilisti mashuhuri kwa kanisa la kwanza (Mst. 27–28).

1 WATHESALONIKE:

YESU ANAKUJA TENA

KICHWA: Kimetajwa kwa ajili ya wapokeaji

MWANDISHI: Paul

TAREHE YA KUANDIKWA: 51 BK MAHALI PA KUANDIKWA:
Korintho WAPOKEAJI: Kanisa la Thesalonike AYA MUHIMU:
maana wao wenyewe wanaripoti ni aina gani ya mapokezi uliyotupatia. Wanasimulia jinsi mlivyomgeukia Mungu kutoka kwa sanamu ili kumtumikia Mungu aliye hai na wa kweli, na kumngojea Mwanawe kutoka mbinguni, ambaye alimfufua kutoka kwa wafu - Yesu, ambaye anatuokoa kutoka kwa ghadhabu inayokuja. (1:9-10)

MANENO MUHIMU: “faraja” (mara 6); “kuja (kwa Bwana)” (4)

KUSUDI: Kuwapongeza waumini wa Thesalonike kwa imani yao na kujitetea dhidi ya ukosoaji. Pia anawaelekeza katika maeneo ya ugumu: usafi wa kijinsia, upendo na hasa Ujio wa Pili wa Kristo. NIA: Kuja kwa Kristo Mara ya Pili

Askari-jeshi 10,000 wa Gideoni walipoenda kunywa, ni 300 tu kati yao waliochaguliwa. Hawa ndio waliokunywa wakitazama juu. Ili sisi tuwashinde adui zetu leo ni lazima tupatikane 'tukitazama juu' pia. Huo ni ujumbe wa Paulo kwa Wathesalonike.

Paulo alianzisha kanisa huko Thesalonike katika Safari yake ya Pili ya Umishonari. Lilikuwa ni kanisa la pili lililoanzishwa katika ardhi ya Ulaya. Ilikuwa na fursa nyingi lakini ilikabiliwa na mateso mengi. Paulo aliwaandikia kutoka Korintho ili kuwatia moyo katika nyakati zao za mateso.

ANGALIA MBALI NA: Majaribu(sura ya 1) Paulo anaanza kuwaombea, akiwatia moyo katika uaminifu. Anawapongeza kwa matunda yao: kupokea injili na kuipitisha. Sifa yao ya kimungu ilikuwa imeenea upesi. Paulo anawataka wamtazame Mungu na yale ambayo amewatendea, na si kuzingatia mateso na mateso yao.

ANGALIA MBALI NA: Muda(sura ya 2) Kisha Paulo anajitetea dhidi ya mashambulizi na ukosoaji ambao baadhi katika Thesalonike wamekuwa wakieneza juu yake. Anawahakikishia kwamba nia na mbinu zake zote zilikuwa safi. Alikazia fikira kumtumikia Mungu, si kupata pesa au sifa yake mwenyewe. Aliwatia moyo, pia, kutozingatia ulimwengu huu wa muda wakati wa nyakati ngumu walizokuwa wakikabili.

ANGALIA MBALI NA: Kupima(sura ya 3) Paulo anawaambia kwamba alimtuma Timotheo kusaidia kisha kuvumilia kwa uaminifu mapito yao, na ripoti nzuri ya Timotheo kuwahusu ilimtia moyo Paulo pia. Anamalizia sehemu hii akiomba kwamba aweze kuwatembelea ana kwa ana haraka sana. Baada ya kuwaambia nini cha kuangalia mbali, kisha anawaambia nini cha kuangalia:

ANGALIA: Baragumu(sura ya 4) Paulo anawapa changamoto ya kuwa safi katika maisha yao, kwa kuwa baadhi yao waliendelea na uasherati wao wa zamani wa kipagani. Alisisitiza kwamba wanapaswa kupendana. Aliwasahihisha wale waliosema kwamba hawakupaswa kufanya kazi kwa sababu Yesu alikuwa anarudi upesi. Kisha akatoa maelezo kamili zaidi juu ya Unyakuo katika Biblia (4:13–18). Baragumu siku moja

na wale waliomkubali Yesu kama Mwokozi miili yao itabadilishwa mara moja na kupelekwa mbinguni. Wale ambao tayari wamekufa wana miili ya muda mbinguni na miili yao ya duniani itafufuliwa wakati huo na kupelekwa mbinguni pia. Hivyo hatutakiwi kuogopa kifo wala kuhuzunika kwa kuwapoteza waumini waliokufa kabla yetu. Wale waliouawa katika mateso wafike tu mbinguni kwanza! Yesu angeweza kurudi siku yoyote, na kumaliza mateso yao duniani. Hivyo wataishi wakitazama juu, wakingoja tarumbeta.

ANGALIA: Ushindi(sura ya 5) Mara tu baada ya kunyakuliwa kutakuwa na Dhiki. Mateso waliyokuwa wakivumilia hayakuwa Dhiki. Waumini hawako chini ya hukumu ya Mungu ('ghadhabu' mst. 9; Warumi 8:1). Hadi wakati huu, lazima waishi maisha ya ushindi ya Kikristo, wakikua na kuwahudumia wengine. Paulo alimalizia kwa kuombea uhai wao kamili. Aliomba waishi maisha ya ukristo mtakatifu hadi Yesu atakaporudi kwa ajili yao. Kwa kujua na kukumbuka kwamba Yesu alikuwa anarudi kwa ajili yao, wangeweza kuweka mateso ya maisha haya katika mtazamo unaofaa. Aliwahakikishia kwamba Mungu atawahifadhi. Kisha akamalizia kwa ombi lake la kawaida la maombi kwa niaba yake, salamu, malipo na baraka.

Siku moja mfanyabiashara alikuja shuleni na kuwaahidi watoto kwamba siku moja atarudi na kuleta zawadi maalum kwa wote ambao walikuwa na madawati yao safi atakapofika. Msichana fulani katika chumba cha darasa alitaka sana kupokea zawadi hii kwa hivyo alijitolea kusafisha dawati lake kila Jumatatu asubuhi. Akijua kwamba haingekaa safi kwa muda mrefu, kwa kuwa msichana huyo kwa kawaida hakuwa mtu nadhifu sana, mwalimu huyo alimuuliza ni nini kingetokea ikiwa mwanamume huyo angekuja Ijumaa. Aliamua kusafisha dawati lake Jumatatu na Ijumaa. Ndipo alipoulizwa iwapo angekuja Jumatano, aliamua kwamba alihitaji kusafisha dawati lake kila asubuhi. Lakini vipi ikiwa atakuja mwisho wa siku? Hatimaye alitambua kwamba alichohitaji kufanya ni kuweka dawati lake safi kila wakati.

Wathesalonike, daima kufahamu na kuwa tayari kwa ajili ya kurudi kwa Yesu hivi karibuni. matatizo au shida, lakini kwa kurudi kwake!

Paulo anatutaka sisi, kama vile

Usizingatie yako

MUHTASARI WA 1 WATHESALONIKE

Ufunguzi 1:1

I. ANGALIA MBALI KUTOKA 1-3

A. Majaribio 1

1. Maombi ya Kushukuru 1:2-4
2. Uthibitisho wa Uchaguzi 1:5-10

B. Muda 2

1. Paulo 2:1-12
2. Wathesalonike 2:13-20

C. Majaribio 3

1. Wasiwasi wa Paulo 3:1-5
2. Faraja ya Timotheo 3:6-10
3. Sala ya Kuhitimisha 3:11-13

II. ANGALIA HADI 4-5

A. Baragumu 4

1. Mwenendo wa Mwamini 4:1-12
2. Faraja ya Mwamini 4:13-18

B. Ushindi 5

1. Siku ya Bwana 5:1-11
2. Wajibu wa Watu 5:12-22
3. Sala ya Kuhitimisha 5:23-24

Funga 5:23-28

2 WATHESALONIKE:

YESU ANAKUJA KARIBUNI

KICHWA: Kimetajwa kwa ajili ya wapokeaji

MWANDISHI: Paul

DATE ya WRITING: 51 BK, muda mfupi baada ya 1 Wathesalonike

MAHALI PA KUANDIKWA: Korintho WAPOKEAJI: Kanisa la Thesalonike AYA MUHIMU: *Haya yatatukia wakati Bwana Yesu atakapofunuliwa kutoka mbinguni katika mwako wa moto pamoja na malaika zake wenye nguvu. Atawaadhibu wale wasiomjua Mungu na wasioitii Injili ya Bwana wetu Yesu. Wataadhibiwa kwa maangamizi ya milele na kufungiwa nje ya uwepo wa Bwana na kutoka kwa ukuu wa uweza wake siku ile atakapokuja kutukuzwa katika watu wake watakatifu na kustaajabishwa kati ya wale wote walioamini. Hii inajumuisha wewe, kwa sababu uliamini ushuhuda wetu kwako. (1:7b-10)* MANENO MUHIMU: “Siku ya BWANA” KUSUDI:

<u>1 WATHESALONIKE</u>	<u>2 WATHESALONIKE</u>
Inafundisha NINI cha Unyakuo	Inafundisha WAKATI wa Unyakuo
Fundisha kitu KIPYA – Unyakuo	sahihi KOSA – wakati wa Unyakuo
Hasa kuhusu kanisa	Hasa kuhusu Shetani, Mpinga Kristo, ulimwengu

MANDHARI: kuwaambia waamini wa Thesalonike kwamba Kristo angerudi KABLA ya Dhiki, na kuwaeleza jinsi walivyopaswa kuishi hadi Kristo atakapokuja.

Ukweli wa Unyakuo ni mojawapo ya mafundisho tukufu zaidi ya mafundisho yote ya Kikristo. Inatia moyo na kutia moyo ajabu. Kumjua Yesu atarudi hivi karibuni kuwachukua wale wanaomwamini hadi mbinguni ili wakae naye milele kunafariji na kutia moyo. Hata hivyo, licha ya ukweli wake rahisi, mkanganyiko mwingi na kutoelewana kumetokea kuhusu fundisho hili rahisi. Ni rahisi kuelewa kwamba Shetani angefanya awezavyo ili kuchanganya na kuficha ukweli huu mzuri. Alifanya jambo lile lile katika siku za Paulo, pia.

Muda si mrefu baada ya Paulo kuliandikia kanisa la Thesalonike, akiwaambia kuhusu kurudi kwa Yesu kwa ajili yao, mawazo potofu yalianza kusitawi ambayo yaliondoa faraja ya ukweli huu. Kwa mfano, baadhi ya walimu wa uongo huko Thesalonike walisema mateso waliyokuwa wakikabili wakati huo yalikuwa ni Dhiki ambayo tayari ilikuwa imeanza. Hata hivyo Paulo alisema Unyakuo ulikuja kabla ya dhiki. Nini kilikuwa kweli? Nani alikuwa sahihi?

I. WASIWASI WA KURUDI KWA KRISTO(sura ya 1) Tena Paulo anaanza na shukrani kwa ajili ya uaminifu wao wakati wa mateso. Aliwahakikishia kwamba Mungu hakuwatendea haki kwa kuwaruhusu wapate na majaribu waliyokuwa wakipitia. Aliwakumbusha juu ya yale ambayo siku zijazo ingeshikilia ikiwa hawangekufa kabla ya Kristo kurudi. Kama wangemkubali Yesu kama Mwokozi wangechukuliwa kwenda mbinguni mara Yesu atakaporudi. Kama hawakumkubali wangeendelea kuishi katika ile Dhiki na kujikuta chini ya hukumu ya Mungu.

Kisha Paulo aliomba Mungu aendelee kutimiza mapenzi yake katika maisha yao ya utii, na wangemtukuza. Aliwahakikishia kwamba walikuwa wakifanya mema na hawakuwa chini ya hukumu ya Mungu, kwa maana Dhiki ilikuwa haijaanza bado. Kisha anaendelea kuthibitisha ya kwamba hawakuweza kuwa tayari katika ile Dhiki.

II. JIBU KUHUSU UFUNUO WA MPINGA KRISTO(sura ya 2) Hapana, Paulo anasema, hujakosa Unyakuo na kuingia katika hukumu ya Mungu. Uthibitisho wake ni kwamba Mpinga Kristo bado hajafunuliwa, na wakati Dhiki inaanza kweli Mpinga Kristo atakuwa pale pale. Kwa hakika, hawezi kufunuliwa mpaka baada ya Unyakuo, wakati Kanisa na Roho Mtakatifu watakapokuwa wameondoka. Mpinga Kristo hakuweza kufunuliwa bado, kwa maana Unyakuo lazima uje kwanza. Ukweli wa kwamba walikuwa bado hapa ulithibitisha Unyakuo haujafika.

Kisha Paulo anajenga juu ya maelezo mengi yaliyotolewa na Danieli na Ezekieli kuhusu Mpinga Kristo na matendo yake duniani. Kisha Paulo atoa shukrani kwa ajili ya msimamo wao wa kiroho unaoonekana tofauti na ulimwengu uliodanganyika unaowazunguka. Aliwahimiza kusimama imara katika yale aliyowafundisha akiwa huko na katika barua yake ya kwanza.

III. MAOMBI KUHUSU KURUDI KWAO KAZINI(sura ya 3) Kisha Paulo alishughulikia tatizo la mwisho lililokuwa limetokea kuhusu Unyakuo. Wengine walikataa kufanya kazi kwa sababu Unyakuo ungeweza kuja wakati wowote, basi kwa nini ujisumbue? Paulo alipata nguvu sana pamoja nao, akiwaambia kwamba ikiwa mtu hangefanya sehemu yake ili kujiruzuku, hakuna mtu anayepaswa kufanya chochote kumsaidia! Hivyo ndivyo ilivyo muhimu kwa watu wa Mungu kuishi maisha matakatiifu ya Kikristo.

Hatuwezi na hatuwezi kujua ni lini hasa ni wakati wa Unyakuo, lakini tunaweza kujua msimu unapokaribia (Mathayo 24:36–39). Mikazo inaweza kuhisiwa mapema, lakini leba haianzi hadi uchungu ('ishara') ukaribiane na kuwa mgumu.

Kisha Paulo alifunga kwa maombi. Aliomba kwamba watakuwa na ufahamu wa uwepo wa Mungu, amani na neema. Baada ya baraka na salamu za mwisho, kitabu kinafungwa.

MUHTASARI WA 2 WATHESALONIKE

Ufunguzi 1:1–2

I. WASIWASI KUHUSU KURUDI KWA KRISTO (Kutia Moyo)

1

A. Shukrani 1:3–10

B. Maombezi 1:11–12

II. JIBU KUHUSU UFUNUO WA MPINGA KRISTO (Elimu) 2.

A. Marekebisho ya Dhana Potofu 2:1–2

B. Ufunuo wa Mtu wa Dhambi 2:3–

1. Tabia yake 2:3–5

2. Mzuilizi wake 2:6–7

3. Huduma yake 2:8–10

C. Hukumu ya Wasioamini 2:11–12

D. Shukrani na Maombi 2:13–17

III. MAOMBI KUHUSU KURUDI KWAO KAZINI (Mawaidha) 3

A. Wito kwa Maombi 3:1–5

B. Wito kwa Nidhamu 3:6–15

Funga 3:16–18

24E. 3RDMMISIONARI

SAFARI

Paulo aliporudi kutoka kwa Safari yake ya Pili ya Umishonari, aliendelea kusafiri Galatia (Matendo 18:23), lakini miezi 6 baada ya kurudi Paulo aliondoka tena kwa safari nyingine ya umishonari.

SEPTEMBER 53 Kama alivyoahidi, Paulo alirudi Efeso ili kukaa pamoja na marafiki huko. Ulikuwa mji mkubwa zaidi, muhimu na wenye ushawishi mkubwa katika Asia Ndogo na eneo muhimu kwa kanisa. Kwa kweli, kitovu cha Ukristo, ambacho kilihama kutoka Yerusalemu hadi Antiokia, hivi karibuni kitahamia Efeso, na kisha hatimaye Roma. Yohana na Mariamu, mama yake Yesu, watakaa hapa pia.

Baada ya kumsikia Paulo, ambaye alikuwa amesikia tu juu ya ubatizo wa Yohana, alimwamini Yesu na kumpokea Roho Mtakatifu, akiwaunganisha na Wayahudi na Wamataifa wote ambao pia walikuwa wamemkubali Yesu kuwa Mwokozi (Matendo 19:1-7). Kuzungumza kwa lugha za kigeni ambao hawakujua ilikuwa ni ishara kwamba walijumuishwa, sawa na wale wengine waliopokea ishara hii: Wayahudi (Mdo. 2), nusu Wayahudi (Mdo. 8), Wamataifa wanaoishi Palestina (Mdo 10-11). na Wamataifa wanaoishi mahali pengine (Matendo 19). Ilikuwa ni mara ya mwisho zawadi hii kutolewa, kwa maana hakuna kutajwa kwingine kunakofanywa isipokuwa kuwarekebisha Paulo Wakorintho kupita kiasi.

SEPTEMBER - NOVEMBER 53 Paulo alizungumza kwa ujasiri katika sinagogi kwa muda wa miezi 3, mpaka Wayahudi wakafanya mioyo yao kuwa migumu dhidi yake, kisha akaondoka (Matendo 19:8-9).

DESEMBER 53 - DESEMBER 55 Kwa muda wa miaka 2 Paulo alifundisha kila siku katika jumba la mihadhara la mahali hapo (mst. 10). Kila mtu katika Efeso na eneo jirani alifunuliwa kwa injili wakati huo. Mambo ya ajabu yalitokea, yakionyesha kwamba nguvu za Mungu ni kuu kuliko nguvu za kishetani zilizokuwa nyuma ya sanamu walizoabudu huko (11-20). Mapokeo yanasema kwamba Paulo alifundisha saa 5 kwa siku pamoja na kuwafundisha wanafunzi Apolo, Akila, Prisila na wengine na kushuhudia mjini (Mdo 20:20f). Pengine alifanya kazi ya kutengeneza mahema ili kupata mapato. Alikuwa muhimu katika kuanzisha makanisa katika Kolosai, Laodikia, Hieropopoli, Smirna, Pergamo, Thiatira, Sardi, Filadelfia na sehemu nyinginezo. Alikuwa kufungwa jela angalau mara moja (2 Wakorintho 11:23-27). Huku ndiko kukaa kwake kwa muda mrefu zaidi kurekodiwa katika sehemu moja.

Paulo hakuwa shujaa mkuu. Alikabili matatizo yale yale na kufadhaika kwetu sisi. kusumbuAlikuwa Wakorintho wa kimwili na kuwaandikia barua 2, moja ilipotea na nyingine ni 1 Wakorintho wetu.

Alitaka kuchukua pesa alizokusanya hadi Yerusalemu lakini hakuweza kufanya hivyo Alikuwa na (Mst. 21-22). majaribu na mateso mabaya sana huko, mambo aliyoyataja kuwa “kupigana na hayawani” (Matendo 20:17-19; 1 Wakorintho 15:30-32; 2 Wakorintho 1:8-11). Kulikuwa na upinzani mwingi bila na mkazo ndani (Matendo 20:19). Hata hivyo, alivumilia siku moja baada ya nyingine kwa nguvu za Mungu.

SPRING 56 Wakati machafuko makubwa yalipotokea dhidi yake kutoka kwa wale waliotengeneza sanamu za Diana, Paulo alitambua kuwa ulikuwa wakati wa kuondoka na kuhudumu mahali pengine (Matendo 19:23-41). Mara nyingi Mungu alitumia ghasia na kukataliwa ili kumfanya aende kwenye kundi jipya. Mara nyingi tunaacha wote pamoja wakati Mungu anataka tu tuendelee kufanya kazi na mtu mwingine.

MAJIRA YA 56 Paulo alikwenda Troa ambako aliandika barua ya tatu (iliyopotea) kwa Wakorintho. Alikengeushwa na kushindwa kwa Tito kurudi kutoka Korintho hivyo akaenda kumtafuta (2 Wakorintho 12:13).

MWISHO WA MAJIRA YA 56 Paulo alitua Neapoli, kisha akaenda Filipi. Kanisa huko lilikuwa kanisa lisilo na makosa, lililokuwa na utegemezo zaidi ya yale yote aliyoanzisha, kwa hiyo lazima iwe ilikuwa ya kutia moyo na kusaidia kutumia wakati pamoja nao. Ingawa hawakuweza kumudu, waliendelea kutuma pesa kwa msaada wake. Walikuwa wakipitia mateso mengi na wengi walikuwa wakiuawa.

ANGUKO LA MAPEMA 56 Kisha Paulo alihamia Thesalonike na Berea (Matendo 20:1–2). Timotheo alijiunga tena na Paulo, ambaye alikuwa akiteseka sana kutokana na mwiba wake katika mwili. Alikuwa ameshuka moyo na kukengeushwa na matatizo ambayo waumini wa Korintho walikuwa wakisababisha. Kisha Tito akawasili kutoka Korintho akiwa na habari njema ya toba ya wengi katika dhambi huko Korintho. Hata hivyo, wengi huko walimpinga Paulo vikali.

Kisha Paulo alikwenda Nikopoli, hali ya hewa iliyo bora zaidi kwa afya yake, na kuandika barua yake ya kwanza kwa Wakorintho (2 Wakorintho). Pia alitembelea Illyricum, ambayo ilikuwa jimbo kubwa ambalo lilikuwa nje ya njia yake na lilikuwa na watu wenye fujo, wapenda vita na dini za kipagani za zamani (Yugoslavia na Albania leo).

TAREHE 56 NOVEMBA Paulo alirudi Korintho kukaa wakati wa baridi (Matendo 20:2b). Aliwahimiza waamini wawe waaminifu na kufikia makanisa mengine katika eneo la Athene, Kenkrea, n.k. Mpango wake ulikuwa kwenda Hispania na Roma, lakini hilo lilipaswa kusitishwa kwa sababu alipaswa kuchukua fedha zilizokusanywa kwa ajili ya maskini, waumini wanaoteseka kwenda Yerusalemu kwanza. Kwa hiyo, aliandika barua kwa Warumi akisema angekuja baadaye kidogo na yenye muhtasari wa jumbe alizotaka kuwapa. Kukatishwa tamaa kwake ni baraka yetu, kwa kuwa sasa tuna Kitabu cha Warumi kilichoandikwa.

MACHI - MEI 57 Hata mipango hiyo ilibadilika kwa sababu ya njama dhidi ya maisha yake (Matendo 20:3) hivyo alirudi kupitia Makedonia badala yake, ambayo lazima ilijaribu subira yake. Kukatizwa kwake hata kukatizwa. Mabadiliko yake katika mipango yanapaswa kubadilishwa tena na tena. Hakuna mtu aliye salama kutokana na hilo. Alikuwa na marafiki waliokuja kwa ajili ya ushirika na ulinzi (mst. 4–5). **Aprili 6** wakasafiri kwa meli kutoka Neapoli, bandari ya kuelekea Filipi. Ikiwa ilichukua siku 5 kusafiri kwa meli hadi Troa na walingoja huko **Aprili 15–19** ili wengine wajiunge nao. Kisha wakahudumu pale **Aprili 20–25**. Wakati huo Eutiko alilala na kuanguka dirishani na kufa, lakini Mungu alimfufua. Paulo, Luka na wengine walienda kwa mashua hadi Aso, Mitilene, Kios, Samo, Mileto na Efeso. **Jumatatu, Aprili 25 hadi Sat, Aprili 30**. Alikaa Efeso mpaka **Jumatatu, Mei 2**. Wakati huo alikuwa na mazungumzo marefu na viongozi. Kuondoka Efeso lilikuwa tukio gumu, la kilio kwa wote waliohusika. Paulo akapanda meli hadi Tiro, akafika **Jumanne, Mei 10**. Katika siku 7 alizokuwa huko alihimizwa asiende Yerusalemu kwa sababu Mungu alikuwa akionyesha kwamba matatizo yanamngoja huko. Akasafiri kwa miguu mpaka Kaisaria (**Mei 20**) na kukaa nyumbani kwa Filipo. Agabo alimwonya tena kuhusu kukamatwa, lakini Paulo alifuata mwongozo wa Mungu na kufika Yerusalemu **Jumanne, Mei 27**. Safari kuu ya mwisho ya Paulo ya umishonari ilikuwa imekwisha. Mungu alikuwa na aina mpya kabisa ya mgawo ukimngojea.

1 WAKORINTHO:

HEKIMA YA DUNIA

KICHWA: Kimetajwa kwa wapokeaji

MWANDISHI: Paul

TAREHE YA KUANDIKWA: 55 BK

MAHALI PA KUANDIKWA: Efeso

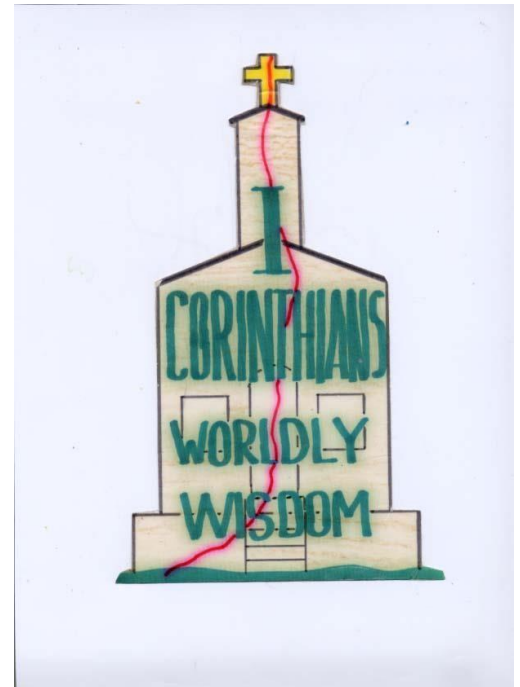
WAPOKEAJI: Kanisa la Korintho

AYA MUHIMU: *Kwa maana Mungu si Mungu wa machafuko, bali wa amani..... Lakini kila kitu kinapaswa kufanywa kwa njia inayofaa na kwa utaratibu. ... Lakini Mungu ashukuriwe! Anatupa ushindi kwa njia ya Bwana wetu Yesu Kristo. 14:33; 14:40; 15:57*

MANENO MUHIMU: "Hekima, upendo, ufufuo, msalaba, Roho, mwili, karama, uharibifu"

KUSUDI: Shughulikia hali fulani za kilimwengu ambazo zilikuwa zikilishinda kanisa la Korintho.

MANDHARI: Kurekebisha makosa katika mwenendo wa Kikristo kwa kufuata hekima ya Mungu badala ya hekima ya kidunia ya mwanadamu.

Kwa ujumla tunafikiri kwamba hatari kubwa zaidi kwa kanisa leo inatoka nje: mateso, dhuluma, nk. Hatari halisi, hata hivyo, haitoki nje bali ndani. Mara nyingi sisi ni adui wetu mkuu!

Hiyo ni kweli hasa kwa kanisa la Korintho.

Walikuwa

Waumini, lakini waliishi kama makafiri. Kanisa halikuwa na ushawishi kwa jamii.

Jamii ilikuwa

kushawishi kanisa.

KORINTHOMji wa Korintho ulikuwa katika Ugiriki ya siku hizi. Ilikuwa ni Kigiriki, lakini 'Kirumi' sana kwa vile ulikuwa mji mkuu wa eneo lote. Ilikuwa kubwa (watu milioni 1/4) na iliyojaa kiburi na raha. Ilikuwa na sifa ya kuwa mpotovu sana. Kumwita mtu 'Mkorintho' lilikuwa tusi kubwa. Paulo alikuwa pale katika Safari yake ya Pili ya Umishonari, 50-52 BK. Alipofukuzwa katika sinagogi, alianzisha kanisa na kukaa mwaka 1 na nusu. Kwa kweli aliandika barua 4 kwa kanisa huko. Tunayo ya pili (inayoitwa 1 Wakorintho) na ya nne (inayoitwa 2 Wakorintho) katika Biblia yetu. Kisha Paulo akawatembelea tena kwa muda wa miezi 3. Lilikuwa ni kanisa la kilimwengu sana, la kimwili. Watu walikuwa waamini, lakini mtazamo wao wa ulimwengu, nia zao, vipaumbele vyao na taratibu zao za mawazo zilikuwa sawa na walivyokuwa kabla ya wokovu. Walikuwa wakiishi kulingana na njia na hekima za ulimwengu, si za Mungu. Ndiyo maana Paulo anawaandikia.

I. Mgawanyiko (1 - 4)Kwa sababu ya maoni na maadili yao yasiyo ya kimungu, walikuwa na matatizo yaleyale baada ya wokovu ambayo walikuwa nayo hapo awali. Walikuwa wakijilinganisha wao kwa wao na kuwaweka chini wale waliokuwa tofauti. Walikuwa na makundi kulingana na wale waliowafuata: Paulo, Apolo, Petro au Kristo (wale 'wa kiroho zaidi' walidai hivi). Pia waligawanyika juu ya hali ya kijamii na nyenzo. Hata walifanya baadhi ya karama za kiroho kuwa bora kuliko zingine na walikuwa na migawanyiko juu ya hizo. Hili lilidhoofisha umoja wao na kuleta matatizo mengine.

II. MAKOSA (5 - 6)Katika kuchukua mtazamo wa ulimwengu juu ya mambo, walijifungua wenyewe kwa dhambi. Ulawiti, mashtaka dhidi ya waamini wenzao, na ukosefu wa adili kwa ujumla ulivumiliwa na kukubaliwa. Paulo hana budi kuwaonya na kuwaonyesha jinsi wanavyokosea katika mambo haya.

III. MATATIZO (7 - 14)Ingawa ni baadhi tu waliohusika katika ukosefu wa maadili na kesi za kisheria, inaonekana kila mtu aliathiriwa kwa njia nyingine. Kwa kufuata imani na maoni yao kutoka kabla ya wokovu,

walikuwa wakipata matatizo katika maeneo mengine. Vipi kuhusu kuolewa na mtu ambaye si mwamini? Ikiwa mmoja angekuwa Mkristo na mwenzi wao asiwe Mkristo, je, wanaweza kumwacha mwenzi huyo? Kwa nini tusiachane wakati mambo yamekuwa magumu kama tamaduni zingine? Ni nini kilikuwa kibaya kwa ngono kabla ya ndoa au ngono nje ya ndoa? Je, ilikuwa sawa kula nyama ya bei nafuu ambayo ilikuwa imetolewa kwa sanamu? Kwa nini mwanamke anapaswa kujitiisha kwa mume wake? Kwa nini mwanamume alilazimika kuongoza familia yake? Ni nini kilikuwa kibaya kwa kuadhimisha karamu za upendo za kipagani na kuziongezea Meza ya Bwana? Kwa nini mtu ambaye alikuwa na karama ya kiroho ya kuvutia kama ndimi hakuwa bora kiroho kuliko yule ambaye hakuwa na karama hiyo? Ni nini kilikuwa kibaya kwa mtu kuonyesha zawadi wakati wa ibada ya kanisa? Juu na juu ya orodha akaenda.

IV. KUTOKUAMINI (15) Kilele cha mawazo na mitazamo hii ya kidunia ilikuwa kwamba ufufuo ulitiliwa shaka. Haikuwa na maana kufikiria mtu kurudi kutoka kifo. Lakini bila ufufuo, ni nini kilichosalia katika imani yao? Ikiwa Yesu hakufufuka kamwe kutoka kwa wafu hakuna nguvu, hakuna tumaini, hakuna msamaha – hakuna ila imani nyingine ambayo si bora au mbaya zaidi kuliko wengine. Hapo ndipo mawazo yao yalikuwa yakienda, na ndiyo maana Paulo alijitolea sana kuwaandikia haraka na moja kwa moja iwezekanavyo.

Vipi kuhusu wewe? Vipi kuhusu mtazamo wako wa ulimwengu, thamani yako na mfumo wa imani? Je, inalingana zaidi na ulimwengu au Biblia? Simaanishi kile tu unachodai kuamini, namaanisha kile unachofanya katika maisha ya kila siku. Je, wewe ni tofauti kiasi gani na makafiri wanaokuzunguka katika maadili na malengo, katika vipaumbele na nia? Kuna waumini wengi wa kisasa wa Korintho leo – hakikisha wewe si mmoja wao!

MUHTASARI WA 1 WAKORINTHO

Ufunguzi 1:1–9

I. MGAWANYIKO (“Hekima”) 1-4

- A. Migawanyiko ya Kimwili 1:10–4:21
- B. Migawanyiko ya Nyenzo 11:22–23, 33–34
- C. Migawanyiko ya Kiroho 12:16–17, 21–25

II. MAKOSA (“Haki”) 5-6

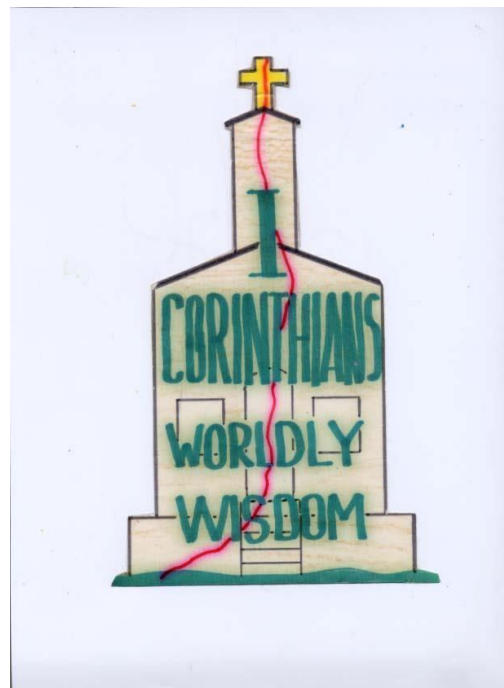
- A. Kulawitiwa 5:1–13
- B. Kesi 6:1–8
- C. Uasherati 6:9–20

III. MAGUMU (“Utakaso”) 7-14

- A. Ndoa 7:1–40
- B. Uhuru wa Kibinafsi 8:1–11:1
- C. Mtazamo 11:2–16
- D. Ushirika 11:17–34
- E. Tekeleza 12:1–14:40

IV. KUTOKUAMINI (“Ukombozi”) 15

Funga 16:1–24

2 WAKORINTHO:

HUDUMA YA MUNGU

KICHWA: Kimetajwa kwa wapokeaji

MWANDISHI: Paul

TAREHE YA KUANDIKWA: Mwishoni mwa mwaka wa 55 BK MAHALI PA KUANDIKWA:

Efeso WAPOKEAJI: Kanisa la Korintho

MSTARI MUHIMU: *Kwa maana hatujihubiri wenyewe, bali Yesu Kristo kama Bwana, na sisi kama watumishi wako kwa ajili ya Yesu. ... Kwa hiyo sisi ni wa Kristo wajumbe, kana kwamba Mungu anasih kupitia sisi. Tunawasihi kwa ajili ya Kristo: mpatanishwe na Mungu. Mungu alimfanya yeye asiyejua dhambi kuwa dhambi kwa ajili yetu, ili sisi tupate kuwa haki ya Mungu katika yeye. 4:5; 5:20-21*

MANENO MUHIMU: "Huduma" (mara 18), "utukufu, jisifu" (mara 20)

KUSUDI:

1 WAKORINTHO	2 WAKORINTHO
Lengo & Vitendo	Mada & Binafsi
Ufahamu wa tabia ya kanisa la kwanza	Ufahamu wa tabia ya Paulo
Maagizo ya Kusudi	Ushuhuda wa Kuvutia
Onyo dhidi ya ushawishi wa kipagani	Onyo dhidi ya athari za Kiyahudi

MANDHARI: Paulo anajitetea kama mhudumu wa kweli wa Injili na kuanzisha tena jema uhusiano na Wakorintho.

USULI Paulo alitumia mwaka 1 na nusu huko Korintho katika Safari yake ya Pili ya Umishonari. Akaondoka kwenda Efeso na Apolo akakaa Korintho kwa muda. Kisha Paulo akaandika barua kwa Wakorintho kushutumu uasherati na kuwataka waanzishe mchango kwa ajili ya maskini. Hatuna nakala ya barua hii. Kama ripoti zilivyomjia Paulo huko Efeso kuhusu matatizo yanayotokea Korintho, aliwaandikia barua tunayoiita 1 Wakorintho. Timotheo alienda Korintho kusaia kusuluhisha mambo, lakini magumu zaidi yakatokea. Ili kupinga barua ya hivi majuzi ya Paulo, mamlaka yake ya kitume yalikuwa yakitiliwa shaka. Timotheo alimwenda Paulo kwa jambo hili na Paulo alisimama karibu na Korintho kwa ziara fupi ambayo alitukanwa vikali na mtu fulani katika kanisa. Baada ya kuondoka, Paulo alituma barua kuhusu pesa walizokusanya kwa ajili ya Yerusalemu, barua ambayo hatuna. Tito aliwasilisha barua hii na kisha alipaswa kurudisha ripoti kwa Paulo. Paulo alikuwa na shauku ya kutaka kujua habari hizo hivi kwamba alianza kwenda kukutana na Tito. Walikimbilia katikati ya njia, na Paulo alishangilia ripoti nzuri ya Tito ya itikio lao la kimungu kwa maneno ya Paulo.

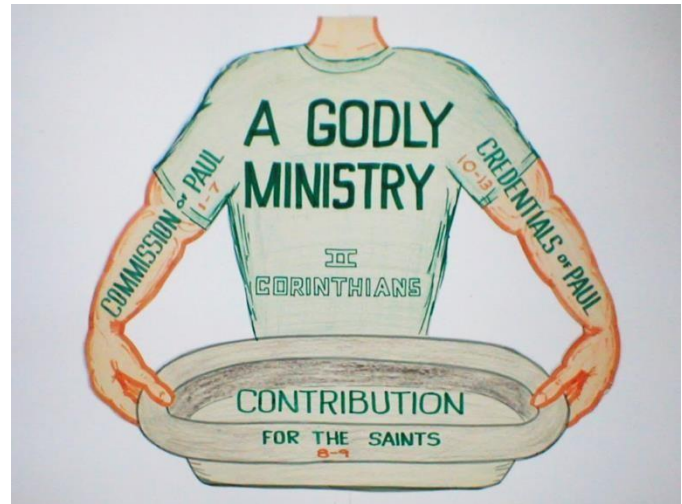
Jambo hili lilimfurahisha sana Paulo hata mara moja akawaandikia barua nyingine, ambayo tunaiita 2 Wakorintho. Baadaye Paulo alikwenda huko na kukaa kwa muda wa miezi 3, wakati huo yeye aliandika barua kwa Warumi.

2 Wakorintho ni tawasifu zaidi ya Nyaraka za Paulo. Ni

hutoa ufahamu katika maisha yake binafsi na huduma ambayo haionekani kwingineko.

Kwa sababu ya mashtaka ya uwongo dhidi yake, Paulo anafichua mambo kuhusu yeye mwenyewe na huduma yake ambayo hangewahi kuandika. Ikiwa inaonekana kama kujisifu, ni kujilinda tu. Paulo anajua hawataamini ukweli wa Mungu isipokuwa wamwone kama mjumbe wa kweli wa Mungu. Hivyo tunapata ufahamu adimu katika upande wa kibinadamu wa Paulo. Barua hii inatoka moyoni mwake, tofauti na Warumi ambayo inatoka kichwani mwake.

I. KUITWA KWA PAULO (1:12 – 7:16) Walimu wa uwongo walimletea Paulo matatizo mengi. Mara nyingi walibeba barua bandia za sifa ili waweze kuhudumu makanisani na kulipwa na makanisa hayo.

Wakati wakifanya hivyo walikosoa vikali sura ya Paulo na uwezo mbaya wa kuzungumza. Walisema hakuwa na mamlaka ya kitume kwani hakuwa mmoja wa wanafunzi 12 wa Yesu. Paulo anajibu mashtaka yao na kuzungumza juu ya kile alichokuwa akifanya na kwa nini. Anaonyesha kwamba maneno yake yanatoka kwa Mungu, na kwamba kwa hiyo ni sahihi katika kuyaamini na kuyakubali. Anashiriki kutoka moyoni mwake kuhusu yale ambayo amepitia na kwa nini.

II. MCHANGO KWA WATAKATIFU (8:1 – 9:15) Popote alipoenda, Paulo alihimiza makanisa ya watu wa mataifa mengine kukusanya pesa ili kutuma Yerusalemu kusaidia ndugu zao maskini huko. Injili ilikuja kupitia kwa Wayahudi hadi kwa Mataifa, na sasa wanaweza kuwasaidia kurudi. Wayahudi katika Yerusalemu ambao walikuja kuwa waamini walipoteza familia zao, kazi, kila kitu. Paulo alizungumza na Wakorintho kuhusu hili, pia, akionyesha ni jukumu letu sote kuwasaidia waumini walio na shida.

III. SIFA ZA PAULO (10:1 – 13:10) Paulo alijibu mashtaka kuhusu kuwa rahisi kwake kwa baadhi ya watu kanisani. Anarejelea mfano wa Yesu wa msamaha na rehema. Anashutumiwa kwa kutokubali kuungwa mkono na wizara yake, na anaeleza kwa nini alichagua kutotumia haki hiyo. Hata aliwaambia kuhusu wakati alikufa na kwenda mbinguni kabla ya kufufuka. Hilo lilikuwa jambo zuri ajabu kama nini!

Kwa kumalizia, Paulo anawaambia watubu na kugeuka 100% kutoka kwa mafundisho ya uongo na walimu kwa Mungu, ili mambo yangekuwa sawa wakati Paulo alipofika huko. Alisema alitaka kuja kwa upendo na furaha, si kwa karipio au nidhamu. Aliahidi kwamba angekuja hivi karibuni na kuthibitisha bila shaka kwamba Mungu alimuunga mkono yeye na mafundisho yake.

MUHTASARI WA 2 WAKORINTHO

I. KUITWA KWA PAULO (Maelezo) 1-7

- A. Uhakika wa Huduma 1:1–2:11
- B. Tabia ya Huduma 2:12–6:10
 - 1. Ushindi katika Huduma 2:12–16
 - 2. Sifa za Huduma 2:17–3:6
 - 3. Msingi wa Huduma 3:6–4:6
 - 4. Majaribu katika Huduma 4:7–12
 - 5. Matarajio katika Huduma 4:13–5:10
 - 6. Mpango wa Huduma 5:11–21
 - 7. Maelezo ya Huduma 6:1–10
- C. Kujitolea kwa Huduma 6:11–7:16

II. MCHANGO KWA WATAKATIFU (Kuhimizwa) 8-9

- A. Mkusanyiko kutoka Makedonia 8:1–9
- B. Mkusanyiko katika Wakorintho 8:10–9:15

III. SIFA ZA PAULO (Uthibitisho) 10-13

- A. Kupongeza Huduma 10:1–18
- B. Mwenendo katika Huduma 11:1–12:18
 - 1. Matendo ya Paulo 11:1–15
 - 2. Mateso ya Paulo 11:16–33
 - 3. Maono ya Paulo 12:1–10
 - 4. Kutokuwa na Ubinafsi kwa Paulo 12:11–18
- C. Kujali Huduma 12:19–13:14

WARUMI: WOKOVU

KICHWA: Kimetajwa kwa ajili ya wapokeaji

MWANDISHI: Paul

TAREHE YA KUANDIKWA: 56 BK

MAHALI PA KUANDIKWA: Korintho

WAPOKEAJI: Kanisa la Roma AYA

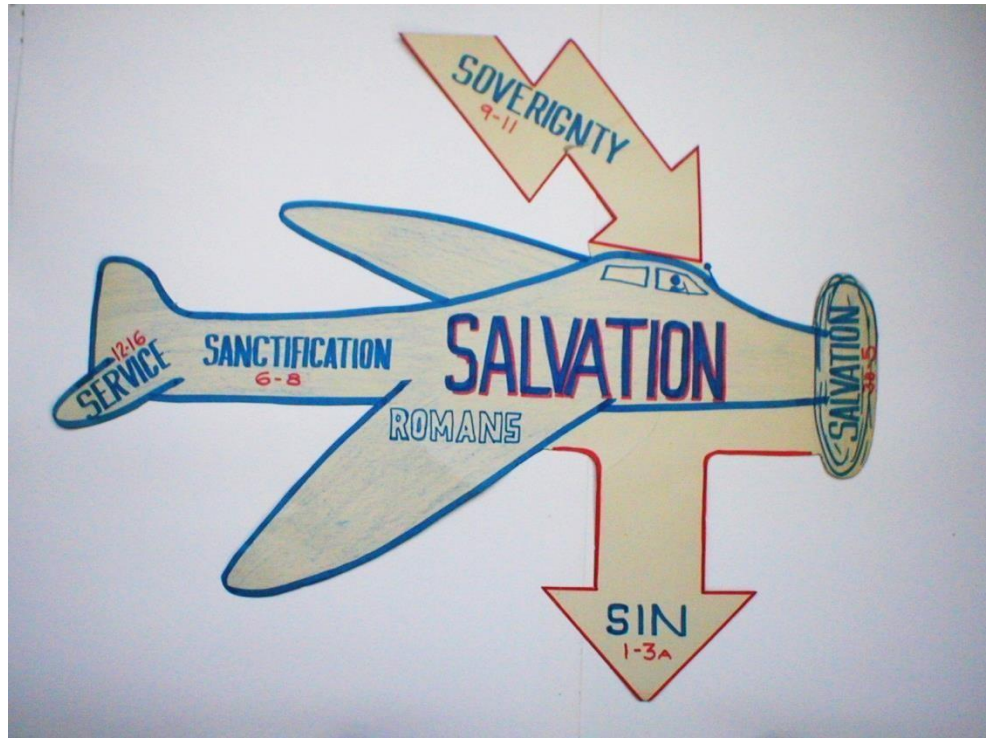
MUHIMU:: *mimi si
aibu kwa Injili, kwa sababu ni
uweza wa Mungu uuletao
wokovu kwa kila aminiye:
kwanza kwa Myahudi, kisha kwa
Myunani. Kwa maana katika Injili
haki itokayo kwa Mungu
inadhihirishwa, haki ipatikanayo
kwa imani tangu mwanzo hata
mwisho, kama ilivyo*

imeandikwa: "Mwenye haki ataishi kwa imani." 1:16-17

MANENO MUHIMU: "Kristo" (mara 39), "imani" (mara 37), "hesabia haki" mara 17.

KUSUDI: Kufundisha kweli za msingi za imani ya Kikristo mahali ambapo kwa muda mrefu alitaka kutembelea lakini hajaweza kutembelea.

MANDHARI: Yote kuhusu wokovu na kuishi maisha ya Kikristo.

Ndoto ya kila mhubiri ni kuwa na wakati mmoja katika maisha yake ambapo anaweza kusema chochote anachotaka bila kikomo cha wakati na hakuna usumbufu. Labda ndiyo sababu wengi wetu huota kuandika kitabu. Hata hivyo, wengi wetu itabidi tungoje hadi mbinguni kwa nafasi ya kuhubiri na kufundisha bila kikomo cha wakati. Wachache wetu hupata nafasi hiyo duniani. Paulo ni mmoja wa waliobahatika. Alijulikana kuhubiri usiku kucha, lakini bado alikuwa na vizuizi vya wakati. Alianza huko Athene akitoa mafundisho yake ya jumla ya wokovu na maisha ya Kikristo, lakini hakumaliza. Hatimaye, kwa kuwaandikia Warumi, aliweza kusema yote!

UKUU WA WARUMI Warumi labda ndicho kitabu bora zaidi katika Agano Jipya. Wengi wangesema kwamba ikiwa wangechagua kitabu kimoja tu cha Biblia ili kukitunza na kukitumia kingekuwa kitabu cha Warumi. Imetungwa kwenye uamsho mkubwa zaidi kuliko kitabu kingine chochote na, kwa sababu ya upana na upeo wake, inasimama kichwa na mabega juu ya vitabu vingine. Maandiko mengine ya Paulo yalikuwa ya kushughulikia matatizo maalum au masuala ya mafundisho. Katika Warumi yuko huru kuchagua mada yake, na alichagua wokovu na matokeo yake katika maisha yetu. Hakuna mada kubwa zaidi ya kuwa nayo.

KUISHI KWA IMANI Paulo anaanza kueleza mada yake katika 1:16-17: "Mwenye haki ataishi kwa imani." Hili kwa hakika limenukuliwa kutoka kwa Habakuki na kupelekea kwenye uongofu wa Martin Luther na Matengenezo ya Kanisa. Kwa kweli ni mchezo wa maneno katika Kiaramu na Paulo. Kwanza anasema kwamba wale wanaohesabiwa haki watapata uzima wa milele kwa imani, wakikubali zawadi ya bure ya wokovu ya Mungu. Hilo limepanuliwa katika Warumi 1-4. Kisha pia anasema kwamba wale ambao wamehesabiwa haki kwa imani wataishi maisha yao ya kila siku kwa imani hiyo hiyo. Hii imepanuliwa katika Warumi 5-15. Hii sio tu muhtasari wa kitabu lakini maisha yetu wenyewe.

I. DHAMBI - hatia ya wote (1:18 - 3:20)Kabla ya kuonyesha suluhu, Paulo anaonyesha tatizo – dhambi. Wale wasio na ufunuo wa Mungu (Wamataifa) wana hatia ya dhambi. Wale walio na ufunuo wa Mungu (Wayahudi) pia wana hatia ya dhambi. Kwa kweli, WOTE wana hatia na wamehukumiwa.

II. WOKOVU - riziki kwa wote (3:21 - 5:21)Mungu alitoa kwa ajili ya dhambi zetu katika nafsi ya Yesu Kristo (3:21–31). Ni juu yetu kukubali kwa hiari zawadi hii ya wokovu kwa imani (4:1–25). Tunapofanya hivyo, tunapata baraka na manufaa yote ya wokovu (5:1–11). Haya yote yametolewa bure katika Yesu (5:12–21). Walakini kitabu hakiishii hapa. Wokovu ni mwanzo tu, kisha inakuja amri ya kuishi kwa ajili ya Yesu.

III. UTAKATIFU - utoaji kwa waumini wote (6:1 - 8:39)Baada ya wokovu ni lazima tuishi maisha matakatifu kwa Mungu. Dhambi yetu imelipiwa na kuondolewa, kwa hiyo kwa vitendo halisi hatupaswi kuishi katika dhambi (6:1–23). Tumewekwa huru kutoka kwa nguvu za dhambi ili kututawala. Neema si kisingizio cha kutenda dhambi. Hatutakuwa na ushindi dhidi ya dhambi kwa kujaribu kuishika sheria, kwa kuwa hilo si kusudi lake (7:1–25). Tuna uhuru katika Yesu pekee (8:1–39). Ikiwa Warumi ndio taji la taji la Biblia, basi Warumi 8 ndio kitovu cha uzuri zaidi katika kito hiki chote. Hakika ni sura inayofaa kukariri. Inaonyesha ushindi tulionao katika Yesu.

IV. ENZI - utoaji kwa Wayahudi na Mataifa (9:1 - 11:36)Kwa kuwa watu wa Mataifa wamekubaliwa sasa kwa imani, vipi kuhusu Wayahudi? Mungu aliwachagua kwa enzi kupitia Ibrahimu. Ingawa hawakumtii na kumkosa, Yeye hatawakataa. Anaweza kuwaweka kando kwa muda ili watu wa mataifa mengine wapate wokovu, lakini siku moja watamgeukia Yesu kwa ajili ya wokovu na kurejeshwa kama watu waliochaguliwa na Mungu.

V. HUDUMA – utoaji wa maisha ya kila siku (12:1 – 15:13)Paulo anahitimisha, kama anavyofanya siku zote, kwa kutumia fundisho ambalo ametoka kufundisha kwa maisha ya kila siku. Anabadilika kutoka mwalimu hadi mhubiri. Anazungumza kuhusu maisha yetu ya kila siku (12:1–21), mwenendo wa kila siku (13:1–14), na mahusiano ya kila siku (14:1 – 15:13).

Tumia muda katika kitabu hiki maalum. Ni mgodi wa hazina wa ahadi maalum na baraka.

MUHTASARI WA WARUMI

Ujumbe wa ufunguzi 1:1–17

I. DHAMBI (Haja ya Wokovu) 1:18-3:20

- A. Wasio na Biblia wana Hatia 1:18–32
- B. Walio na Biblia Wana Hatia 2:1–3:8
- C. Wanadamu Wote Wana Hatia 3:9–30

II. WOKOVU (Njia ya Wokovu) 3:21-5:21

- A. Utoaji wa Mungu – Kristo 3:21–31
- B. Hali ya Mungu – Imani 4:1–25
- C. Faida Huru ya Mwanadamu 5:1–11
 - 1. Kuhesabiwa haki 5:1a, 9a
 - 2. Amani na Mungu 5:1b
 - 3. Kuingia katika Neema ya Mungu 5:2a
 - 4. Furahi katika Tumaini 5:2b–4
 - 5. Kumpenda Mungu 5:5a, 6–8
 - 6. Roho Mtakatifu 5:5b
 - 7. Kuokolewa kutoka kwa Ghadhabu ya Mungu 5:9b, 10b
 - 8. Kupatanishwa na Mungu 5:10–11
- D. Utoaji Huru wa Kristo 5:13–21

III. UTAKASO (Maisha ya Wokovu) 6:1-8:39

A. Huru kutoka katika Dhambi 6:1-23

B. Huru kutoka kwa Sheria 7:1-21

C. Huru kutoka kwa Mwili 8:1-39

1. Uhuru Mpya 8:1
2. Sheria Mpya ya Maisha 8:2
3. Nguvu Mpya 8:3-4
4. Matamano Mpya 8:5
5. Matokeo Mpya 8:6
6. Mtazamo Mpya 8:7
7. Nyanja Mpya ya Maisha 8:8-10
8. Dhamana Mpya 8:11
9. Utii Mpya 8:12
10. Wajibu Mpya 8:13
11. Mwongozo Mpya 8:14
12. Urafiki Mpya na Mungu 8:15
13. Mahusiano Mpya 8:16-17
14. Upendeleo Mpya 8:17-18, 20-22
15. Tumaini Jipya 8:23-25
16. Matarajio Mpya 8:17b, 18b, 19
17. Msaada Mpya 8:26-27
18. Imani Mpya 8:28-30
19. Uhakikisho Mpya 8:31-39

IV. ENZI (Upeo wa Wokovu) 9:1-11:36

A. Zamani za Israeli: Uchaguzi 9:1-29

B. Uwepo wa Waisraeli: Kukataliwa 9:30-10:21

C. Wakati Ujao wa Israeli: Wokovu 11:1-36

V. HUDUMA (Huduma ya Wokovu) 12:1-15:13

A. Maisha ya Kila Siku 12:1-21

1. Huduma na Ubinafsi 12:1-2
2. Huduma na Karama 12:3-8
3. Huduma na Waumini 12:9-16
4. Utumishi na Wasioamini 12:17-21

B. Mwenendo wa Kila Siku 13:1-14

1. Utumishi na Serikali 13:1-7
2. Huduma na Upendo 13:8-10
3. Huduma na Kujitolea 13:11-14

C. Mahusiano ya Kila Siku 14:1-15:13

Ujumbe wa Kufunga 15:14-16:27

24f. Safari ya kwenda Roma

Wakati huu katika maisha ya Paulo unaweza kuitwa mwanzo wa mwisho. Ingawa ataishi na kuhudumu kwa takriban miaka kumi na mbili zaidi, hatakuwa tena mwinjilisti mkuu na mpanda kanisa. Hatakuwa tena katika mstari wa mbele wa kanisa linapokua na kuenea. Bado ataandika vitabu vingi muhimu, hivyo kuwa na jukumu muhimu katika kuunda mafundisho, lakini hatakuwa mtu wa uhakika kanisa linaposonga mbele. Hakuna mtu atakayechukua nafasi yake, lakini badala yake Mungu atainua kikundi cha wanaume kama vile Timotheo, Tito, Marko na wengine wengi kufanya kazi katika maeneo mbalimbali. Kanisa limeenea sana kwa mtu mmoja kuliratibu na kuliongoza tena. Luka mwaminifu anakaa na Paulo bila kujali nini na anatuandikia kile ambacho Paulo anapitia (Matendo 21–28) kutoka 57 hadi 62 AD.

IJUMAA, MEI 27, 57Licha ya kuonywa kwamba angefungwa, Paulo aliendelea kwenda Yerusalemu ili kumaliza utume wake. Alitoa fedha za sadaka ili kuwasaidia waumini wa Kiyahudi waliokuwa maskini huko na akatoa taarifa kwa Yakobo kuhusu kile ambacho Mungu alikuwa akifanya kati ya watu wa mataifa mengine duniani kote. Waumini wa Kiyahudi huko Yerusalemu walikuwa wagumu sana kuhusu waumini kushika sheria. Walisitasita kutoka kwa sheria kwenda kwa neema. Hili lilisababisha matatizo kati yao na waumini wasio Wayahudi. Baraza la Yerusalemu (Matendo 15) lilipaswa kutatua suala kama hilo. Kwa sababu ya kujihusisha kwake sana na Mataifa, na kwa sababu msisitizo wake mkuu haukuwa kuwalazimisha kutii sheria ya Kiyahudi, waumini wa Kiyahudi huko Yerusalemu walikuwa wakimshtaki Paulo kwa kuwaambia WASlshike sheria. Hii haikuwa kweli, lakini uvumi unaweza kuwa mambo ya kutisha kuacha.

Hakuna hata mmoja wa viongozi aliyetaka kanisa ligawanywe kuwa kanisa la Kiyahudi na la Mataifa. Kwa mwonekano wa juu wa Paulo, wengine wangemvutia na wengine kukusanyika kinyume naye. Paulo alifikiri angeweza kuepuka jambo hili kwa kufanya jambo fulani kuonyesha kwamba hakuwa anapinga kushika sheria, kama ingefanywa kwa sababu ifaayo (kumheshimu Mungu, si kupata wokovu). Hivyo iliamuliwa kwamba atalipa dhabihu kwa ajili ya Wayahudi wanne ambao walitaka kuzitoa lakini hawakuweza kuzinunua. Hii inapaswa kuonyesha kuwa hakuwa kinyume na kushika sheria.

JUMAPILI, MEI 29Jumamosi ilikuwa Sabato kwa hivyo hakuna kilichofanyika, kwa heshima ya kuiweka huru kutoka kwa kazi, lakini Jumapili Paulo alilipa dhabihu kwa wanaume hawa kwa siku 7.

ALHAMISI, JUNI 2Kama ilivyokuwa desturi yake, Paulo alienda hekaluni kila siku kujifunza, kufundisha, kusali na kuabudu. Maadui fulani wa muda mrefu kutoka Asia walimwona hekaluni. Walikuwa wamemwona mjini hapo awali akiwa na Mtu wa Mataifa wa Efeso na hivyo wakafikia mkataa kwamba Paulo bado alikuwa na mtu huyo hekaluni. Wakati uvumi huu ulipoenea ghasia ilitokea, kwa maana adhabu ya kumleta mtu wa Mataifa katika sehemu iliyokatazwa ya hekalu ilikuwa kifo cha mara moja kwa Mataifa. Hakuna mtu wa Mataifa aliyepatikana, lakini kundi la wale waliokuwa wakimpinga Paulo kwa sababu alikuwa Mkristo lilikua na kuenea, hadi walipompata na kujaribu kumuua. Askari wa Kirumi kutoka kwa Antonia walimwoko Paulo na kumchukua kwa sababu alikuwa amejeruhiwa sana kutokana na kupigwa kwake na kutembea. Warumi walifikiri kwamba Paulo alikuwa msumbufu na walishangaa kupata kwamba alikuwa raia wa Kirumi aliyeelimika. Alipata kibali cha kuzungumza na umati uliomfuata na kutoa muhtasari mfupi wa maisha yake. Alipofika kwenye sehemu kuhusu Mungu kutoa wokovu kwa Mataifa na vilevile Wayahudi, umati ulizuka tena na kujaribu kumuua, kwa hiyo Waroma wakamtia gerezani ili alindwe.

IJUMAA, JUNI 3Baraza la Sanhedrini, baraza linaloongoza la Israeli, lilituma viongozi fulani wawaambie Waroma kwa nini walimchukua Paulo. Paulo, bila kutambua msemaji alikuwa kuhani mkuu, alimtukana kwa maneno na walinzi wa Kiyahudi wakampiga Paulo kofi kwa ajili yake. Paulo alipotambua mtu huyo alikuwa nani aliomba msamaha. Kisha akaanza kuzungumza juu ya ufufuo, ambao ulianza Masadukayo na Mafarisayo, 2

vyama vikuu vya kisiasa katika Sanhedrini, kubishana vikali, kwa maana kila kimoja kiliamini tofauti. Usiku huo, Paulo alipokuwa amelala, Yesu alimtokea Paulo na kumwambia ajipe moyo, kwa maana angeshuhudia juu ya Yesu huko Yerusalemu. Hiyo ndiyo ilikuwa ndoto ya Paulo kwa miaka mingi. Hakujua jinsi itakavyotokea.

JUMAMOSI, JUNI 4 Wakati huohuo, kundi la Wayahudi 40 walikusanyika na kuahidi kutokula mpaka Paulo atakapokufa. Walipanga njama ya jinsi wanavyoweza kukatisha maisha yake kwa urahisi zaidi. Kwa njia fulani mpwa wa Paulo, aliyekuwa Yerusalemu, alipata habari kuhusu njama hiyo na kumwambia Paulo, ambaye aliwaambia wenye mamlaka Waroma. Ili kulinda maisha yake, Warumi waliamua kumhamisha Paulo hadi Kaisaria ambako usalama ulikuwa na nguvu zaidi na upinzani wa Wayahudi usije ukawa mkali. Paulo aliamishwa usiku, akilindwa na kikosi kikubwa cha askari wa Kirumi. Walisimama njiani na kufika Kaisaria salama.

ALHAMISI, JUNI 9 Felix alikuwa mtumwa wa zamani ambaye aliiba mke wake kutoka kwa mume wake wa kwanza. Alikuwa mwanajeshi mzuri lakini hakufanya mabadiliko ya uongozi wa kisiasa vizuri sana. Viongozi wa kidini na wanasheria wao mashuhuri walifika kutoka Yerusalemu ili kushtaki Paulo mbele ya Feliksi na mahakama yake. Walimshtaki Paulo kwa uhaini na kuchochea ghasia. Paulo alitoa utetezi wake mwenyewe. Felix alisema atatoa uamuzi baadaye na kumweka Paul katika kizuizi cha nyumbani ili marafiki zake waweze kumfikia.

KATI YA JUNI Muda mfupi baada ya kesi hiyo, Feliksi aliendesha kesi nyingine pamoja na mke wake Drusila, ambaye alikuwa mwanamke mchafu na mwenye malezi fulani ya Kiyahudi. Walisikia ushuhuda wa Paulo tena, hawakufanya uamuzi, na walisema wangesikiliza zaidi baadaye. Walikuwa wakikwama kwa rushwa, baada ya hapo wangemwachilia.

59 JULAI Miaka miwili ilipita huku Paulo akiwa bado chini ya kifungo cha nyumbani. Nafasi ya Feliksi ilichukuliwa na Festo ambaye alikuwa mwenye heshima, mwadilifu na mwema kwa Wayahudi, ambao walikuwa wagumu sana kutawala. Watawala wa kidini katika Yerusalemu wanamwomba Festo apeleke Paulo Yerusalemu ili ahukumiwe kama kibali kwao, onyesho la nia njema. Paulo alikataa, kwa kuwa alijua angeviziwa na kuuawa kabla ya kufika Yerusalemu. Festo alipotaka aende Yerusalemu, Paulo alikata rufani kwa Kaisari, haki ya pekee ambayo raia wa Roma walikuwa nayo, kama vile kukata rufani kwenye Mahakama yetu Kuu Zaidi. Nero alikuwa Kaisari wakati huo.

BAADAYE JULY 59 Agripa alisikiliza kesi ya Paulo, pamoja na dada/mkewe Bernike. Agripa alikuwa mwanasiasa mwerevu. Baba yake alikuwa amemkata kichwa James. Festo aliuliza shauri lake kuhusu jinsi ya kushughulikia rufaa ya Paulo kwa Kaisari, kwa maana kwa kweli hakukuwa na mashtaka yoyote dhidi ya Paulo isipokuwa baadhi ya mambo ya kidini yaliyofanywa na Wayahudi. Hangeweza kutumwa kwa Kaisari kwa mashtaka hayo, lakini kumwachilia kungepunguza hasira ya watawala wa kidini. Hiyo haitakuwa hatua ya busara ya kisiasa hata kidogo.

SIKU IJAYO Paulo alizungumza nao wote, akitoa ushuhuda wake tena na kuwaalika kuamini. Walisimama na kumweka Paulo mbali. Sasa hawakuweza kumwachilia kwa sababu alikuwa amekata rufani kwa Kaisari.

KATI YA AGOSTI – OCT 4, 59 Paulo alisafiri kwa meli hadi Krete.

OKTOBA 5 Walifika katika Mabanda Mazuri. Ilikuwa imechelewa sana kusafiri kwa meli hadi Roma kwa sababu hali ya hewa ilikuwa hatari, lakini akida hakutaka kungoja hadi majira ya kuchipua kwa hivyo aliamua kubahatisha.

OKTOBA 10-24 Kwa hakika, walikutana na dhoruba kali ambayo iliivuta meli kwenye ufuo. **OKTOBA - FEB 60**

Paulo na wengine walitumia majira ya baridi kali huko Malta. Paulo alitumia majira ya baridi kuhudumu.

MAPEMA MACHI 60 Paulo alifika Rumi kwa Njia ya Apio. Katika miaka yake 2 gerezani huko aliandika barua kwa Efeso, Kolosai, Filipi, na Filemoni, barua katika Biblia yetu leo.

WAEFESO:

“NDANI YA KRISTO”

KICHWA: Kimetajwa kwa wapokeaji

MWANDISHI: Paul

TAREHE YA KUANDIKWA: 60 BK MAHALI

PA KUANDIKWA: Roma (gerezani)

WAPOKEAJI: Kanisa la Efeso

AYA MUHIMU: *Atukuzwe Mungu, Baba wa Bwana wetu Yesu Kristo, ambaye ametubariki kwa baraka zote za rohani katika ulimwengu wa roho ndani yake Kristo. ... Kama mfungwa kwa ajili ya Bwana, basi, ninakusihia uishi maisha yanayostahili wito uliopokea. 1:3; 4:1*

MANENO MUHIMU: “Ndani” (mara 93); “neema” (mara 12);

“tembea” (mara 8); “mwili” (mara 8)

KUSUDI: “Katika Kristo” maneno muhimu

Warumi: Tumehesabiwa haki “katika Kristo” (3:24) 1

Wakorintho: Tumetakaswa “katika Kristo” (1:2) 2

Wakorintho: Tumethibitishwa “katika Kristo” (11:19)

Wagalatia: Tumekombolewa “katika Kristo” (2:4)

Waefeso: Tumeinuliwa “katika Kristo” (1:3) Wafilipi:

Tunafurahi “katika Kristo” (1:26) Wakolosai:

Tumekamilika “katika Kristo” (2:9). Filemoni: Tumepewa neema “katika Kristo” (15)

1 Wathesalonike: Tuna matumaini “katika Kristo” (1:3) 2

Wathesalonike: Tunatukuzwa “katika Kristo” (1:12) 1

Timotheo: Sisi ni waaminifu “katika Kristo” (1:18)

2 Timotheo: Sisi ni washindi “katika Kristo” (14:6)

Tito: Tumefanywa mifano “katika Kristo” (2:7)

MANDHARI: Nafasi ya mbinguni ya muumini na maisha ya kila siku ambayo yanalingana na nafasi hii.

Tuseme ulikuwa na jamaa aliyepotea kwa muda mrefu ambaye alikufa, akiacha mali yake yote kwako tu. Wanasheria walikuwa wamekufuatilia na kwa sasa wanajaribu kuwasiliana nawe ili kukuambia utajiri wote huu sasa ni wako. Tayari ni yako, bado hujaitambua! Inaweza kuonekana kuwa haiwezekani, lakini hii ni kweli. Mungu anajaribu kuwasiliana nawe. Waefeso ni barua anayotuma kuhusu utajiri na baraka zako zote ulizorithi. Sio juu ya mali ambayo itaharibika na kuachwa, ni juu ya kitu chako cha milele.

EFESOJiji la Efeso lilikuwa mojawapo ya majiji 3 ya juu ya siku zake, sawa na Jiji la New York. Paulo alikaa miaka 3 huko. Ilikuwa ni eneo la kimkakati sana kwa kanisa.

SISI KATIKA KRISTO (1 - 3)Paulo anaanza kuzungumzia wokovu, jinsi Mungu Baba alivyoupanga

(uchaguzi uliopita, uliopo na ujao – 1:4–6) Alikuwa Mbunifu aliyechora ramani.

Kisha Paulo anaandika kuhusu

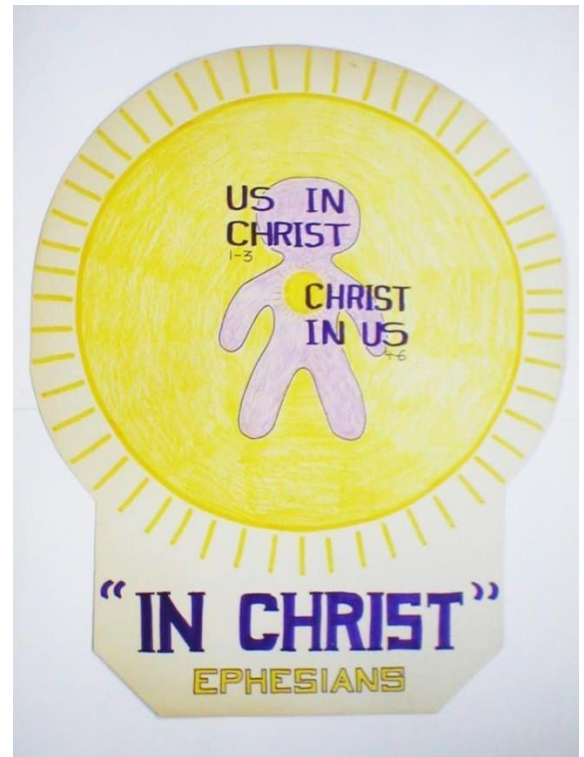
Mungu Mwana aliyeitoa (ukombozi uliopita, uliopo na ujao – 1:7–12).

Yeye ndiye mjenzi Nani

walifuata mpango wa Mungu. Hatimaye anaandika juu ya Mungu Roho Mtakatifu ambaye alitumia kuzaliwa upya

kwetu zamani, sasa na siku zijazo – 1:13–14. Yeye ndiye anayetoa hati-miliki kwa kile ambacho Yesu alijenga

kulingana na mpango wa Mungu.

Bila shaka, haya yote ni kwa neema (2:8-9). Mungu anatupenda. Anajua kila kitu kutuhusu na anatupenda hata hivyo. Hakuna kitu ambacho tumefanya au tunaweza kufanya ili kupata upendo Wake. Inatolewa kwa uhuru na bila masharti. Hii ni neema. Hakuna tunachoweza kufanya ili kupata upendo Wake au kupoteza upendo Wake. Ikiwa tunataka, tunaweza kukataa upendo wake, au hata kumkataa Mungu Mwenyewe. Lakini hataacha kutupenda. Tunapoamua kutambua na kukubali upendo Wake, tutahisi furaha ambayo hatukuwahi kujua hapo awali.

KRISTO NDANI YETU (4 - 6)

(1-3) ISHI nini	wewe NI (4-6)
NAFASI ya muumini	MAZOEI ya mwamini
Kusimama Mbinguni	Jimbo la Kidunia
Urithi wetu katika Kristo	Maisha yetu katika Kristo
MAFUNDISHO	MAZOEZI

Kama ulivyo mfano wake, Paulo anatumia katika nusu ya pili ya maandiko yake yale anayofundisha katika nusu ya kwanza. Kwa sababu ya nafasi yetu katika Kristo tunapaswa kuishi kama Yeye. Ni lazima tuishi maisha matakafu. WWJD. Anaitumia hii hasa kwa waume, wake, wazazi, watoto, watumwa na mabwana. Anamalizia kwa sehemu muhimu zaidi kuhusu vita vya kiroho na silaha zetu. Wale wanaotafuta kuishi kama Yesu na Yesu vizuri zaidi wajitayarisha kupigania ukuaji wao wa kiroho, kwa maana adui atapinga majaribio yoyote ya kukua kiroho.

MUHTASARI WA WAEFESO

Ufunguzi 1:1-2

I. SISI NDANI YA KRISTO (Nafasi ya Mwamini - Kusimama Mbinguni) 1-3

A. Waliochaguliwa na Kutiwa Muhuri 1:3-23

1. Baraka za Kiroho 1:3
2. Mungu Baba Alipanga Hilo 1:4-6
3. Mungu Mwana Alitoa 1:7-12
4. Mungu Roho Mtakatifu Aliitumia 1:13-14
5. Paulo Anaomba 1:15-23

B. Kuokolewa kwa Neema 2:1-10

1. Tatizo 2:1-3
2. Suluhisho 2:4-8
3. Hali - Imani 2:8-10

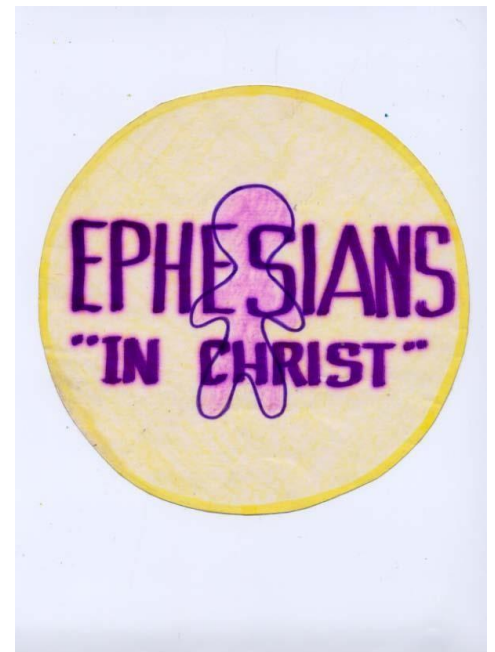
C. Umoja katika Mwili Mmoja 2:11-22

D. Sawa katika Mwili 3:1-21

II. KRISTO NDANI YETU (Mazoezi ya Mwamini - Jimbo la Duniani) 4-6

- A. Uhusiano na Waumini Wengine 4:1-6
- B. Uhusiano na Karama za Kiroho 4:7-16
- C. Uhusiano na Maisha ya Zamani 4:17-32
- D. Uhusiano na Uovu 5:1-17
- E. Uhusiano na Roho Mtakatifu 5:18-21
- F. Uhusiano na Maisha ya Nyumbani 5:22-6:4
- G. Uhusiano na Watumwa na Mabwana 6:5-9
- H. Uhusiano na Shetani 6:10-20

Funga 6:21-24

WAFILIPi:

FURAHA

KICHWA: Kimetajwa kwa wapokeaji

MWANDISHI: Paul

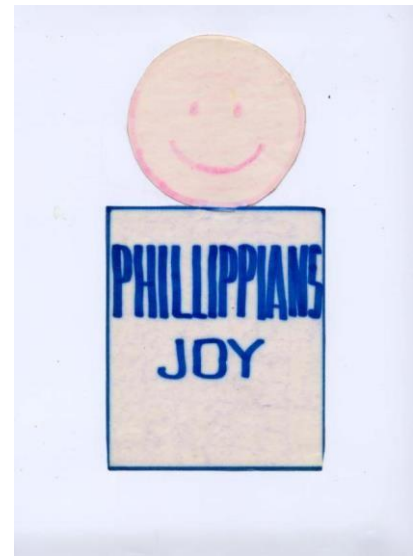
TAREHE YA KUANDIKWA: 60-61 BK MAHALI

PA KUANDIKWA: Roma (gerezani)

WAPOKEAJI: Kanisa la Filipi

AYA MUHIMU: *Furahini katika Bwana siku zote. Nitasema tena: Furahini!* 4:4

NENO KUU: "Furaha (furahini)" mara 18; "Akili/fikiria" mara 10 KUSUDI:

	WAGALATIA	WAEFESO	WAFILIPi
Mtindo	Hoja Zenye Mantiki	Kufundisha & Maombi	Taarifa na Console
Kuu somo	Wokovu (bila sheria)	Kristo (mali za mwamini 'katika Kristo')	Maisha ya furaha
Kusudi	Sahihi	Agiza	Hamasisha
Toni	Karipio Kali	Utulivu, Mshindi	Zabuni, Furaha

NIA: Furahini katika Bwana!

Mwanafalsafa mashuhuri Mjerumani Neitzsche alisema hivi wakati fulani kuhusu Wakristo: "Ningeamini wokovu wao ikiwa wangeonekana kuwa kama watu ambao wameokolewa!" Kanisa la kwanza lilivutia sana ulimwengu wao kwa sababu ya furaha yao. Paulo aliandikia mojawapo ya makanisa aliyoyapenda sana, kanisa la Filipi, ili kuwatia moyo katika furaha yao. Hakuna shida kurekebisha, ni furaha tu kushiriki - na Paulo aliandika kutoka gerezani!

FILIPIMji wa Filipi ulikuwa karibu na Thesalonike. Lilikuwa jiji la Kigiriki ambalo Paulo alitembelea katika safari yake ya tatu ya umishonari, miaka 6 au 7 hivi kabla ya kuwaandikia. Waumini wa Filipi waliposikia kwamba Paulo alikuwa gerezani, walimtuma Epafrodito kwenda Rumi ili aone jinsi Paulo alivyokuwa akiendelea na kupeleka zawadi ya pesa. Alihitaji pesa za kulipia nyumba yake na chakula, kwa kuwa alikuwa katika kifungo cha nyumbani na ilimbidi kujiandalia vitu hivyo mwenyewe. Epafrodito alitambua kwamba Paulo alikuwa mhitaji zaidi kuliko walivyofikiri, kwa hiyo alikaa na kufanya kazi ili kupata pesa za kumpa Paulo. Wakati huu aliugua na karibu kufa. Alipopata nafuu, Paulo alimrudisha Filipi akiwa na barua hii. Alitaka marafiki zake huko wafurahi kwamba Epafrodito alikuwa sawa na kwamba Paulo alikuwa sawa, pia. Kitabu chetu cha Wafilipi ni barua ambayo Paulo alituma pamoja naye.

I. FURAHA KATIKA KUTUMIKIA (1:3-11)Paulo anaanza kwa kuwashukuru kwa kujali kwao na kumuunga mkono. Anawaomba. Kisha anaingia kwenye moyo wa kitu alichotaka kusema.

II. FURAHA KATIKA MATESO (1:12-30)Walihisi kwamba gereza lilikuwa limemaliza huduma ya Paulo, lakini Paulo anasema HAPANA! Alionyesha waziwazi kwamba mateso yake kwa kweli yalikuza injili, kwa kuwa angeweza kutoa ushahidi kwa walinzi na nyumba ya Kaisari (wengi wao wakawa waumini), na alikuwa na wakati mwingi zaidi wa kusali. Zaidi ya hayo, kuwa gerezani kumewachochea waumini na makanisa kila mahali kuanza kazi yake na pia kumwomba. Pia, alitumia wakati huu kuandika sehemu muhimu ya Agano Jipya letu: Wafilipi, Waefeso, Wakolosai na Filemoni. Kweli "mambo yote hufanya kazi pamoja kwa faida ya wale wanaompenda Bwana" (Warumi 8:28).

Kwa kuongezea, Paulo aliona mateso yake kama yanamfanya awe kama Kristo zaidi. Aliwasihi kubaki imara na bila woga wakati wao pia wanakabiliwa na mateso.

III. FURAHIA KATIKA KUJITIISHA (2:1-30) Kisha Paulo anawaita wakamilishe furaha yake kwa kumweka Yesu kwanza katika kila jambo. Anawaita kwenye umoja, unyenyekevu na kujitolea. Anatomia Kristo, Timotheo, Epafrodito na yeye mwenyewe kama mifano. Haijalishi maisha yawaletae nini, wanapaswa kujitiisha kwao kama mapenzi ya Mungu kwao. Hii itawaletae furaha na amani kubwa.

IV. FURAHIA KATIKA WOKOVU (3:1 – 4:3) Paulo anaonya th imeenea kila mahali. Hawatii changamoto zozote ili wafuate mfano wake, wala si mafundisho ya uwongo

V. FURAHIA KATIKA KUTOSHA (4:4-19) Paulo anaomba wataweza Anafurahia uwezo wa Mungu wa kumruzuku gerezeni a Anajua hawana uwezo wa kumtumia pesa lakini walifanya. kiasi cha fedha. Anawahakikishia kwamba Mungu atawabariki na kuwahakikishia kwamba ameandaliwa vyema.

Kisha Paulo anamalizia kwa njia ya ujumbe wa kawaida wa uandishi wa barua kwa baadhi ya wale wa Filipi na kumpa g yeye.

Upendo wake kwao ni dhahiri, kama wao kwake. T Je, wewe? wengine watambue furaha yako na wampe Yesu sifa Mwokozi? Kama sivyo, mwombe Mungu tunda hili la Roho Wake sasa!

MUHTASARI WA WAFILIPi

Ufunguzi 1:1-2

I. FURAHIA KATIKA KUTUMIKIA 1:3-11

- A. Shukrani za Paulo Kwao 1:3-8
- B. Maombi ya Paulo kwa ajili Yao 1:9-11

II. FURAHIA KATIKA MATEO 1:12-30

- A. Mateso Hukuza Injili 1:12-18
- B. Mateso Huinua Kristo 1:19-26
- C. Ushauri kwa Mateso 1:27-30

III. FURAHIA KATIKA KUJITIISHA 2:1-30

- A. Mawaidha 2:1-4
- B. Mfano 1: Kristo 2:5-11
- C. Matumizi 2:12-16
- D. Mfano 2: Paulo 2:17-18
- E. Mfano 3: Timotheo 2:19-24
- F. Mfano 4: Epafrodito 2:25-30

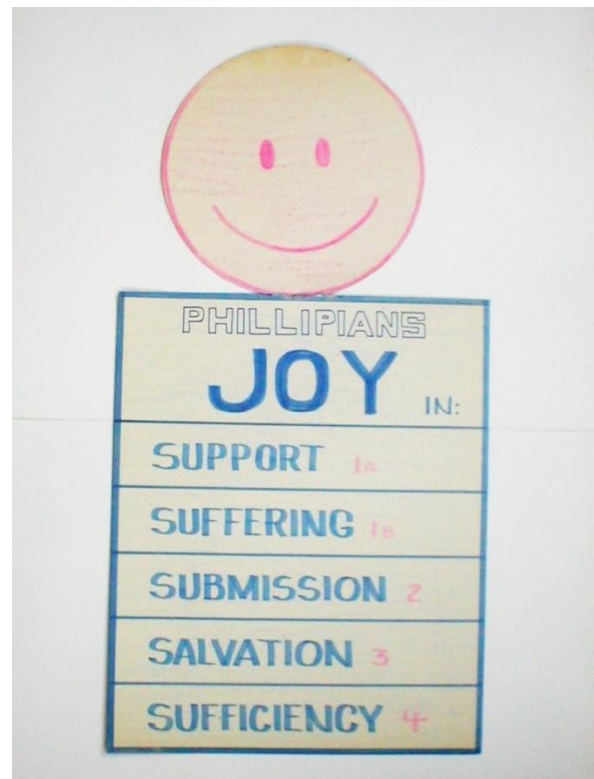
IV. FURAHIA KATIKA WOKOVU 3:1-4:3

- A. Mawaidha 3:1
- B. Hatari ya Wayuda 3:2-6
- C. Kusudi la Paulo 3:7-16
- D. Mawaidha 3:17-4:3

V. FURAHIA KATIKA KUTOSHA 4:4-19

- A. Amani ya Mungu 4:4-9
- B. Kufurahi kwa Paulo 4:10-13
- C. Kushiriki kwa Wafilipi 4:14-19

Funga 4:20-23

WAKOLOSAI:

KRISTO NI JUU

KICHWA: Kimetajwa kwa ajili ya wapokeaji

MWANDISHI: Paul

TAREHE YA KUANDIKWA: 60 BK MAHALI

PA KUANDIKWA: Roma (gerezani)

WAPOKEAJI: Kanisa la Kolosai

AYA MUHIMU: *na ambaye pia alituambia juu ya upendo wenu katika Roho. na mmepewa utimilifu katika Kristo, aliye kichwa juu ya kila mamlaka na mamlaka. 1:8; 2:10*

NENO MUHIMU: "kichwa" (mara

3) KUSUDI:

	KUTOA KWELI KUFUNDISHA	KWA SAHIHI UONGO KUFUNDISHA
KUHUSU WOKOVU	Warumi	Wagalatia
KUHUSU KRISTO	Waefeso	Wakolosai

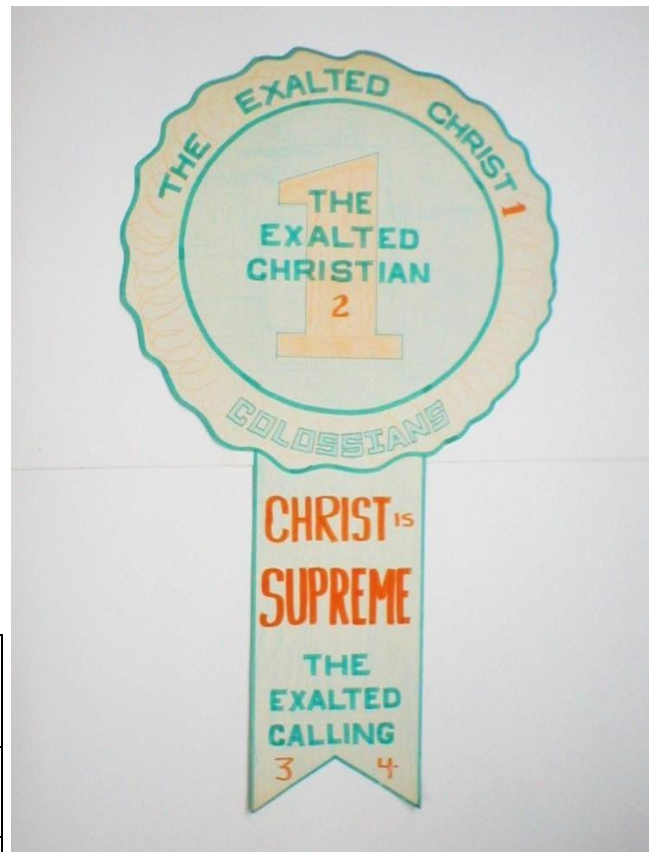
MANDHARI: Onyesha ukuu wa Kristo – kichwa sio tu cha kanisa bali ulimwengu mzima.

Katika mji wangu kuna jengo la zege la kijivu nje ya barabara kuu. Sio jengo kubwa zaidi, wala si jengo dogo zaidi mjini. Mara ya kwanza nakumbuka niliiona wakati mtoto na mara nyingi niliipita lakini sikuji jali sana. Loo, ningekuwa ndani ya muda mmoja au mbili, lakini sikuwa na kumbukumbu yoyote maalum yake. Basi jumapili moja niliingia ndani kuabudu na kanisa lililokutana pale na nilipata ushirika mzuri, nyakati za kusifu na kuabudu, na chanzo cha kujifunza na kukua. Sasa jengo lina maana tofauti kabisa kwangu ninapopita.

Kuna kitabu katika Agano Jipya ambacho kinafanana kabisa. Sio kubwa wala ndogo zaidi. Sote tunajua iko hapo na tunaifuata mara kwa mara, hata kuingia mara kwa mara. Walakini mara nyingi hatuchukui wakati wa kuona kilicho ndani. Ni kitabu tunachokiita Wakolosai.

UTANGULIZI Kolosai ulikuwa mji mdogo karibu na Laodikia kubwa. Ingawa alikuwa katika eneo la karibu, hatuna kumbukumbu kwamba Paulo aliwahi kwenda Kolosai. Kanisa hapo lilianzishwa na baadhi ya makanisa ya jirani ambayo Paulo alikuwa ameanzisha. Paulo aliwaandikia barua hii akiwa gerezani huko Rumi. Kwa sababu inafanana sana katika maudhui na kitabu cha Waefeso, mara nyingi hupuuzwa na Waefeso huchaguliwa kuchunguzwa.

Paulo aliandika ili kuwatia moyo kubaki waaminifu kwa Mungu na kutazama fundisho la uwongo linaloitwa "Ugnostiki." Yuda na 1 Yohana pia wanakanusha uzushi huu. Wagnostiki waliamini kwamba wachache walioelimika kiakili walikuwa juu sana kuliko umati wa wanadamu. Kwao, 'mungu' alikuwa nguvu isiyo na utu na walikataa wokovu kwa ajili ya dhambi. Mengi ya uwongo wao Shetani anautumia tena leo chini ya lebo ya 'Enzi Mpya.' Paulo anapinga uzushi huu, si kwa kuonyesha kutopatana na usahihi wake bali kwa kuonyesha ukweli wa Yesu. Hilo ni somo zuri kwetu pia. Badala ya kushambulia mafundisho ya uongo ya mwingine, mwinue Yesu kama Kweli. Paulo anaonyesha kwamba Kristo ni Mkuu juu ya kila mtu na kila kitu.

I. KRISTO ALIYEINULIWA (1:15-29) Kristo ameinuliwa kama kichwa cha viumbe vyote na kanisa. Anasifiwa pia kama mpatanishi wa vitu vyote, Yeye pekee anayewaunganisha Mungu na mwanadamu. Anaonyesha kwamba alifanya hivyo kwa kazi yake msalabani kama mbadala wetu. Paulo anasema kwamba hekima ya kweli huja tu kwa kumjua Yesu, si kupitia mfumo wowote wa uwongo unaodai kuwa na majibu yote yenyewe.

II. MKRISTO ALIYEINULIWA (2:1-23) Paulo anasema kwamba Kristo ameinuliwa juu ya falsafa na anawasihi wageuke kabisa kutoka kwa mafundisho na walimu wote wa uongo. Anaonyesha kwamba mfumo wowote wa kushika sheria unashindwa, kwamba tuko huru kutokana na hayo yote kupitia kifo cha Kristo, kuzikwa na kufufuka kwake. Paulo pia anaonyesha Kristo ni mkuu kuliko mafundisho yoyote ya fumbo au mfumo wowote wa kujinyima raha.

III. WITO ULIOtukuka (3:1 – 4:6) Hivi karibuni Yesu atarudi kwa ajili yetu, hivyo Paulo anasema hata sasa tunapaswa kuwa kama Yeye maana ndipo tutakuwa kama Yeye kabisa. Kisha anatumia hili kwa maeneo mbalimbali ya maisha yetu: maisha ya kila siku, mahusiano ya familia, majukumu ya kazi, na maisha yetu binafsi ya kiroho pia.

Imesemwa kwamba ikiwa Kristo si Bwana WA wote, Yeye si Bwana KABISA. Hakikisha Yeye ni wa kwanza kwako uzima, Aliye Mkuu aliyetukuka juu ya yote. Ikiwa Yeye si yote maishani mwako, hayuko katika mahali pake panapostahili, anastahili!

MUHTASARI WA WAKOLOSAI

Ufunguzi 1:1-4

I. KRISTO ALIYEINUA (Utoshelevu wa Kristo) 1

A. Tabia ya Kristo 1:15-23

1. Mkuu wa Viumbe Vyote 1:15-20
2. Mpatanishi wa Mambo Yote 1:21-23

B. Agizo la Kristo 1:24-29

II. MKRISTO ALIYEINULIWA (Uzushi Kuhusu Kristo) 2

A. Kuinuliwa Juu ya Falsafa 2:1-10

B. Kuinuliwa Juu ya Uhalali 2:11-17

C. Kuinuliwa Juu ya Mafundisho ya Fumbo 2:18-19

D. Kuinuliwa Juu ya Kujinyima 2:20-23

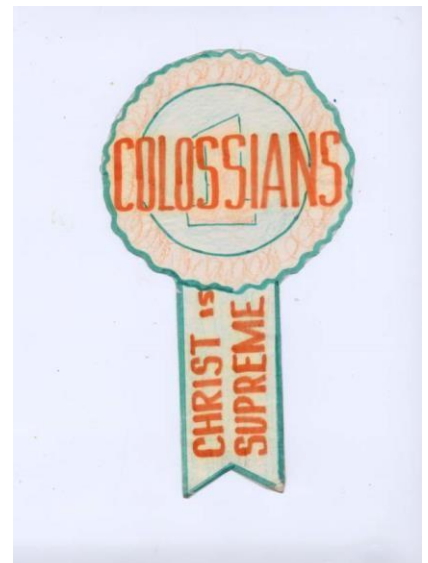
III. WITO ULIOINULIWA (Uzima wa Ufufuo Kutoka kwa Kristo) 3-4

A. Uhakika wa Wito wetu 3:1-4

B. Tabia za Wito wetu 3:5-4:6

1. Katika Maisha ya Kila Siku 3:5-17
2. Nyumbani 3:18-21
3. Katika Uhusiano wa Mtumishi-Bwana 3:22-4:1
4. Katika Sala 4:2-4
5. Katika Ushahidi na Hotuba 4:5-6

Kufunga 4:7-18

FILEMONI:

KWA HISANI YA MKRISTO

KICHWA: Kimepewa jina la mpokeaji

MWANDISHI: Paul

TAREHE YA KUANDIKWA: 60 BK MAHALI PA
KUANDIKWA: Roma (gerezani) POKEAJI:
Filemoni, muumini tajiri na mashuhuri
katika Kolosai.

AYA MUHIMU: *Kwa hiyo ikiwa unanihesabu
kuwa mwenzako, mkaribishe kama vile
ungenikaribisha mimi. 18 ikiwa
amekukosea chochote au ana deni kwako,
nishitaki mimi. 19 Mimi Paulo, ninaandika
haya kwa mkono wangu mwenyewe.
Nitalilipa-bila kutaja kwamba una deni
langu mwenyewe. 17-19*

MANENO MUHIMU: "Upendo," "omba,"
"faida," "mtumishi"

KUSUDI: Paulo maombezi na
Filemoni kuwa na huruma kwa mtumwa wake
Onesimo ambaye alikimbia na harudi tena kwenye utumishi wake.

MANDHARI: adabu ya Kikristo na msamaha

Miaka kadhaa iliyopita Readers Digest ilichapisha yafuatayo. Nikizungumza na rafiki hivi majuzi, nilisema kwamba alama za hali inakuwa ngumu kupatikana. Watu wengi sana, ikiwa wanataka moja vibaya vya kutosha, wanaweza kuwa na gari jipya, koti la manyoya, likizo ya Florida, mashua, nyumba ndogo, uanachama wa klabu ya nchi, au hata shahada ya chuo. "Ni nini kilichosalia," niliuliza, "kutofautisha mwanaume?" "Tabia," akajibu, "tabia njema tu." Barua fupi ya Filemoni inamtofautisha Paulo kuwa mtu mashuhuri, mtu wa adabu.

USULI Paulo alimwandikia Filemoni kutoka gerezani kabla tu ya kuachiliwa kwake. Onesimo, mtumwa wa Filemoni, alimkimbia Filemoni baada ya kumwibia. Aliishia Rumi kukutana na Paulo, ambaye alimwongoza kwenye wokovu. Onesimo alikaa pamoja na Paulo na kumsaidia, akamfaidi sana Paulo alipokuwa katika kifungo cha nyumbani. Filemoni alikuwa rafiki wa karibu wa Paulo. Paulo alikuwa amemwongoza kwenye wokovu miaka mingi kabla. Alikuwa mmoja wa viongozi katika kanisa la Kolosai. Kanisa moja la nyumbani lililofanyiza kanisa la Kolosai lilikutana nyumbani kwake. Sasa Paulo anamrudisha Onesimo kwa bwana wake akiwa na barua inayomwomba Filemoni amsamehe. Barua inaposomwa kwa ukaribu mtu anaweza kuona njia nyingi ambazo Paulo anatomia adabu ya Kikristo.

Paulo anaanza kwa kumwandikia Filemoni rafiki kwa rafiki. 'Havuti cheo' na kutumia mamlaka yake ya kitume. Adabu inaundwa na dhabihu ndogo, kuweka wengine kwanza. Inapaswa kutoka moyoni, mtazamo wa upendo wa kweli kwa wengine.

I. SIFA ZA FILEMONI (4-7)

Paulo anaanza kwa kuomba Filemoni, akimwomba Mungu ambariki. Yeye kisha anamsifu kwa mema yote aliyomtendea Paulo na Injili. Kupongeza watu ni muhimu sana na kunaonyesha tabia nzuri sana. Kukosoa watu ni rahisi na hakuna faida yoyote.

Kumbuka kwamba barua hii ilisomwa kwanza mbele ya kanisa zima. Haikuwasilishwa tu kwa

Filemoni, lakini ilikuwa kwa ajili ya kanisa zima. Kumsifu Paulo kulifaa Filemoni, kuweka msingi wa ombi ambalo lilikuwa linakuja.

II. OMBI KWA ONESIMUS (8-17) Paulo anamtaka Filemoni awe na neema ya kuacha haki kwa Onesimo ambayo Paulo anayo kwa Filemoni. Anamtaka, pia, awe na adabu na fadhili, kwa msingi wa upendo. Paulo anaonyesha upendo kwa Filemoni kwa kumrudisha Onesimo kwake na bila kutumia nguvu kumfanya Filemoni amsamehe. Paulo anamtaka Filemoni aonyeshe upendo kwake kwa kumsamehe Onesimo na kumkubali tena. Paulo hata anaonyesha kwamba Onesimo amekuwa na manufaa sana kwake gerezani, na kwamba kumkubali tena bila kushtaki kungekuwa kama kumkubali Paulo mwenyewe. Anatumia kila hoja awezayo kuhakikisha Filemoni anafikia uamuzi wa kimungu na wa adabu katika suala hili. Yeye hajaribu kumlazimisha au kumdanganya, au hangemrudisha Onesimo. Anataka kwa unyoofo kufanya iwe rahisi kwa Filemoni kufanya jambo lililo sawa. Paulo anamtendea Filemoni jinsi angetaka kutendewa katika hali kama hizo – Kanuni ya Dhahabu katika utendaji.

Paulo anasema yeye ni rafiki wa Filemoni, mfanyakazi mwenzake, ndugu na mshirika wake. Kumkataa Onesmo kungekuwa kumkataa Paulo na jambo kama hilo haliwezi kuwaziwa. Ona kwamba Paulo hajaribu kamwe kutatua sababu ya Onesmo kuondoka. Ni kosa la nani? Ni nini kilienda vibaya? Ni vigumu sana kufikia mwisho wa mambo kwa njia hiyo, mara nyingi hufanya mambo kuwa mabaya zaidi. Uungwana wa Kikristo unamaanisha kusamehe bila kuhitaji kuthibitisha hatia au kutokuwa na hatia.

III. AHADI YA PAULO (18-22) Paulo anasema hata kulipa deni la Onesimo ili Filemoni asichukue hasara. Bila shaka Filemoni hangeweza kamwe kumshtaki Paulo kwa jambo kama hilo. Paul ni sana chanya katika yale anayotazamia kutoka kwa Filemoni, akisema anajua atafanya jambo lililo sawa. Hiyo ni nyingi ufanisi zaidi kuliko kuwa mkosoaji au kulaani. Paulo anamalizia kwa kusema atakuja kwa ziara atakapoachiliwa kutoka gerezani, na labda alikuja hivi karibuni. Hivyo tunaona umaizi wa thamani kwa mtume Paulo na mahusiano yake na waumini wengine. Ni mfano mzuri kwetu pia. Kumbuka, huwezi kuwa na adabu sana!

MUHTASARI WA FILEMONI

Dibaji ya Paulo 1–3

I. SIFA ZA FILEMONI 4-7

- A. Maombi kwa ajili ya Filemoni 4
- B. Sifa kwa Filemoni 5–6
- C. Raha katika Filemoni 7

II. OMBI KWA ONESIMUS 8-17

- A. Ushawishi wa Paulo 8–10
- B. Faida ya Onesimo 11–16
- C. Msamaha wa Onesimo 17

III. AHADI YA PAULO 18-22

- A. Malipo ya Onesimo 18–20
- B. Ahadi ya Paulo 21
- C. Kusudi la Paulo 22

Upinzani dhidi ya Paulo 23–25

24G. SAFARI ZA MWISHO

SAFARI ZA MWISHO ZA PAULO

MACHI 60 – MACHI 62 Paulo alikaa gerezani kwa miaka 2 huko Roma kabla ya kuachiliwa. Paulo aliweza kuwafundisha baadhi ya viongozi wa kanisa, kwa maana tayari kulikuwa na kanisa lenye nguvu lililoanzishwa hapo. Viongozi wengi wa Kiyahudi walikuja na kumsikiliza kwa shauku alipokuwa akiwasimulia hadithi yake pia. Timotheo, Epafra, Luka, Onesimo, Marko, Demo na wengine walitumia wakati pamoja na Paulo huko. Aliandika barua ambazo zimekuwa vitabu katika Biblia yetu: Waefeso, Wakolosai, Wafilipi na Filemoni. Hatimaye aliachiliwa. Wayahudi hawakupinga kamwe kuachiliwa kwake; walijua wasingeweza kumzuia.

MATUKIO MENGINE Wakati huu matukio mengine yalikuwa yakitokea katika kanisa la kwanza. Wote Mathayo na Luka waliandika injili zao karibu 60 AD. Mnamo mwaka wa 62 BK Yakobo, ndugu yake Yesu, aliuawa kishahidi. Wakati huohuo Petro akaenda Rumi.

MACHI 62 - FALL 67 Paulo alikuwa huru katika miaka hii 5 na nusu. Alisafiri na kuhudumu, lakini wakati na majaribu yalikuwa yamevunja afya yake. Wengine walikuwa wakilibeba kanisa mbele, lakini Mungu bado alikuwa na nafasi na kazi kwa Paulo. Ingawa ni vigumu kusema kwa uhakika wowote, tunaweza kuweka pamoja ratiba mbaya ya safari za Paulo wakati huu.

SPRING - ANGUKO 62 Paulo alienda Efeso pamoja na Timotheo na kumwacha huko (1 Timotheo 1:3).

WINTER 62-63 Paulo alienda Filipi, kanisa lake alilolipenda sana la Makedonia (Wafilipi 1:26; 2:24). Mahali pekee alipopenda sana ni Efeso. Alitumia majira ya baridi hapa. Wakati huo aliandika barua kwa Timotheo, ambaye alikuwa akihangaika na kanisa la Efeso. Wanawake wenye nia kali na waalimu wa uongo walikuwa wakisababisha tumbo lake kuunganishwa na mkazo, na alitaka ruhusa ya kuondoka Efeso, lakini Paulo alimwambia awe mgumu na kukabiliana na hali hiyo. Pia alitoa ushauri mwingi wa vitendo. Paulo alikuwa amepanga kuungana na Timotheo lakini hakuweza, kwa hiyo aliandika barua badala yake.

SPRING 63 – SPRING 64 Paulo alikaa mwaka huu huko Asia Ndogo. Kwanza alienda Efeso ambako aliweza kumsaidia Timotheo aliyekuwa akihangaika. Efeso ilikuwa kitovu cha shughuli za makanisa yote katika eneo hilo na eneo muhimu sana. Yohana na Mariamu walikuwa wakiishi Efeso pia. Karibu kulikuwa na makanisa mengine (yale makanisa 7 katika Ufunuo 2–3) na Paulo aliyatembelea pia.

Katika Laodikia na Hierapoli, Epafra alikuwa kiongozi. Alikuwa rafiki wa karibu wa Paulo, baada ya kumtembelea Paulo gerezani. Walimu wa uwongo walikuwa wameenea katika eneo hilo na Paulo alikwenda huko kusaidia kuimarisha ukweli katika makanisa. Miji hii miwili ilikuwa katika bonde moja, umbali wa maili 6, na mto ulikuwa ukitiririka kati yake. Kolosai ilikuwa kiasi fulani juu ya mto, kama maili 10. Epafra alikuwa amewapelekea barua hiyo baada ya Paulo kuiandika, kitabu tunachokiita Wakolosai.

Wakati huo, Paulo alifunga safari yake ya kwanza kabisa kwenda Kolosai, ingawa tayari alikuwa amewaandikia. Epafra alianzisha kanisa huko Paulo alipokuwa gerezani. Filemoni aliishi huko, na Paulo alisema angekuja kumtembelea wakati angeweza. Pia Onesimo alikuwepo na Paulo alitaka kuhakikisha yuko sawa na kumshukuru kwa msaada wake wote wakati wa kukamatwa kwa Paulo huko Rumi. Apphia aliishi huko pia, rafiki mwingine wa karibu wa Paul. Arkipo alikuwa mmoja wa wachungaji pale na alimfahamu Paulo pia. Alikuwa mwana wa Filemoni.

MATUKIO MENGINE Wakati Paulo alipokuwa katika eneo la Efeso mambo muhimu yalikuwa yakiendelea mahali pengine. Luka aliandika kitabu cha Matendo kwa rafiki yake Theofilo kama ufuatiliaji wa Injili ya Luka. Mnamo Julai 18, 64 BK moto ulizuka usiku sana kwenye mwisho wa kaskazini-mashariki wa Circus Maximus. Nguzo hii ya maduka ilikuwa na moto mwingi na upepo mkali ulichochea moto. Kwa siku 5 iliwaka, ikichoma sehemu kubwa ya Roma.

Uvumi ulikuwa kwamba Nero alianzisha mwenyewe ili aweze kuijenga upya Roma jinsi alivyotaka. Ili kukabiliana na hili, alitumia Wakristo kama mbuzi wa Azazeli. Mateso makubwa ndipo yakaanza.

Ilikuwa wakati huu, mwaka wa 64 BK, ambapo Petro aliandika barua tunayoiita 2 Petro muda mfupi kabla ya kuuawa kwa imani na Nero.

SPRING 64 – SPRING 66Ili kumfurahisha Nero viongozi wa eneo kila mahali walianza kuwaua Wakristo. Viongozi walitafutwa sana, na Paulo juu ya wengine wote. Kwa sababu hiyo alienda Hispania, safari ambayo alikuwa akitaka kuchukua kwa muda hata hivyo. Ilikuwa ni wakati wa Mungu kwa Petro kufa lakini si Paulo. Kazi yake huko Makedonia na Asia Ndogo ilifanyika. Wachungaji wengine sasa walikuwa katika uongozi na wakifanya kazi nzuri. Mateso hayo yaliweka mambo chinichini kwa wakati huo hata hivyo. Hivyo Paulo alisafiri kwa meli kutoka Asia Ndogo hadi Massilia (leo Marseilles), Hispania.

Kulikuwa na Wayahudi na watu wanaomcha Mungu pale katika miji yote mikuu. Paulo alitaka kuanza upya kwa kazi mpya ambapo hakukuwa na yoyote, hakutaka kujenga juu ya msingi wa mtu mwingine. Aligundua hilo huko Uhispania. Kulikuwa na baadhi ya waumini pale, lakini hakuna kanisa lililopangwa lililokuwa na huduma.

MATUKIO MENGINEWakati Paulo alipokuwa Hispania barua kwa Waebrania iliandikwa, yawezekana kabisa na mwanafunzi wa Paulo Prisila. Vita vya Wayahudi au uasi dhidi ya Rumi pia ulianza. Ingeisha mwaka 70 BK kwa Wayahudi kushindwa na taifa lao kuharibiwa.

MAJIRA YA MAPEMA 66Kisha Paulo akaenda kumtembelea Tito huko Krete na kusaidia kupanga makanisa dhaifu huko. Dini ya Kiyahudi ilikuwa ikisitawi na uzushi ulikuwa na nguvu. Paul hakuweza kukaa muda wa kutosha kufanya yote ambayo yalihitaji kufanywa, lakini alianza mambo.

MAJIRA YA 66Kisha Paulo alikwenda Mileto kuungana na Trofimo, mwenyeji wa Efeso, ambaye alitoka Ugiriki pamoja na Paulo kwenda Yudea. Huko Yerusalemu yeye ndiye aliyekuwa sababu isiyo na hatia ya kukamatwa kwa Paulo, yule waliyesema kwamba Paulo aliletwa katika mahakama ya ndani. Aliagua akiwa huko na hakuweza kuendelea na Paulo.

Kisha Paulo akaenda Efeso ambako Onesiforo alimsaidia. Kwa mara nyingine tena alijihatarisha ili kumsaidia Paulo, kama alivyokuwa wakati Paulo alipokuwa gerezeni. Timotheo alikuwepo pia. Walimu wa uongo walioitwa Himenayo na Fileto walikuwepo pia.

Akiwa huko, Paulo alimwandikia Tito tena, akimtia moyo na kumshauri katika matatizo ambayo Tito alikabili. Barua hiyo ni kitabu cha Tito katika Biblia yetu.

ANGUKO 66Paulo alimtembelea Karpo akiwa huko na kuacha joho lake, vitabu na ngozi huko. Kisha akasafiri kwenda Korintho kuonana na Erasto ambaye alikuwa akisaidia kuongoza kanisa lililokuwa likihangaika huko. Mpango ulikuwa ni kumfanya Tito ajiunge na Paulo huko Nikopoli ambako wangeishi pamoja wakati wa baridi.

WINTER 66 - 67Nikopoli palikuwa mahali pazuri pa kufikia eneo jirani wakati wa majira ya baridi kali. Paulo alifanya kazi pamoja na makanisa yote ya Ilikriamu wakati huo. Artema na Tikio walikuwa pamoja naye wakimsaidia.

SPRING - ANGUKO 67 Kisha Paulo akaenda Makedonia na Ugiriki. Itakuwa nafasi yake ya mwisho wizara. Ilikuwa nzuri alipata kuona makanisa yake ya Filipi kwa mara nyingine.

Ni dhahiri Mungu alikuwa nyuma ya ukuaji wa kanisa la kwanza. Alichagua, akawafunza na kuwaweka viongozi. Aliamua nani angeishi na nani angekufa. Ni kanisa Lake. Yeye ndiye Kichwa. Paulo alikuwa tayari kutekeleza jukumu lolote ambalo Mungu alichagua kwa ajili yake, kubwa au ndogo. Alikuwa na moyo wa mtumishi na alikuwa mwaminifu aliyefanya kazi kwa ajili ya ufalme – mfano mzuri kwetu leo.

SAFARI YA PILI YA PAULO KWENDA ROMA

Si sehemu ya mpango wa Mungu kutufunulia wakati au namna ya kurudi kwetu nyumbani. Hilo limefichwa ndani ya moyo wa Mungu. Ni sawa tu hatujui. Mara nyingi, ingawa, tunaweza kusoma ishara na kuona inakuja. Ndivyo ilivyokuwa kwa Paulo. Mungu alimruhusu kukisia kifo chake kinachokuja kutokana na hali aliyokuwa nayo.

ANGUKO 67Wakristo hawakuwa salama popote. Hawakulindwa tena kama madhehebu ya Uyahudi. Walikamatwa na kuuawa, au kupelekwa Roma kwa burudani katika ukumbi wa michezo. Viongozi walitafutwa sana. Paulo bado alikuwa na sifa kubwa zaidi ya Mkristo yeyote aliye hai, kwa hiyo kutekwa kwake kulikuwa zawadi halisi.

Akiwa Efeso, mhunzi mmoja aliyeitwa Aleksanda aliona fursa ya kulipiza kisasi na utajiri wote wawili, kwa hiyo akamsaliti Paulo kisha akatoa ushahidi dhidi yake kwa malipo.

Kwa sababu ya hadhi yake Paulo alitumwa moja kwa moja Rumi. Safari fupi ya meli ilikuwa ngumu wakati wa majira ya baridi kali, na Paul alikuwa mzee na amechoka. Alihisi kusalitiwa, kuachwa, peke yake na kukataliwa. Dema alimwacha kwa ajili ya kuupenda ulimwengu huu. Kreske alienda Galatia vivyo hivyo. Ilibidi Tito aende kwa Salmatia kuhudumu. Hata hivyo, Luka mwaminifu alibaki na Paulo.

PAULO HUKO ROMA alikuwa ni Rumi tofauti ambayo Paulo aliingia wakati huu, na Paulo tofauti aliyeingia humo. Alijua mwisho ulikuwa karibu na alikuwa tayari. Moto ulikuwa umebadilisha Roma, kimwili na kiakili. Nero alikuwa amelea mateso, hofu na woga kila mahali (kama Hitler kule Ujerumani). Sehemu kubwa ya Roma ilikuwa bado magofu. Sehemu nyingine zilikuwa na majengo mapya, makubwa na mitaa.

Gereza lilikuwa kali zaidi, pia. Hili halikuwa kizuizi cha nyumbani bali minyororo kwenye seli chafu. Marafiki wachache walimtembelea kwa ujasiri, wakiweka wao na familia zao katika hatari kubwa. Hata hivyo, hakuna mtu aliyethubutu kusimama karibu naye kwenye kesi, la sivyo wangekufa pia. Wote walihitajiwa wakiwa hai ili kuhubiri na kufundisha.

Akili ya Paul bado ilikuwa na nguvu, lakini alijua mwili wake ulikuwa umechoka. Aliridhika na maisha yake na jinsi alivyokuwa ameyatumia. Kulikuwa na mambo ambayo angefanya kwa njia tofauti, kama kutoua Wakristo, lakini mara tu alipoona mwanga, aliifuata.

Alijua kesi yake haitakuwa ya haki, kwamba hukumu ya kifo ilikuwa tayari imetolewa. Ilikuwa ni suala la muda tu. Hakuna aliyekuwa akitafuta ukweli, kwa sababu tu ya kumuua Paulo. Kwa sababu seli yake ilikuwa baridi, giza na ya kuchosha, Paulo aliomba aletewe joho lake, vitabu na ngozi. Alitaka kutumia siku zake za mwisho akijifunza Neno la Mungu.

Kwa sababu alikuwa Adui wa Umma #1, Paul aliwekwa katika gereza la Carcer (baadaye liliitwa Mamertine). Ilikuwa chini ya Capitoline Hill. Paulo mwenyewe alikuwa katika chumba cha chini ya ardhi, kinachoweza kufikiwa tu na shimo kwenye paa. Hakukuwa na taa isipokuwa kile ambacho rafiki anaweza kuleta. Chakula kiliangushwa kupitia shimo kwenye paa.

Akijua ingemaanisha vifo vyao pia, Paulo hakutaka wengine wamtembelee na kufa. Kila mmoja alihitajika kuweka kanisa kuwa na afya na kukua. Tikio aliyekuwa naye gerezani mara ya mwisho sasa alikuwa Efeso. Erasto alikuwa Korintho. Trofimo alikuwa Mileto, Tito huko Dalmatia (Iliriko) na Kreske huko Galatia. Dema alikuwa ameacha neno la Mungu kwa ulimwengu. Figelliys na Hermogene walikuwa wameasi imani na walikuwa wakifanya kazi dhidi ya Paulo. Luka mwaminifu ndiye pekee aliyekuwa na Paulo. Uhusiano ulioje lazima wawe wamesitawi kwa miaka mingi na yote waliyokuwa wamepitia pamoja. Ni faraja iliyoje waliletana. Nina hakika Mungu alimbariki Luka sawa na Paulo kwa yote aliyofanya ili kumsaidia na kumuunga mkono Paulo. Bila Luka, Paulo hangeweza kufanya yote aliyofanya. Jukumu moja ni muhimu kama lingine. Ikiwa uko kwenye uongozi, tambua wanaokuunga mkono ni muhimu kwa mafanikio yako. Ikiwa unaunga mkono, kumbuka kwamba jukumu lako na thawabu ni kubwa kama ile unayounga mkono.

Hiyo haimaanishi kwamba Paulo hakuwakosa wengine, hasa Timotheo na Marko. Timotheo alikuwa Efeso, akijitahidi kadiri awezavyo kufika kwa Paulo huko Roma kabla ya kifo cha Paulo. Yeye mwenyewe alifungwa kwa muda

kwa sababu ya ushirika wake na Paulo. Marko alikuwa ameungana tena na Paulo miaka mingi iliyopita baada ya kuachana nao katika safari ya kwanza ya umishonari. Wote wawili walikuwa wamekomaa na kukua sana tangu wakati huo.

KESI YA PAULO #1 Paulo aliondolewa mashtaka ya kuwaongoza Wakristo kuchoma Roma kwa kuwa hapakuwa na ushahidi wowote dhidi yake. Alexander the Coopersmith alikuja hadi Rumi kushuhudia dhidi ya Paulo. Alilipwa kwa ushuhuda wake wa uongo. Hata hivyo, Paulo alisema kwamba alihisi kuwapo kwa Yesu pamoja naye kwa njia ya pekee, kama sisi sote tutakavyohisi tukiwekwa katika hali hizo ngumu. Hakuwa na nafasi yoyote ya kuhubiri au kujitetea katika kesi hii, hata hivyo.

Ilikuwa karibu wakati huu, anguko la 67, kwamba Paulo aliandika barua yake ya mwisho – kwa Timotheo wa watu wote. Ilikuwa ya kuvutia sana na muhimu zaidi kwa sababu ya uhusiano wao na kuhisi inaweza kuwa mawasiliano yao ya mwisho. Maneno hayo yamehifadhiwa kwa ajili yetu leo ni baraka iliyoje! “Kwa maana tayari ninamiminwa kama toleo la kinywaji, na wakati wa kuondoka kwangu umefika. 7 Nimevipiga vita vilivyo vizuri, mwendo nimeumaliza, imani nimeilinda. 8 Sasa nimewekewa taji ya uadilifu, ambayo Bwana, Mwamuzi mwadilifu, atanikabidhi siku hiyo, na si mimi tu, bali na wale wote wanaotamani kufunuliwa kwake.” (2 Timotheo 4:6–8)

JARIBU LA PAULO #2 Kabla ya Paulo kuhukumiwa na mahakimu, sasa na Nero mwenyewe. Nero alikuwa mwisho wa maisha yake, katika hali mbaya zaidi. Alichafuliwa na kila uhalifu: muuaji wa mama yake, wake na marafiki bora. Pichani Paulo akiwa amealia nguo za mfungwa, zilizopinda, zenye nywele nyeupe na upara, akitoa maisha yake kwa ajili ya utukufu wa Mungu na wanadamu. Inashangaza kama nini kwamba mtu kama Nero anapaswa kumhukumu mtu kama Paulo! Ndivyo mambo yanavyokwenda katika dunia hii, lakini si katika ijayo! Paulo alikuwa na mtazamo wa kimungu juu ya hayo yote, si wa kujisikitikia au uchungu. “Kwa kweli, kila mtu anayetaka kuishi maisha ya utauwa katika Kristo Yesu atateswa” (2 Timotheo 3:12). Hatujui ikiwa Paulo angekuwa na nafasi moja ya mwisho ya kushiriki imani yake kwenye jaribio hili, lakini kujua jinsi Mungu anavyofanya kazi singeshangaa ikiwa Mungu alimpa fursa hii ya mwisho.

SPRING 68 - KIFO CHA PAULO Basi usione haya kumshuhudia Bwana wetu, wala usione haya juu yangu mimi mfungwa wake. Lakini jiunge nami katika mateso kwa ajili ya Injili, kwa nguvu ya Mungu, 9 ambaye alituochoa na kutuita katika maisha matakatiifu, si kwa sababu ya jambo lo lote tulilofanya, bali kwa kusudi lake mwenyewe na neema yake. Neema hii tulipewa katika Kristo Yesu kabla ya nyakati, 10 lakini sasa imedhihirishwa kwa kufunuliwa kwake Mwokozi wetu Kristo Yesu, ambaye ameangamiza kifo na kuleta uzima na kutokufa kwa njia ya Injili. 11 Nami niliwekwa kuwa mhubiri na mtume na mwalimu wa Injili hii. 12 Ndiyo maana ninateseka jinsi ninavyoteseka. Lakini sioni haya, kwa sababu namjua yeye niliyemwamini, na kusadiki ya kwamba aweza kukilinda kile nilichomwekea amana kwa siku ile.” (2 Timotheo 1:8–12) “Mkumbuke Yesu Kristo, aliyefufuka katika wafu, wa ukoo wa Daudi. Hii ndiyo injili yangu, 9 ambayo kwa ajili yake ninateseka hata kufungwa minyororo kama mhalifu. Lakini neno la Mungu halifungwi. 10 Kwa hiyo, nastahimili mambo yote kwa ajili ya wateule, ili wao pia wapate wokovu ulio katika Kristo Yesu, pamoja na utukufu wa milele. 11 Hili ni neno la kutegemewa: Ikiwa tulikufa pamoja naye, tutaishi pia pamoja naye; 12 tukivumilia, tutatawala pamoja naye. Tukimkana, yeye naye atatukana sisi; 13 tusipokuwa waaminifu, yeye ataendelea kuwa mwaminifu, kwa maana hawezi kujikana mwenyewe.” (2 Timotheo 2:8–13)

Kwa sababu alikuwa raia wa Kirumi hangeweza kuteswa. Paulo alikatwa kichwa kwa upanga nje ya kuta za jiji. Alilindwa vyema ili kuhakikisha Wakristo hawashambulii kumwachilia. Watazamaji wasioamini waliona kuwa kushindwa kwake, lakini kwa kweli ulikuwa ni msafara wa ushindi wa ushindi wa Paulo. Kumbuka ya kupendeza ni kwamba Nero mwenyewe alikufa miezi michache baadaye. Miaka miwili baada ya Yerusalemu kuanguka (Septemba 2, 70 BK) na kwa hiyo mwisho wa enzi moja na kuanza kwa nyingine. Mwenge wa Mungu ulipita kutoka kwa Wayahudi kwenda kwa Wakristo (kwa muda).

1 TIMOTHEO:

AMRI YA KANISA

KICHWA: Kimepewa jina la mpokeaji

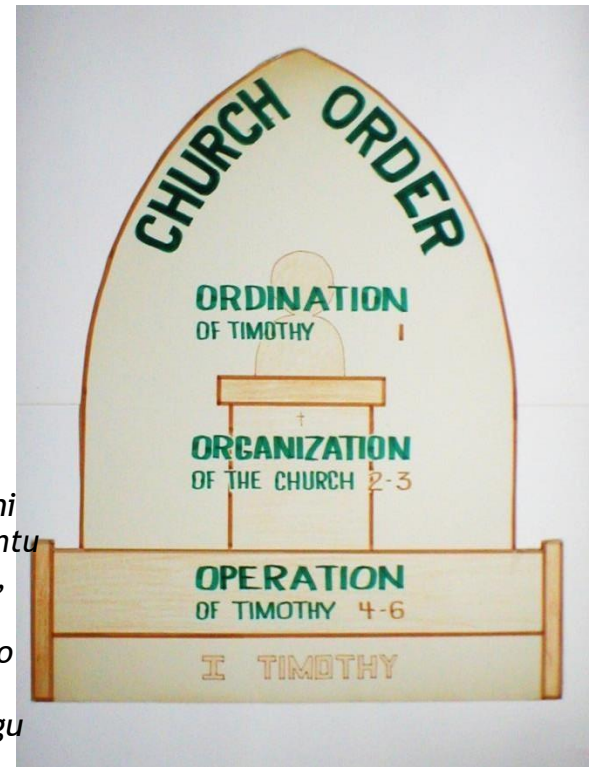
MWANDISHI: Paul

TAREHE YA KUANDIKWA: 62 BK MAHALI PA

KUANDIKWA: Makedonia MPOKEZI: Timotheo, rafiki

mchungaji kijana AYA YA MUHIMU:

nikichelewa utajua jinsi watu wanapaswa kuenenda katika nyumba ya Mungu, ambayo ni kanisa la Mungu aliye hai, nguzo na msingi wa ukweli.Lakini utauwa pamoja na kuridhika ni faida kubwa. Lakini wewe, mtu wa Mungu, ukimbie haya yote; ukafuate haki, utauwa, imani, upendo, saburi, upole. 12 Piga vita vile vizuri vya imani. Shika uzima wa milele ambao uliitiwa ulipoungama maungamo yako mazuri mbele ya mashahidi wengi. ... Timotheo, linda kile ulichokabidhiwa. Jiepushe na mazungumzo yasiyomcha Mungu na mawazo pinzani ya kile kiitwacho maarifa kwa uongo.

3:15; 6:6, 11-13, 20

MANENO MUHIMU: "Nzuri" (mara 22); "utauwa" (8); "fundisho" (8); "mwalimu/mwalimu" (7)

KUSUDI: Paulo anatoa mwongozo kwa mwanafunzi wake mchanga kama mchungaji. Anamwonya kuhusu walimu wa uongo na kueleza jinsi anavyopaswa kuendesha kanisa.

MANDHARI: Utaratibu sahihi wa kanisa.

Kabla hata hatujajua kama mzaliwa wetu wa kwanza angekuwa mvulana au msichana, Mungu aliweka juu ya mioyo yetu wote kumwita 'Timotheo' kwa sababu angekuwa mchungaji kijana. Timotheo katika Biblia ni mfano mzuri kwa mtu yeyote wa kufuata. Alizaliwa kwa baba Mgiriki na mama Myahudi, aliongozwa kwenye wokovu katika Yesu na Paulo katika safari yake ya kwanza ya umishonari. Mama yake, Eunike, na nyanya yake, Loisi, walikuwa na uvutano mzuri wa kimungu juu yake. Kwa sababu ya vipawa vyake vya kiroho na ukomavu wa haraka, na pia kwa sababu kwa kawaida alishirikiana naye vizuri sana, Paulo alimwomba Timotheo aje pamoja naye na kusaidia katika safari yake ya pili ya umishonari. Alimsaidia Paulo kuanzisha makanisa huko Filipi, Thesalonike, Berea na Korintho. Paulo alimtuma popote na kila mahali kama 'mtatuzi' wake rasmi ili kurekebisha hali ngumu katika makanisa ambayo Paulo mwenyewe hakuweza kutembelea. Hii iliendelea kwa miaka. Timotheo na Paulo walikuwa karibu sana hadi mwisho. Huenda alikuwa pamoja na Paulo huko Rumi mara ya pili Paulo alipofungwa huko. Kukamatwa huku kuliishia katika kunyongwa kwa Paulo. Timotheo mwenyewe alikufa kama shahidi, aliuawa na serikali ya Kirumi.

USULI Timotheo iliandikwa karibu miaka 3 kabla ya kifo cha Paulo. Timotheo alikuwa ametumwa Efeso ili kutatua matatizo huko huku Paulo akihudumu mahali pengine. Paulo alitazamia kuungana naye Efeso lakini alikawia, kwa hiyo alimwandikia Timotheo barua hii akimuelekeza jinsi ya kuendelea hadi afike huko. Hivyo tuna ufahamu wa Paulo kuhusu jinsi kanisa linapaswa kuendeshwa. Kutoweza kufika Efeso kulikatisha tamaa Paulo na Timotheo, lakini kwa hakika kwa faida yetu.

I. KAZI YA TIMOTHEO (1:3-20) Ni dhahiri mambo hayakuwa yakienda sawa kwa Timotheo ambaye alikuwa rahisi kwenda. Walimu wa uwongo, wanawake watawala, na migogoro ya kanisa walimfanya amulize Paulo kama angeweza tafadhali kuondoka Efeso. Ilikuwa mbaya sana ilikuwa ikimletea matatizo ya tumbo! Paulo alimwambia hakuna masharti ya kukaa na kukabiliana na upinzani. Ingawa hilo lisingalikuwa gumu kwa Paulo, Hivyo Paulo Timotheo alikuwa na asili tofauti kabisa. anamtia moyo na kumuunga mkono Timotheo katika hili

mgawo mgumu. Anampa ushauri na mwongozo pamoja na kumkumbusha wajibu wake wa kukaa na kuifanya kazi hiyo. Kanisa lilihitaji utaratibu na yeye ndiye aliyeuleta.

II. SHIRIKA LA KANISA (2:1 – 3:16) Kisha Paulo anazungumza kuhusu umuhimu wa maombi katika kanisa na kwamba inapaswa kuongozwa na wanaume. Anahimiza kwamba wanawake Wakristo wanapaswa kuonyeshwa kwa mapambo ya ndani ya nafsi, si kwa mavazi ya nje ya mwili. Maisha yao yanapaswa kuonyesha unyenyekevu na matendo mema. Wanaume ndio wawe viongozi, wanawake wawe wafuasi. Ni wazi kwamba hilo halikuwa likifanyika Efeso.

Kisha Paulo akamwambia Timotheo sifa zinazopaswa kuwa kwa wazee na mashemasi. Uongozi wa kiume ulihitaji kunyooshwa huko pia. Ni nani wa kuchagua kwa uongozi wa kanisa daima ni somo muhimu sana. Kwa kuwa Paulo hakuweza kuzuru huko haraka kama alivyotarajia, anamwelekeza Timotheo kuhusu jinsi ya kuchagua na kutumia viongozi.

III. UENDESHAJI WA TIMOTHEO (4:1 – 6:19) Sehemu hii ya mwisho ya 1 Timotheo inahusiana na mwenendo na kazi ya Timotheo ndani ya kanisa. Paulo anamwonya kuhusu walimu wa uongo na kumkumbusha wajibu wake wa kuwa mwalimu mcha Mungu. Paulo anazungumza kuhusu kanisa kama familia na anamtia moyo Timotheo kuwatendea watu wa kanisa kama angewatendea wanafamilia: kwa heshima na heshima.

Je, kanisa lako linaendanaje na viwango vya Paulo kama vilivyoorodheshwa katika 1 Timotheo? Ikiwa haifikii kanuni hizo kuna kitu kibaya. Kama Paulo angekuwa hai angekuja kurekebisha mambo. Yeye hayuko na hatafanya, lakini Mungu yuko na atafanya. Kuwa Timotheo na kuleta utaratibu katika kanisa lako.

MUHTASARI WA 1 TIMOTHEO

Ufunguzi 1:1–2

I. KAZI YA TIMOTHEO (Malipo kwa Timotheo) 1

- A. Paulo Anaonya Dhidi ya Walimu wa Uongo 1:3–11
- B. Paulo Anashuhudia Neema ya Mungu 1:12–17
- C. Paulo Amagiza Timotheo kwa Mhudumu 1:18–20

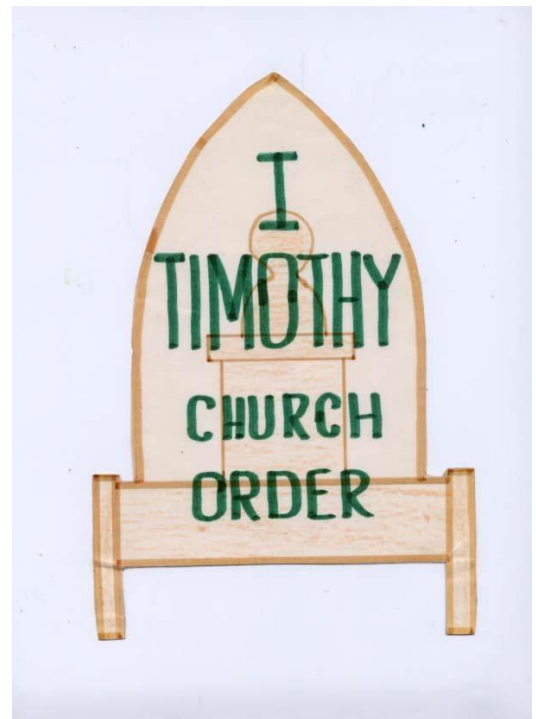
II. SHIRIKISHO LA KANISA (Changamoto kwa Kanisa) 2-3

- A. Jukumu la Maombi 2:1–8
- B. Wajibu wa Wanawake 2:9–15
- C. Wajibu wa Viongozi 3:1–16
 - 1. Wazee 3:1–7
 - 2. Mashemasi 3:8–13
 - 3. Kusudi la Kanisa 3:14–16

III. UENDESHAJI WA TIMOTHEO (Mwenendo wa Timotheo) 4-6

- A. Kuwa na Wajibu 4:1–15
 - 1. Adui: Walimu wa Uongo 4:1–5
 - 2. Wajibu: Kuwa Mwalimu Mcha Mungu 4:6–16
- B. Kuwa Msaidizi 5:1–6:2
 - 1. Kwa Wadogo au Wakubwa 5:1–2
 - 2. Kwa Wajane 5:3–16
 - 3. Kwa Wazee 5:17–25
 - 4. Kwa Mabwana na Watumwa 6:1–2
- C. Uwe Mcha Mungu 6:3–19
 - 1. Juu ya Walimu wa Uongo 6:3–5
 - 2. Juu ya Kupenda Mali 6:6–19

Funga 6:20–21

TITO:

KUTEMBEA KILA SIKU

KICHWA: Kimepewa jina la mpokeaji

MWANDISHI: Paul

TAREHE YA KUANDIKWA: 62 AD MAHALI PA

KUANDIKWA: Korintho MPOKEAJI: Tito, mchungaji kijana Paulo anafunzwa kwa ajili ya huduma.

AYA MUHIMU: Kwa maana neema ya Mungu iwaokoayo wanadamu wote imefunuliwa. 12 Inatufundisha kusema "Hapana" kwa wasiomcha Mungu na wa kidunia

tamaa mbaya, na kuishi maisha ya kiasi, uadilifu na utauwa katika ulimwengu huu wa sasa, 13 tukilitazamia tumaini lenye baraka, mafunuo ya utukufu wa Yesu Kristo, Mungu mkuu na Mwokozi wetu, 14 ambaye alijitoa nafsi yake kwa ajili yetu ili atukomboa katika uovu wote na kujisafisha kwa ajili yake watu walio wake mwenyewe, walio na hamu ya kutenda mema.....Lakini wema na upendo wa Mungu Mwokozi wetu ulipoonekana, 5 alituokoa, si kwa sababu ya mambo ya haki tuliyofanya, bali kwa sababu ya rehema yake. Alituokoa kwa kuoshwa kwa kuzaliwa mara ya pili na kufanywa upya na Roho Mtakatifu, 6 ambaye alimimina juu yetu kwa ukarimu kupitia Yesu Kristo Mwokozi wetu, 7 ili tukiisha kuhesabiwa haki kwa neema yake, tupate kuwa warithi wenye tumaini la uzima wa milele. . 8 Neno hili ni la kutegemewa. Nami nataka uyasitize mambo haya, ili wale waliomwamini Mungu wawe waangalifu katika kutenda mema. Mambo haya ni bora na yanafaa kwa kila mtu. 2:11-14; 3:4-8

MANENO MUHIMU: "Nzuri" (mara 11); "kazi nzuri" (mara 6); "sauti" (mara 5)

KUSUDI:

1 TIMOTHEO	TITO	2 TIMOTHEO
Zaidi ya uchungaji	Mchungaji mdogo	Zaidi ya uchungaji
Linda injili 6:20	Tekeleza injili 3:8	Hubiri injili 4:2

MANDHARI: Jinsi ya kuishi maisha ya kumcha Mungu

Baada ya safari yake ya tatu ya umishonari, Paulo alienda Yerusalemu ambako alishtakiwa kwa uwongo na kukamatwa. Kwa usalama wake alipelekwa Kaisaria ambako alikaa miaka 2 katika kifungo cha nyumbani. Paulo alikata rufani kwa Kaisari na akapelekwa Rumi. Akiwa njiani alivunjikiwa na meli. Hatimaye aliachiliwa kwa sababu Wayahudi hawakuweza kuthibitisha mashtaka yoyote dhidi yake. Kisha Paulo akaenda Efeso na kumwacha Timotheo huko ili kusaidia makanisa katika eneo hilo lote. Paulo aliendelea hadi kaskazini mwa Ugiriki na kumwandikia Timotheo barua, akimtia moyo katika kazi yake na kueleza kuhusu utaratibu na mpangilio wa kanisa (1 Timotheo). Kisha Paulo alikwenda Krete na kumwacha Tito huko ili asimamie makanisa hayo. Punde Paulo aliondoka Krete na kwenda Korintho. Kutoka hapo alimwandikia Tito tena akimtia moyo. Hatimaye aliishia Efeso tena ambako alikamatwa kwa mara ya pili na kurudishwa Rumi kwa kosa la kuwa Mkristo. Kutoka gerezani huko alimwandikia Timotheo tena (2 Timotheo).

USULI Sandiwichi kati ya 1 na 2 Timotheo ni kitabu cha Tito ambacho kinafanana sana na 1 Timotheo. Tito alikuwa mtu wa Mataifa ambaye Paulo aliongoza kwenye wokovu. Paulo alimpeleka kwenye baraza la Yerusalemu ili kuwaonyesha viongozi mtu wa Mataifa ambaye angeweza kuokolewa bila kutahiriwa. Mwishoni mwa safari ya tatu ya umishonari Tito anatajwa tena. Paulo alimtuma Korintho kushughulikia matatizo nyeti huko (sawa na vile Timotheo alivyotumwa Efeso). Hata hivyo, hasa, Tito alifanya kazi na makanisa ya Krete, kama vile Timotheo alivyofanya kazi na makanisa ya Efeso.

I. KUTEMBEA KWA SIKU KWA VIONGOZI (1:5-16) Paulo anaanza kwa kumkumbusha Tito jinsi viongozi wa kanisa walipaswa kuishi na kutenda. Sifa na mahitaji yalitolewa kwa mashemasi na wazee. Paulo pia anawaonya kuhusu walimu wa uongo na hatari yao. Tito hangeweza kuwa kila mahali kwenye kisiwa cha Krete, kwa hiyo alihitaji viongozi wa kutegemewa kusimamia makanisa mbalimbali ya nyumbani huko. Huu ulikuwa mpangilio uleule uliotumika katika miji yote ambapo kulikuwa na makanisa.

II. KUTEMBEA KILA SIKU KWA WALEI (2:1-10) Paulo anamwambia Tito jinsi waamini wote wanapaswa kuishi. Wanaume wazee na wawe na kiasi, wanawake wawe wastahivu na waaminifu, na wanaume vijana wawe na busara. Wote wanapaswa kuweka mifano ya kimungu kwa wengine. Watumishi pia wanapaswa kuishi maisha ya utauwa, ya kunyenyekea.

Katika mambo yote wanapaswa kuishi kwa neema. Wanapaswa kuacha tamaa na tamaa mbaya. Wanapaswa kuishi wakikumbuka kwamba Yesu angeweza kurudi kwa ajili yao wakati wowote na wanapaswa kuwa tayari daima. Utakatifu lazima uwe sifa ya watu wa Mungu.

Katika uhusiano na serikali wanapaswa kuwa raia wema. Kwa watu wote wanapaswa kuwa tayari kufanya lililo jema, waaminifu katika yote wanayosema na kutenda, wenye neema na wenye kusamehe kwa wote, na wenye kujali na wanyenyekevu wakati wote. Hii itawaonyesha wengine kile ambacho Mkristo ni kweli. Ni lazima wajiepushe na ugomvi na ugomvi baina yao.

Yeyote ambaye hafuati kanuni hizi ataadhibiwa ili atubu au aondolewe. Hii itaonyesha uzito wa dhambi na kuweka kanisa safi. Kuishi maisha ya Kikristo ni lazima, si hiari. Ni sharti, sio pendekezo. Unaendeleaje?

MUHTASARI WA TITO

Ufunguzi 1:1-4

I. KUTEMBEA KWA SIKU KWA VIONGOZI (Mahitaji kwa Wazee) 1

A. Jinsi Inavyotumika kwa Mungu, Nafsi na Wengine 1:5-9

1. Sababu ya Wazee 1:5
2. Mahitaji kwa Wazee 1:6-9

B. Kama Inavyotumika kwa Walimu wa Uongo 1:10-16

1. Maelezo ya Walimu wa Uongo 1:10-12
2. Wajibu wa Wazee 1:13-14
3. Kuachwa na Walimu wa Uongo 1:15-16

II. KUTEMBEA KILA SIKU KWA WALEI (Kanuni za Kanisa) 2-3

A. Kama Inavyotumika kwa Enzi Yao Wenyewe na Hali 2:1-10

1. Wanaume Wazee 2:1-2
2. Wanawake Wazee 2:3-5
3. Vijana 2:6
4. Tito 2:7-8
5. Watumishi 2:9-10

B. Kama Inavyotumika kwa Ulimwengu 2:11-15

1. Ishi kwa Neema, Sio Ulimwengu 2:11-12
2. Maisha kwa Unyakuo, Sio Ulimwengu 2:13
3. Maisha kwa ajili ya Kristo, Si Ulimwengu 2:14-15

C. Kama Inavyotumika kwa Serikali 3:1

D. Kama Inavyowahusu Watu Wote 3:1-7

E. Kama Inavyotumika kwa Watu Wasiomcha Mungu 3:8-11

1. Dumisha Matendo Mema 3:8
2. Epuka Ugomvi wa Kipumbavu 3:9
3. Waadhibu Waasi 3:10-11

Kufunga 3:12-14

2 TIMOTHEO:

HUDUMA YA UAMINIFU

KICHWA: Kimepewa jina la mpokeaji

MWANDISHI: Paul

TAREHE YA KUANDIKWA: 64 BK MAHALI PA

KUANDIKWA: Roma (gerezani #2) POKEAJI:

Timotheo, mchungaji kijana

AYA MUHIMU: *Lihubiri Neno; kuwa tayari wakati msimu na nje ya msimu; sahihisha, kemea na kutia moyo-kwa uvumilivu mwingi na mafundisho makini. 3 Kwa maana utakuja wakati ambapo watu hawatakubali mafundisho yenye uzima. Badala yake, ili kupatana na tamaa zao wenyewe, watajikusanyia idadi kubwa ya waalimu ili waseme yale ambayo masikio yao yanachopenda kuyasikia. 4 Watatega masikio yao mbali na ukweli na kuzigeukia hadithi za uongo. 5 Lakini wewe, uwe na kichwa katika kila hali, vumilia taabu, fanya kazi ya mhubiri wa Injili, timiza wajibu wako wote wa huduma. 4:1-5*

NENO MUHIMU: "Nzuri" (mara 5)

KUSUDI: Paulo anatoa mwongozo zaidi kwa kijana anayemfundisha katika uchungaji. Anamwambia jinsi ya kuishi kama mtumishi wa kweli katika wakati wa uasi. Pia anamwomba Timotheo aje kwake upesi, kwa kuwa alikuwa karibu kuuawa.

MANDHARI: Maneno ya mwisho ya Paulo ni kumtumikia Mungu kwa uaminifu.

Paulo amekuwa akimtumikia Mungu kwa uaminifu kwa zaidi ya miaka 30. Imekuwa miaka 20 tangu safari yake ya kwanza ya umishonari. Ameteseka sana, amejitolea sana, na amekuwa karibu na kifo mara kwa mara. Akili yake nzuri, yenye karama na utu imara umeongoza kanisa la kwanza katika miaka yake migumu ya kukua wakati walimu wa uongo na viongozi wa kisiasa wenye wivu walijaribu yote wanayoweza kuliangamiza. Sasa yuko gerezani tena. Kwa muda wa miaka 5 tangu kufungwa kwake kwa mara ya kwanza Paul ameweza kusafiri kuona makanisa ambayo ameanzisha pamoja na kwenda kuanzisha mapya katika maeneo ambayo hajawahi kufika. Sasa mwisho umekaribia na Paulo anajua. Mungu ameinua kizazi kipya cha viongozi wa mahali ili kuchukua uongozi wa kanisa. Paulo amechoka kimwili. Anaandika barua moja ya mwisho, kwa mtu mmoja (zaidi ya Luka mwaminifu aliyekuwa naye hadi mwisho) anampenda zaidi kuliko mtu ye yote, mwanawe katika imani, Timotheo. 2 Timotheo ina maneno ya Paulo ya kufa, mawasiliano yake ya mwisho anapokabili kifo. Ikiwa mwandishi wa habari angemhoji Paul wakati huu wangemuuliza ikiwa alikuwa na mashaka yoyote juu ya jinsi alitumia maisha yake. "Paul, ilikuwa inafaa?" "Ndiyo!" Paulo angethibitisha, "na mengi zaidi." "Una maneno gani ya mwisho ya kuagana kwa wafuasi wako huko nje?" mwandishi angeuliza.

Paulo akajibu, "Uwe mwaminifu." Hiyo, kwa kweli, ni

ujumbe wa 2 Timotheo. "Uwe mwaminifu!"

USULI

Mateso yanazidi kuwa mabaya kwa waumini.

Maelfu wanauawa shahidi. Wao ni

walionwa kuwa maadui wa Roma bila haki ya kuhukumiwa kwa haki. Ndipo Nero alipochoma moto Roma na kuwalaumu Wakristo, mambo yakawa mabaya zaidi. Kila mtu alianza kuwalaumu kwa kila kitu. Petro pia yuko gerezani, hivi karibuni atasulubiwa kichwa chini. Paulo ni adui namba moja wa umma. Alisalitiwa na kudanganywa alipokuwa Efeso, na hivyo sasa anajipata gerezani katika Rumi. Hayuko chini ya kifungo cha nyumbani bali yuko kwenye shimo akisubiri kunyongwa. Hili huondoa ujifanyaji wote na kufika kwenye moyo na kiini cha kile kilicho ndani ya mtu. Mtu anapokabiliwa na kifo facade yote huvuliwa. Hilo ndilo linaloifanya 2 Timotheo kuwa barua yenye kufunua.

I. MWAMINIFU KWA MWOKOZI (1:3-18) Paulo anaanza kwa kumtia moyo Timotheo abaki mwaminifu kwa Mungu na kutumia zawadi yake ya kiroho ya kufundisha kwa utukufu wa Mungu. Pamoja na ukandamizaji wote uliokuwa ukiendelea, inaonekana Timotheo alikuwa akipambana na mfadhaiko na Paulo anafanya kila awezalo kumtia moyo na kumtia moyo kubaki mwaminifu kwa Mungu na kutoionea haya injili. Paulo hataki Timotheo ajisikie vibaya kwa sababu ya mateso yake mwenyewe. Anasema kwamba ni fursa ya kweli kuteseka kwa ajili ya injili. Wengi wanakengeuka chini ya shinikizo, lakini Paulo anamwambia Timotheo ahakikishe anabaki mwaminifu kwa Yesu.

II. MWAMINIFU KWA NAFSI (2:1-26) Kisha Paulo atumia vielezi saba vya uaminifu kuwa vielelezo kwa Timotheo: mwalimu, askari, mwanariadha, mkulima, mfanyakazi, chombo na mtumwa. Akijua kwamba mambo yatakuwa mabaya zaidi kwa Timotheo, Paulo anataka kuhakikisha kwamba anabaki kuwa kweli.

III. WAAMINIFU WA KUTUMIKIA (3:1 – 4:15) Ingawa hali ni mbaya, Paulo anamwambia Timotheo abaki mwaminifu kwa Mungu na huduma yake. Anamhakikishia kwamba yuko katika mapenzi ya Mungu na kumwambia aendelee kuishi ili afurahie atakapokufa. Weka mambo katika mtazamo wa milele ndio ujumbe wa Paulo. Paulo anamalizia kwa kuwapongeza wale ambao wamekuwa waaminifu kwake. Anataka kumwona Timotheo kwa mara nyingine kabla hajafa ikiwezekana. Hatujui kama alifika huko kwa wakati au la. Wengine wanasema alikamatwa mwenyewe alipojaribu kumwona Paulo. Ikiwa ndivyo, aliachiliwa na kuhudumu huko Efeso kwa muda fulani pamoja na Yohana hadi kuuawa kwa ajili ya uaminifu wake.

Paulo angetuambia jambo lile lile leo – kuwa waaminifu. Hilo lilikuwa ombi la Yesu kwa wafuasi wake pia. Vipi kuhusu wewe. Je, wewe ni mwaminifu? Je, unafaulu mtihani? Hakikisha!

MUHTASARI WA 2 TIMOTHEO

Ufunguzi 1:1–2

I. MWAMINIFU KWA MWOKOZI (Shikilia Injili) 1

A. Wajibu wa Kuwa Mwaminifu 1:3–18

1. Tumia Karama ya Mungu 1:3–6
2. Usione Aibu 1:8
3. Shiriki Mateso ya Injili 1:8
4. Shikilia Kweli 1:13
5. Shika Huduma Yako 1:14

B. Sababu ya Kuwa Mwaminifu 1:3–18

1. Asili ya Roho wa Mungu 1:7
2. Kusudi la Wokovu 1:9
3. Mafanikio ya Yesu 1:10
4. Kusudi la Huduma 1:11–12
5. Mapungufu ya Wengi 1:15–18

II. MWAMINIFU KWA MWENYEWWE (Kupitisha

Injili) 2 Picha za Uaminifu

1. Mwalimu 2:2
2. Askari 2:3–4
3. Mwanaspoti 2:5
4. Mkulima 2:6
5. Mfanyakazi 2:15–19
6. Chombo 2:20–22
7. Mtumwa 2:23–26

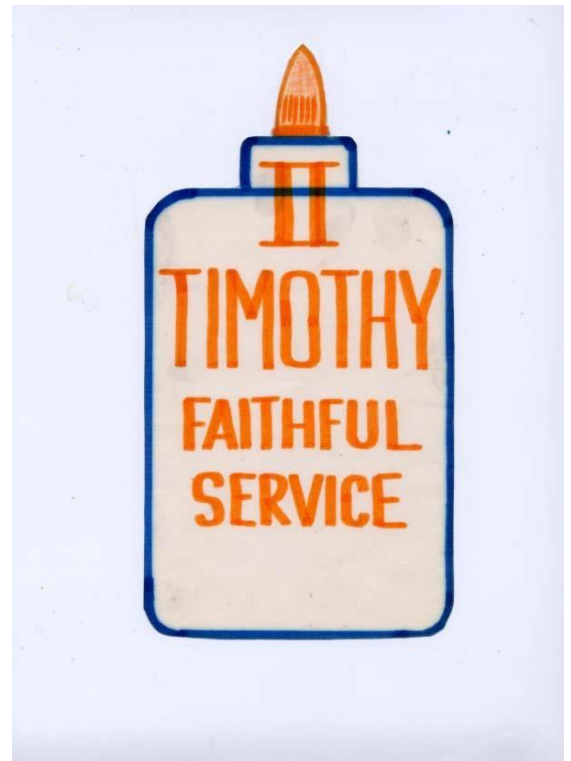
III. WAAMINIFU WA KUTUMIKIA (Ilinde Injili) 3-4

A. Changamoto za Uaminifu 3:1–9

B. Faraja Kutokana na Uaminifu 3:10–4:15

1. Amani Licha ya Mateso 3:10–16
2. Uhakika wa Kuwa katika Mapenzi ya Mungu 4:1–5
3. Mwisho Mzuri Katika Maisha 4:6–7
4. Mustakabali Mwema Baada ya Maisha 4:8
5. Marafiki Wazuri Katika Maisha Haya 4:9–18

Kufunga 4:19–22

24H. KANISA LA MWANZO

Wakati wa maisha ya Paulo, wanafunzi waliokuwa na Yesu pia walisafiri na kuzungumza, wakimhudumia Yesu. Wengi wao waliandika vitabu. Wengi wao waliuawa.

PETER na **PAUL** wote wawili waliuawa huko Rumi yapata mwaka 66 BK, wakati wa mateso chini ya Mtawala Nero. Paulo alikatwa kichwa. Petro alisulubishwa, kichwa chini kwa ombi lake, kwa kuwa hakuona kuwa anastahili kufa sawa na Bwana wake.

ANDREW wakaenda kwenye “nchi ya walaji-watu,” katika eneo ambalo sasa ni Muungano wa Sovieti. Wakristo thwanadai yeye kama wa kwanza kuleta injili katika nchi yao. Pia alihubiri katika Asia Ndogo, Uturuki ya kisasa, na Ugiriki, ambako inasemekana kuwa alisulubiwa.

"Mashaka" **THOMAS** pengine ilikuwa hai sana katika eneo la mashariki mwa Syria. Mapokeo yanamfanya ahubiri hadi mashariki ya mbali kama India, ambapo Wakristo wa kale wa Marthoma wanamheshimu kama mwanzilishi wao. Wanadai kwamba alifia huko alipochomwa mikuki ya askari wanne.

FILIP yawezekana alikuwa na huduma yenye nguvu katika Carthage katika Afrika Kaskazini na kisha katika Asia Ndogo, ambako alimgeuza mke wa liwali wa Kirumi. Kwa kulipiza kisasi, liwali aliamuru Filipo akamatwe na auawe kikatili.

MATHAYO mtoza ushuru na mwandishi wa Injili, aliyehudumu katika Uajemi na Ethiopia. Baadhi ya ripoti za zamani zaidi zinasema hakuuawa shahidi, huku nyingine zikisema aliuawa kwa kuchomwa kisu nchini Ethiopia.

BARTOLOMEU alikuwa na safari nyingi za kimishonari ambazo zilihusishwa na yeye na mapokeo: kwenda India na Thomas, kurudi Armenia, na pia Ethiopia na Kusini mwa Arabia. Kuna masimulizi mbalimbali ya jinsi alivyokabiliana na kifo chake kama mfia imani kwa ajili ya injili.

JAMES mwana wa Alpheus, ni mmoja wa angalau Yakobo watatu anayerejelewa katika Agano Jipya. Kuna mkanganyiko fulani kuhusu ni yupi ni yupi, lakini huyu Yakobo anahesabiwa kuwa alihudumu katika Shamu. Mwanahistoria Myahudi Yosefo aliripoti kwamba alipigwa mawe na kisha kupigwa rungu hadi kufa.

SIMON MWENYE NGUVU, hivyo hadithi inakwenda, alihudumu katika Uajemi na aliuawa baada ya kukataa kutoa dhabihu kwa mungu jua.

MATHAYO mtume alichaguliwa kuchukua nafasi ya Yuda. Mapokeo yanampeleka Siria pamoja na Andrea na kufa kwa kuchomwa moto.

YOHAN ni kampuni pekee inayofikiriwa kufa kifo cha asili kutokana na uzee. Alikuwa kiongozi wa kanisa katika eneo la Efeso na inasemekana alimtunza Maria mama wa Yesu nyumbani kwake. Wakati wa mnyanyaso wa Domitian katikati ya miaka ya 90, aliamishwa hadi kisiwa cha Patmos. Hapo anahesabiwa kuwa ndiye aliyeandika kitabu cha mwisho cha Agano Jipya – Ufunuo. Tamaduni ya awali ya Kilatini inamfanya aepuke bila kujeruhiwa baada ya kutupwa kwenye mafuta yanayochemka huko Roma.

WAEBRANIA:

KRISTO NI JUU

KICHWA: Wapokeaji ni Wakristo wa Kiebrania

MWANDISHI: Haijulikani (Paulo, Barnaba,

Timotheo, Prisila, n.k.?) TAREHE YA KUANDIKWA: 65 AD MAHALI PA KUANDIKWA: WAPOKEAJI Wasiojulikana: Waumini wa Kiyahudi AYA KUU: *Kwa maana mahali fulani amesema kuhusu siku ya saba kwa maneno haya: "Na siku ya saba Mungu alipumzika kutoka katika kazi yake yote." 4:4*

MANENO MUHIMU: "Milele" (mara 13); "mbingu" (13); "bora" (12); "ukamilifu" (11); "washiriki" (7); "imani" (31)

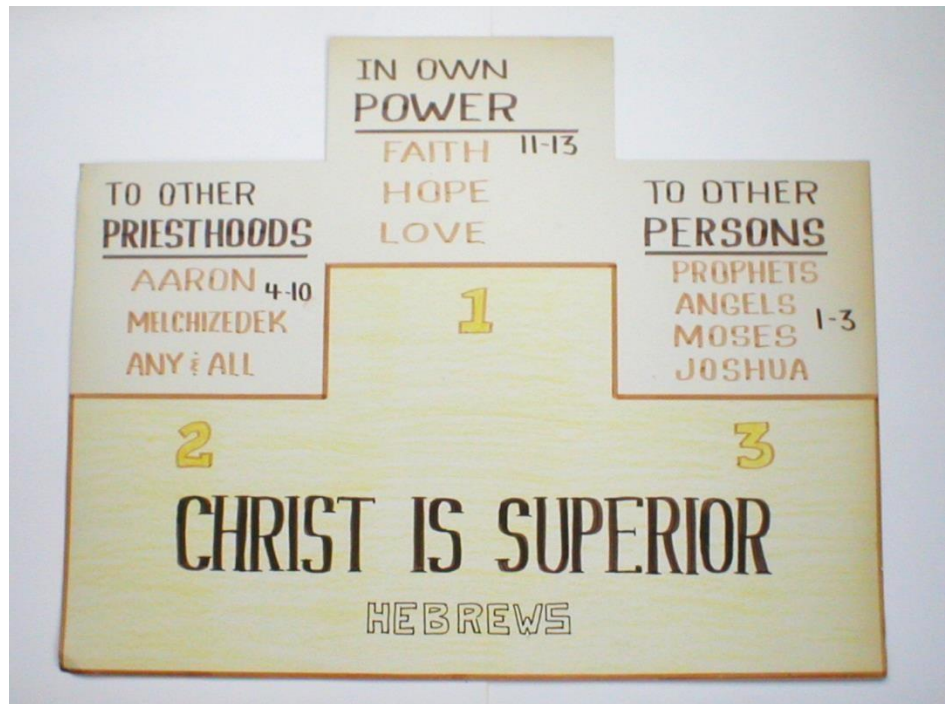
KUSUDI: Tia moyo Myahudi waumini kukaa waaminifu kwa Yesu na kutokubali mateso na kurudi kwenye Uyahudi kwa wokovu.

MANDHARI: Kristo ni mkuu kuliko vitu vyote (pamoja na Agano la Kale, Dini ya Kiyahudi, malaika, n.k.)

Kuwa 1stKubadili Ukristo kwa karne kwa hakika kunaweza kuwa "hatari kwa afya yako." Kulikuwa na kukataliwa, mateso na hata kifo cha kikatili. Ilikuwa ngumu sana ikiwa ungekuwa muumini wa Kiyahudi kwa sababu familia yako na marafiki wangekugeuka. Mfumo wako wote wa usaidizi ungeweka shinikizo kubwa kwako kurudi kwenye Uyahudi. Ungepoteza kazi yako, familia yako, akiba yako, urithi wako na tumaini lako kupitia Uyahudi. Kwa sababu ya shinikizo hilo la ziada, waumini wengi wa Kiyahudi ambao walikuwa wameweka imani yao katika Yesu kama Masihi walighairi baadaye na kurudi kwenye Dini ya Kiyahudi. Kitabu hiki kiliandikwa ili kuwaonyesha kwamba Yesu ndiye njia ya PEKEE na kwamba Yeye ni mkuu kuliko kila kitu katika Uyahudi. Kimsingi ni ufafanuzi juu ya Mwanzo hadi Kumbukumbu la Torati inayoonyesha jinsi Yesu alivyotimiza na kuchukua nafasi ya sheria na mazoea yote yaliyoandikwa humo. Agano la Kale ni kivuli tu, Yesu ndiye kitu halisi.

I. UKUU WA NAFSI YA KRISTO (1:1 – 4:16) Katika aya ya ufunguzi iliyojengwa kwa utukufu, mwandishi anawatambulisha wasomaji wake juu ya ukuu wa Yesu. Bila ufunguo wa kawaida mwandishi anaruka moja kwa moja kwenye somo lake. Yesu ni mkuu kuliko **Manabii wa Agano la Kale (1:1-4)** kwa sababu Yeye ndiye muumbaji na mtegemezi wa vitu vyote, sura dhahiri ya Mungu na Yeye aliyeketi kando ya Baba mbinguni.

Kisha mwandishi anaonyesha kwamba Yesu ni mkuu kuliko yule **malaika (1:5 – 2:18)** vilevile. Yeye ni mkuu kwa sababu Yeye ni Mungu na kwa sababu Yeye pekee ndiye aliyetoa wokovu. Yesu alikufa kwa ajili ya dhambi ya wanadamu akiwa mwanadamu na hivyo kumshinda malaika mwenye nguvu zaidi, Lusifa. Kwa kuwa chini zaidi kuliko malaika, Kristo aliwainua wanadamu hadi kwenye cheo cha kiroho kuliko malaika.

Yesu pia ni mkuu kuliko **Musa (3:1-6)**, mtu mkuu wa Agano la Kale kwa Wayahudi. Musa alikuwa mtumishi katika nyumba ya Mungu lakini Yesu ndiye aliyekuwa mjenzi wa nyumba hiyo. Kwa kuongezea, Yesu ni mkuu kuliko **Yoshua (3:7 – 4:16)**. Yoshua anaweza kuwa aliwaongoza Wayahudi katika Nchi ya Ahadi, lakini hata yeye hakuwaongoza kwenye ushindi wa kudumu au amani.

II. UKUHANI WA KRISTO KUBWA (4:14 – 9:39) Kwanza mwandishi anaonyesha kwamba Yesu ni mkuu kuliko **Ukuhani wa Haruni (4:14 – 6:20)**. Kuhani mkuu wa Kiyahudi alikuwa mbele za Mungu siku moja tu kwa mwaka, Yesu yuko pale sikuzote. Ana ufikiaji usio na kikomo. Yeye hana dhambi yake mwenyewe ya kushindana nayo kama makuhani wa Kiyahudi walivyofanya. Walitoa dhabihu kwa ajili yao wenyewe na wengine, Yesu alijitoa Mwenyewe kama dhabihu isiyo na dhambi kwa ajili ya wote na hiyo ilikomesha hitaji la dhabihu zozote za makuhani wowote wa Kiyahudi.

Yesu ni mkuu hata kuliko **ukuhani wa Melkizedeki (7:1 – 8:13)**. Alikuwa kuhani na vilevile mfalme, makuhani wa Kiyahudi hawakuwahi kuwa wafalme. Makuhani wa Kiyahudi walikuwa tu makuhani kuanzia umri wa miaka 30 hadi kufa kwao, ukuhani wa Melkizedeki ulikuwa wa milele, hauna mwanzo wala mwisho.

Hivyo Yesu ni mkuu kuliko **ukuhani wote (9:1 – 10:39)**. Sadaka yake ni sadaka ya mara moja ambayo huondoa kabisa dhambi na hatia milele. Kazi yake imekamiliika. Ameketi katika uwepo wa Mungu. Makuhani wa Kiyahudi hawawezi kulinganisha na hilo hata kidogo.

III. UKUU WA NGUVU ZA KRISTO (11:1 – 13:19) Yesu anashindaukosefu wa imani (11:1-40). Mifano ya wale walio na imani imeorodheshwa katika sura ya 11. Ilikuwa ni imani yao iliyoleta kibali cha Mungu, si kushika kwao mfumo wa Agano la Kale. Wote walithawabishwa kwa ajili ya imani yao, na mwandikaji anataka wasomaji wake walipwe kwa imani yao pia.

Kumfuata Yesu kunashindaukosefu **na tumaini (12:1-29)**. Usiwe kama Esau anawaonya, na kuuza baraka zao za kiroho za wakati ujao kwa muda wa kitulizo cha kimwili kutokana na dhiki. Wakati wanaona yao kosa baadaye itakuwa kuchelewa sana.

Hatimaye anaonyesha jinsi Yesu anavyoshindaukosefu **wa upendo (13:1-19)**. Anasema kwamba Yesu huwahamasisha wafuasi Wake kutendeanza kwa upendo.

Katika kitabu chote kuna maonyo 5 kwao ili wasirudi nyuma. Wengine hutumia hizi onyesha kwamba wokovu unaweza kupotea, lakini huo si muktadha ambao wameandikwa ndani yake. Zimeandikwa kwa Wayahudi ambao wametambua kwamba Yesu ndiye Masihi lakini, kwa shinikizo, wameamua kurudi kwenye Dini ya Kiyahudi. Kabla ya kujua juu ya Yesu, walipokuwa katika ujinga wao, Uyahudi ulikuwa sawa na Mungu hakuwawajibisha kwa kile wasichokijua. Sasa kwa vile wanajua, hata hivyo, wanawajibika kulifanyia kazi hilo na hawawezi tena kurudi kwenye ujinga wao. Yesu ni mkuu. Je, kuna kitu chochote katika maisha yako ulicho nacho juu Yake?

MUHTASARI WA WAEBRANIA

I. UKUU WA NAFSI YA KRISTO 1:1-4:13

A. Mkuu kuliko Manabii 1:1-4

B. Mkuu kuliko Malaika 1:5-2:18

1. Katika Utu Wake wa Kiungu 1:5-14

2. Katika Tangazo Lake la Kuokoa 2:1-4 *ONYO*

LA 1: Usipeperushwe Kutoka kwa Ukweli

3. Katika Kusudi Lake la Utoaji 2:5-18

C. Mkubwa kuliko Musa 3:1-6

D. Mkubwa kuliko Yoshua 3:7-4:13 *ONYO LA 2:*

Usifanye Moyo Wako Mgumu

1. Uharibifu kutokana na Kutokuamini 3:7-19

2. Matokeo ya Kutokuamini 4:1-10

3. Dawa ya Kutokuamini 4:11-13

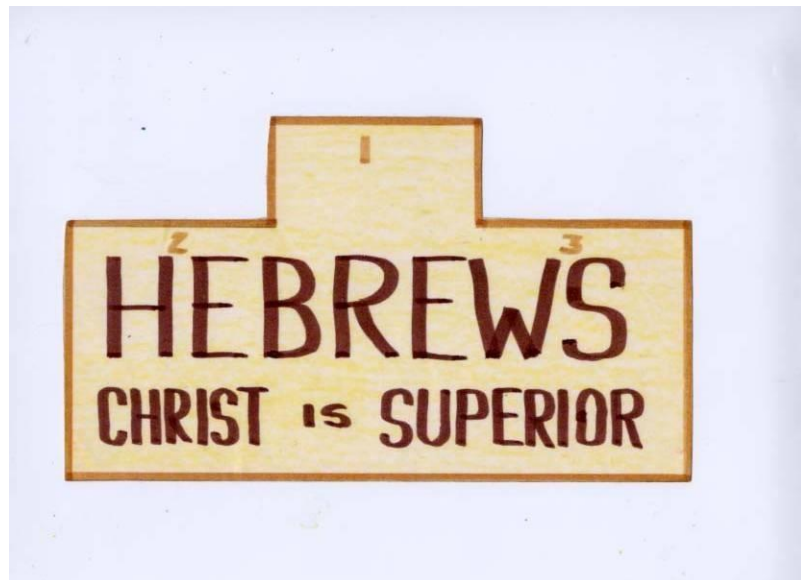
II. UKUHANI WA KRISTO 4:14-10:39.

- A. Mkuu kuliko Ukuhani wa Haruni 4:14-6:20 *ONYO LA 3: Usirudi nyuma kutoka kwa Kristo*
- B. Mkuu kuliko Ukuhani wa Melkizedeki 7:1-8:13
 - 1. Picha ya Melkizedeki 7:1-3
 - 2. Ukuu wa Melkizedeki 7:4-8:13
- C. Mkubwa kuliko Ukuhani Wote 9:1-10:39
 - 1. Ukuhani wa kidunia 9:1-10
 - 2. Ukuhani wa Kristo 9:11-14
 - 3. Utimilifu wa Kristo wa Unabii 9:15-10:39. *ONYO LA 4: Usimdharau Kristo*

III. UKUU WA NGUVU ZA KRISTO 11:1-13:19

- A. Bora kuliko Uaminifu 11:1-40
 - 1. Maelezo ya Imani 11:1
 - 2. Mifano ya Imani 11:2-40
- B. Bora kuliko Kutokuwa na Matumaini 12:1-29
 - 1. Mambo Yanayojadiliwa 12:1-2
 - 2. Nidhamu za Maisha 12:3-22
 - 3. Mwelekeo wa Maisha 12:12-17
 - 4. Mwendo wa Maisha 12:18-24
 - 5. Wajibu wa Maisha 12:25-29*ONYO LA 5: Usimkatae Kristo*
- C. Bora kuliko Kutokuwa na Upendo 13:1-19
 - 1. Kuhusiana na Wajibu wa Kijamii 13:1-5
 - 2. Kuhusiana na Wajibu wa Kiroho 13:6-19

Kuhitimisha Baraka 13:20-25

1 YOHANA: USHIRIKA

TITLE: Limepewa jina la

mwandishi MWANDISHI: John

TAREHE YA KUANDIKWA: takriban 90 AD

MAHALI PA KUANDIKWA: Efeso

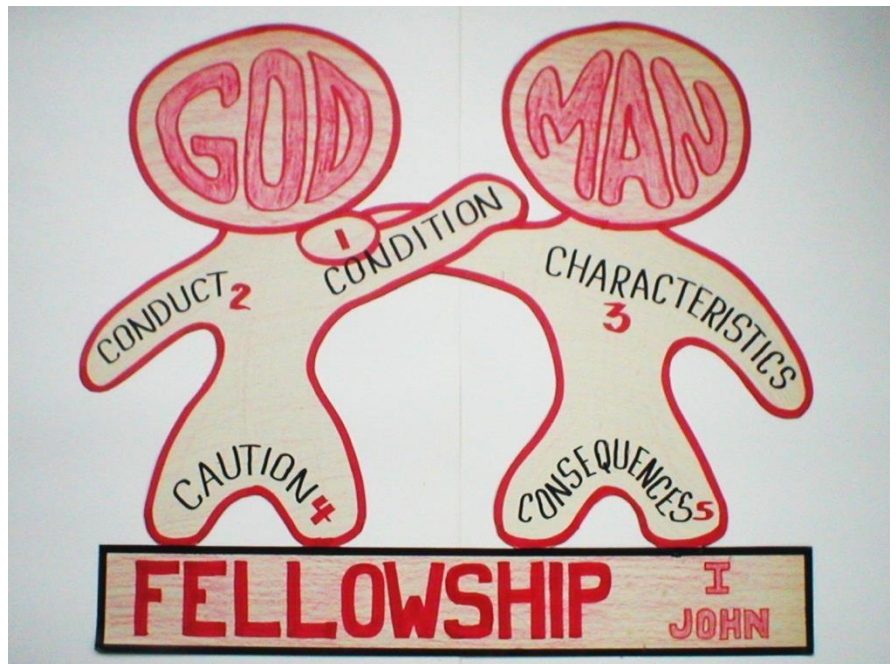
WAPOKEAJI: Waumini kila mahali AYA

MUHIMU: *Yeye aliye naye Mwana, anao huo uzima; asiye naye Mwana wa Mungu hana huo uzima. Nimewaandikia ninyi mambo haya ninyi mnaoliamini jina la Mwana wa Mungu ili mjue kwamba mna uzima wa milele. 5:12-13*

MANENO MUHIMU: "Upendo" (mara 45);

"jua" (35); "ulimwengu" (23); "maisha" (15);

"Nuru" (6) KUSUDI:

INJILI	MIMI YOHANA
Imeandikwa ili kuamsha imani (20:31)	Imeandikwa ili kuthibitisha hakika juu ya imani hiyo (5:13)
Habari Njema Kihistoria	Habari Njema kwa Uzoefu

MANDHARI: Jinsi ya kuwa na ushirika na Mungu na wengine, na kujua una uhakika wa wokovu.

Ni miaka 25 tangu mateso yaliyowaua Petro, Paulo, Timotheo na maelfu ya wengine. Ni 90 AD. Yohana ndiye mfuasi pekee ambaye hajauawa. Bado anaishi Efeso ambako alimtunza Mariamu kwa miaka mingi sana, kama Yesu alivyomwomba afanye. Yeye haandiki barua kwa mahali popote, kwa waumini kwa ujumla. Alikuwa na jambo ambalo alitaka kumwambia kila mtu, kwa hiyo aliandika barua ambayo ingenakiliwa na kusambazwa kila mahali

Injili (Mathayo, Marko, Luka na Yohana) zimeandikwa ili kuweka kumbukumbu kwa ajili ya vizazi vijavyo, baada ya walioshuhudia kifo. Zilisambazwa ili wote wajue ukweli na wasipotoshwe na walimu wa uwongo. Yohana aliandika injili yake miaka 2 au zaidi baada ya nyingine. Aliandika ili kuwaonyesha wasomaji wake jinsi ya kuwa na uzima wa milele katika Kristo (20:31). Sasa anaandika tena kuwaambia jinsi wanaweza kujua wana uzima wa milele na kuufurahia sasa. anavyowaambia hii inahitaji kumwamini Kristo, utii na upendo. Walimu wa uwongo waliwashambulia hawa 3 kwa hiyo Yohana anawatetea na kuwaeleza. Yohana alifundua, anasema, ni ushirika na Mungu na kisha na mwanadamu. Walimu wa uongo walikuwa Wagnostiki ambao Paulo aliandika dhidi yake katika Wakolosai. Walifanya ujuzi kuwa wema mkuu zaidi, wakakataa Biblia, wakasema kila kitu cha kimwili ni kiovu lakini sisi ni wa kiroho, kwa hiyo miili yetu inaweza kutenda dhambi yote tunayotaka na haitaathiri sehemu yetu isiyo ya kimwili ambayo itafanywa upya siku moja. Mengi ya mawazo haya ya uwongo yameibuka tena katika imani ya 'Enzi Mpya'.

I. MASHARTI YA USHIRIKA(1:5 – 2:2) Yohana anaanza kwa kueleza masharti ya ushirika. Hatuwezi kuwa karibu na Mungu tunapokuwa na dhambi maishani mwetu (licha ya Wagnostiki wanasema). Dhambi huvunja uhusiano – mtu na mtu na vile vile mtu kwa Mungu. Suluhisho si kuwa mkamilifu na asiye na dhambi, kwa kuwa hilo halitatokea kamwe. Suluhisho ni kuungama (kukubali, kukubaliana na Mungu kuhusu dhambi) dhambi na kukubali msamaha wake.

II. MWENENDO KATIKA USHIRIKA(2:3–27) Yohana, mwanafunzi wa upendo ambaye Yesu alimpenda sana, alisema kwamba hawawezi kumpenda Mungu ikiwa hawapendi. Ikiwa unampenda mtu kweli, utawapenda watoto wake pia. Ikiwa huna fadhili kwa watoto wao, hutawapenda. Vile vile ni kweli

pamoja na Mungu na watoto wake. Upendo anaozungumzia Yohana ni upendo wa agape – upendo usio na masharti, upendo licha ya. Ni upendo ambao ni tunda la Roho, upendo utokao kwa Mungu pekee. Sio upendo wa phileo – upendo wa masharti, 'kumpenda' mtu kwa sababu ya kile anachofanya (au kutofanya). Yohana pia anawaambia hawawezi kumpenda Mungu na kuupenda ulimwengu, kwa kuwa wanapingana kwa upana na mitazamo ya ulimwengu bila sababu zinazofanana. Ni moja au nyingine. Ukimpenda Mungu utaenda kinyume na mfumo wa dunia. Ukiupenda mfumo wa dunia utaenda kinyume na Mungu. Ukisema unampenda Mungu lakini unaishi kulingana na maadili na vipaumbele vya ulimwengu, hakika hupendi Mungu. Kumpenda Mungu kutajionyesha kwa jinsi unavyoishi. Hatuwezi kuwa na ushirika na Mungu na ulimwengu; ni moja au nyingine. Yohana anaposema hatuwezi kuupenda ulimwengu, hazungumzii kuhusu asili, bali anazungumzia mfumo uliovuviwa na Shetani wa malengo na nia za ubinafsi, maadili na kanuni.

III. TABIA YA USHIRIKA (2:28 – 3:24) Sharti la ushirika na Mungu si dhambi ambayo haijaungamwa maishani mwetu. Mwenendo wa ushirika ni kumtii kwa upendo. Sifa ya ushirika huo ni kuishi maisha matakatifu, ya haki. Hilo ndilo litakalotokea tunapomtii kwa upendo. Maisha yetu hayatatiwa alama na dhambi ya mazoea. Tutakataa njia za dunia za kiburi, ubinafsi, za kupenda anasa na ulimwengu utatukataa. Tutakuwa na upendo wa dhati kwa Mungu na waamini wenzetu ambao utajionyesha katika jinsi tunavyoishi na kutenda.

IV. MAKINI NA USHIRIKA (4:1–21) Yohana anawaonya wasomaji wake wajihadhari na walimu wa uwongo, wa uwongo, na wenye kudanganya. Watu hawa hawapaswi kuwa na ushirika nao.

V. MATOKEO YA USHIRIKA (5:1–21) Yohana anamalizia kwa kuwakumbusha wapendane wao kwa wao na kumwamini Yesu kwamba atawapa ushindi juu ya ulimwengu. Anawakumbusha kwamba Yesu ni Mungu na mwanadamu katika umoja, jambo ambalo walimu wa uongo wanalikana vikali (kama wanavyofanya leo, pia). Pia anawahakikishia uzima wa milele, kwamba wokovu wao ni salama na hakika.

Kuna kweli nyingi za vitendo katika 1 Yohana kwa ajili yetu leo. Ni kitabu cha kusoma na kuomba. Ikiwa umemkubali Yesu kuwa Mwokozi wako, hakikisha hakuna dhambi maishani mwako. Hakikisha unamtii kwa upendo, na uonyeshe upendo huo kwa Mungu kwa kuwapenda waamini wenzako.

Kusudi 1:1–4

I. SHARTI LA USHIRIKA (Ushirika) 1:5-2:2

A. Kuzingatia Kiwango cha 1:5–7

B. Kuungama Dhambi 1:8–2:2

II. MWENENDO KATIKA USHIRIKA (Utii) 2:3-27

A. Tabia ya Mwenendo wetu – Kuiga 2:3–11

B. Amri ya Mwenendo wetu – Utengano 2:12–17

C. Imani kwa Mwenendo wetu – Uthibitisho 2:18–27

III. TABIA YA USHIRIKA (Haki) 2:28-3:28

A. Kuhusiana na Matarajio Yetu: Usafi 2:28–3:3

B. Kuhusiana na Cheo Chetu: Haki 3:4–18

C. Kuhusiana na Maombi Yetu: Majibu 3:19–28

IV. KUWA MAKINI NA USHIRIKA (Roho Mtakatifu) 4:1-21

A. Kuhusu Roho za Uongo, Uongo 4:1–6

B. Kuhusu Roho wa Kweli, Mwenye Upendo 4:7–21

V. MATOKEO YA USHIRIKA (Imani) 5:1-21

A. Upendo kwa Ndugu 5:1–3

B. Ushindi Juu ya Ulimwengu 5:4–5

C. Uhakikisho wa Sifa za Kristo 5:6–12

D. Uhakikisho wa Uzima wa Milele 5:13

E. Mwongozo katika maombi 5:14–17

F. Uhuru kutoka kwa Dhambi ya Kawaida 5:18–21

2 YOHANA:

NENDA KWENYE UKWELI

TITLE: Limepewa jina la

mwandishi MWANDISHI: John

TAREHE YA KUANDIKWA: takriban 90 AD

MAHALI PA KUANDIKWA: Efeso WAPOKEAJI:

Bibi Mkristo na watoto wake

AYA MUHIMU: *Yeyote anayekimbia mbele na asiyedumu katika mafundisho ya Kristo hana Mungu; anayedumu katika mafundisho hayo ana Baba na Mwana pia. Mtu akija kwenu na haleti mafundisho haya, msimkaribishe nyumbani mwenu.*

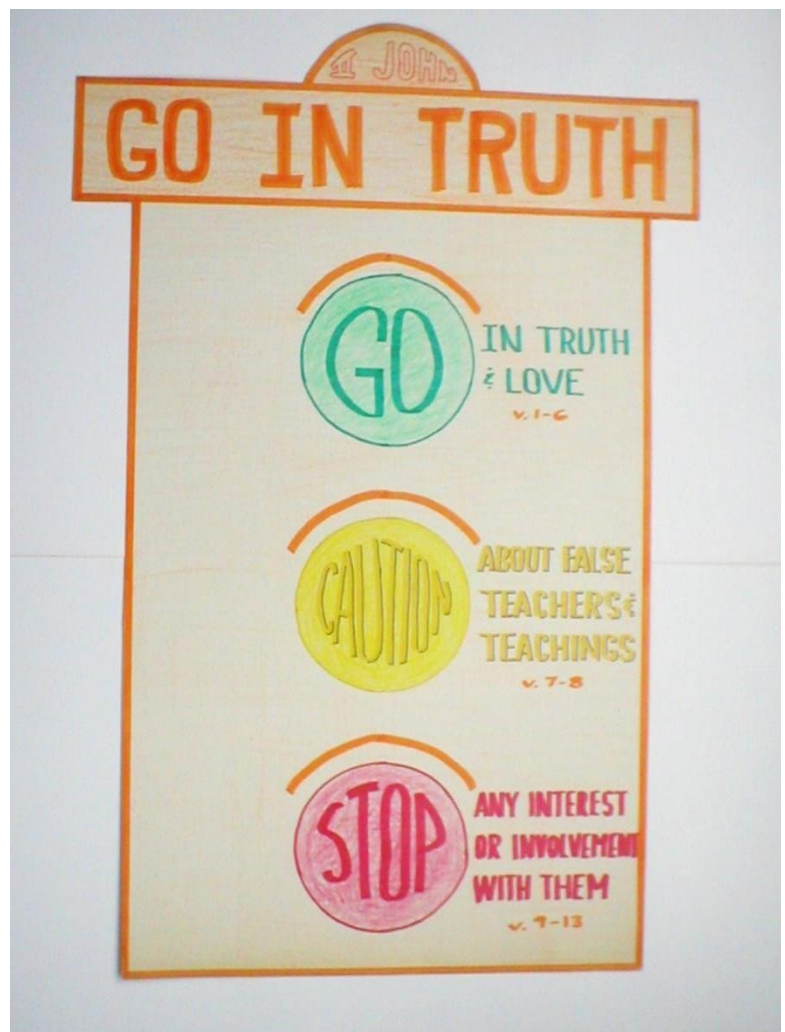
9-10

MANENO MUHIMU: "Ukweli" (mara 5);

"tembea" (mara 3)

KUSUDI: 1. Kumpa mwanamke Mkristo ripoti nzuri kuhusu watoto wake. 2. Kumwonya na kumwagiza kuhusiana na kuachana na walimu wa uongo. Anaambiwa jinsi ya kuepuka kudanganywa (mst. 9) na jinsi ya kuwatendea wadanganyifu (mst. 10-11).

Mandhari: Onyo dhidi ya kupokea wadanganyifu na walimu wa uongo.

2 Yohana ni sawa na 1 Yohana, fupi tu. Iliandikwa baada tu ya 1 Yohana. Yohana anaelekeza kwa mwanamke Mkristo, labda kanisa. Katika siku hizo za mateso alikuwa akiwalinda na hatari. Mara moja anafikia hatua: kubaki mwaminifu kwa Mungu na kuepuka mafundisho na walimu wa uwongo.

I. NENDA (4-6) Anawaambia waende na wakue katika ukweli. Ushuhuda wao wa utii kwa Mungu umeenea hadi kwa Yohana na anatiwa moyo nao. Yohana pia anawapongeza kwa upendo wao, ambao ni nia yao katika utii. Tukimpenda Mungu tutamtii. Upendo pekee ni dhaifu na hauna nidhamu. Utii peke yake ni baridi na mitambo. Pamoja kuna usawa halisi wa uzuri. Je, una upendo na utii? Je, wewe ni nguvu zaidi katika ipi?

II. TAHADHARI (7-11) Yohana anawaonya kuepuka mtu yeyote ambaye hamtii Mungu kwa upendo. Anaonya haswa dhidi ya yeyote asiyemwona Kristo kama Mungu 100% na mwanadamu 100% katika Mmoja. Yeye ndiye Mungu aliyekuja kufa kwa ajili ya dhambi zetu na kufufuka tena.

Angalia jinsi vitabu vyote vya baadaye vya Agano Jipya vinavyoonya dhidi ya mafundisho ya uwongo? Kwa nini Mungu anaruhusu walimu na mafundisho mengi ya uongo – wakati huo na sasa? Jambo moja, hilo liliwatia moyo wanafunzi kuandika ukweli ili kuuweka ukweli na wazi (hivyo tuna Agano Jipya). Sababu nyingine ni kuwaondoa maprofesa kutoka kwa wamiliki wa kweli. Iliwapa watu chaguo, na wale ambao hawakutaka kumkubali Yesu kama Mungu-mtu na kuishi kwa ajili Yake walikuwa na njia nyingi mbadala za kugeukia. Mungu huwa anampa mwanadamu uhuru wa kuchagua. Halazimishi mtu yeyote. Sababu nyingine ni hiyo

Mungu huwapa muda waalimu wa uongo kugundua makosa ya imani zao na kutubu. Yeye hawalazimishi hiari yao, bali huwapa muda wa kumgeukia kwa rehema na msamaha.

Yohana anawaonya wasomaji wake kwamba ikiwa watageuka kutoka kwa ukweli ndani ya Yesu na kuelekea mafundisho ya uongo hawatageuka kupoteza wokovu wao lakini watapoteza thawabu. Hawawezi kupoteza thawabu ambazo tayari wameweka mbele, lakini wanaweza kushindwa kupata zaidi na hivyo kukosa uwezo wao kamili wa zawadi.

III. SIMAMA (9-11)Yohana kwa kweli anasema jambo lile lile hapa ambalo alisema miaka mingi kabla katika Yohana 15 – kaeni/baki ndani ya Kristo. Ujumbe haujabadilika. Kudumu na kutii havitenganishwi. Kukaa ndani ya Kristo kunahitaji mwitikio thabiti dhidi ya wale ambao hawadumu. Ikiwa mtu hana hilo, Yohana anasema hatupaswi kuwatia moyo kwa njia yoyote, ikiwa ni pamoja na kuwaruhusu waingie nyumbani kwetu (9-11).

Siku hizo walimu na wahubiri walisafiri kwa miguu na kutegemea wenyeji kwa ajili ya makao na ukarimu. Hakukuwa na hoteli wala nyumba za kulala wageni. Ilikuwa ni wajibu wa waumini kuwakaribisha watu hawa (3 Yohana inahusu jambo hili hili). Hata hivyo kama mtu hajajitolea kabisa katika imani na matendo kwa Yesu kama Mungu na mwanadamu katika Mmoja, njia pekee ya wokovu, Yohana anasema kuwa HAKUNA cha kufanya nao. Hata usiwaalike ndani ili kuwajadili. Kwa nini? Hiyo inatosha kuwatia moyo katika njia zao mbaya. Wengine wataona ukiwaalika ndani na wanaweza kukubali ili kukubalika. Ni uwakili mbaya wa wakati wa mtu mwenyewe. Pia, nafasi ya wao kupanda mbegu za shaka ndani yako ni kubwa zaidi kuliko nafasi ya wewe kuzinyoosha. Mara nyingi ni kiburi chetu kinachosema sisi ni wenye nguvu sana kuyumbishwa na tuna akili za kutosha kuwaonyesha makosa yao. Leo tunavumilia sana tofauti za kidini. Ilimradi mtu aonekane 'mwaminifu' tunarudi nyuma. "Sisi ni nani ili 'tumhukumu' mtu mwingine?" tunafikiri. Paulo, Petro, Yohana na Yesu Mwenyewe wangekuwa mkali sana kwetu. Wangeiita maelewano na dhambi!

Siku zote tafuta kwa uwazi ni wapi mtu anasimama juu ya uungu wa Yesu na wokovu kwa damu iliyomwagika ya Yesu pekee. Ikiwa wanacheza karibu nayo au ni wazi, angalia! Pia waambie waeleze masharti yao. Wakatoliki wa Kirumi na Wamormoni sawa huzungumza kuhusu 'wokovu kupitia imani kwa neema' lakini hufafanua masharti yao tofauti na sisi. Jihadharini!!!

MUHTASARI WA 2

YOHANA Salamu 1-3

I. GO (Kijani) 4-6

- A. Katika Ukweli 4
- B. Katika Upendo 5

II. TAHADHARI (Njano) 7-8

- A. Kuhusu Walimu wa Uongo 7
- B. Kuhusu Mafundisho ya Uongo 8

III. SIMAMA (Nyekundu) 9-11

- A. Nia Yoyote Kwao 9
- B. Kuhusika Kote Nao 10-11

Kufungwa 12-13

3 YOHANA: UKARIMU

TITLE: Limepewa jina la

mwandishi MWANDISHI: John

TAREHE YA KUANDIKWA: takriban 90 BK

MAHALI PA KUANDIKWA: Efeso

WAPOKEAJI: Gayo, mwongofu

mwaminifu wa Yohana

AYA MUHIMU: *Tunapaswa*

kwa hiyo tuwakaribishe watu kama hao ili tufanye kazi pamoja kwa ajili ya kweli. 8

NENO KUU: "Kweli: (Mara 7) KUSUDI:

Yohana alikuwa ametuma watumishi fulani waaminifu wa Mungu.

kuhudumia kanisa lake. Diotrefe, kiongozi, alikataa kuwakaribisha na alitishia kumfukuza nje ya kanisa mtu yeyote ambaye aliwaonyesha ukarimu. Yohana anaonya dhidi ya hili na kusema atakuja kulinyoosha. Wakati huohuo, Gayo anapaswa kuonyesha ukaribishaji-wageni kwa Demetrio, mhudumu anayezuru. MANDHARI: Umuhimu wa kuonyesha ukarimu kwa waumini wa kweli.

1 YOHANA	2 YOHANA	3 YOHANA
USHIRIKA	TEMBEA KATIKA UKWELI	UKARIMU
Yesu UZIMA	Yesu UKWELI	Yesu NJIA
Ushirika na Mungu (ni muhimu)	Ushirika na maadui (ni haramu)	Ushirika na Waumini (ni muhimu)
IMANI	UZUSHI	UKARIMU
Hawa "wakatoka" (2:19)	Hawa wanataka kuingia (10)	Hawa wanataka kuwatoa wale wanaopaswa kuwa ndani (10)

Je! una chumba cha wageni katika nyumba yako? 'hospitali'. Ukifanya hivyo, basi umegeuza nyumba yako kuwa a 'Hospitali' kwa Kilatini ina maana 'chumba cha wageni'.

Kila wakati unapompa mtu ukarimu, kitaalamu mtu huyo 'amelazwa hospitalini.' Sasa neno hilo linatumika kwa vituo vya matibabu, lakini kwa kweli inapaswa kuwa kitu ambacho sisi sote tunafanya. Mara nyingi ni sanaa iliyopotea leo. Tunatuma watu kwenye hoteli au moteli na tunawapeleka kwenye mikahawa badala yake.

Kwa Wayahudi ilionekana kuwa jukumu takatifu kupokea, kulisha, kulala na kumlinda msafiri yeyote ambaye angeweza kusimama kwenye mlango wako. Wageni walichukuliwa kama wageni wa heshima. Wanaume ambao walikula pamoja waliunganishwa kwa kila mmoja na uhusiano wenye nguvu zaidi wa urafiki, ambao ulishuka kwa warithi wao. Ukarimu ulikuwa ni wajibu wa kidini, hata ulioamriwa na sheria ya Musa (Mambo ya Walawi 19:33-34). Hakuna mtu aliyepaswa kuzingatia nyumba yao kama yao peke yao. Ilikuwa daima kuwa wazi kwa yeyote ambaye angehitaji mahali pa kukaa wanapopita.

ALIYETUPWA Diotrefe alitawala kanisa lakini hakuwa mkarimu. Alikuwa mtu mwenye wivu, mtawala aliyetishia kuwatenga mtu yeyote katika kanisa lake ambaye alikuwa mkaribishaji-wageni kwa wahubiri au walimu wanaosafiri. **Demetrios** ilibeba barua hii ya 3 Yohana. Alikuwa mhubiri anayesafiri aliyehitaji mahali pa kukaa. **Gayo** alikuwa mwamini katika Asia Ndogo na alihimizwa kuwaonyesha ukaribishaji-wageni

Demetrio haidhuru Diotrefe alisema au kufanya nini. Hivyo 3 Yohana ndicho kitabu pekee cha Agano Jipya ambacho kilikuwa cha faragha na cha kibinafsi. Ilikuwa barua iliyotumwa na Yohana kwa Gayo, ambayo haikukusudiwa mtu mwingine yeyote aisome, sembuse kuwa sehemu ya Biblia. Mandhari ya upendo na ukweli yanatawala tena, kama yalivyofanya katika barua nyingine za Yohana, 1 na 2 Yohana. 3 Yohana ni mfupi sana, kama kadi ya posta kuliko barua!

I. USTAWI WA MABEGA UKARIMU (GAIUS) 2-8Yohana, ambaye labda alifurahia ukaribishaji–wageni wa Gayo, alimtia moyo aonyeshe ufikirio huo kwa Demetrio. Anamkamilisha na kumtia moyo katika ukuzi wake wa kiroho. Anasema kwamba upendo huo wote unaonyeshwa kwa ukaribishaji–wageni humletea Mungu heshima na utukufu. Pia, anayemsaidia mtu mwingine kufanya kazi ya Mungu anashiriki katika thawabu ambayo mtu anapata. Hii ni kweli ikiwa tunatoa wakati wetu, talanta au hazina yetu kusaidia mtu fulani katika kazi ya Mungu. Inajumuisha wamisionari na wachungaji, lakini pia mtu yeyote tunayemsaidia.

II. KIBURI HUEPUKA UKARIMU (DIOTREFE) 9-10Inaonekana Yohana alikuwa tayari amewasiliana na Diotrefe kuhusu udhibiti wake na ubinafsi wake, lakini hapakuwa na mabadiliko. Kiburi na udhibiti vinaweza kuwa jaribu kwa mtu yeyote katika uongozi. Yohana anasema atakuja kushughulikia tatizo la Diotrefe binafsi pale atakapoweza, lakini sasa anataka kuhakikisha Gayo anatunzwa.

III. SIFA INAONYESHA UKARIMU (DEMETRIUS) 11-12Mwenendo wa mtu unaonyesha wazi uhusiano wake na Mungu. Demetrio ni mtu mcha Mungu ambaye Yohana anaweza kumpendekeza sana. Anamhakikishia kwamba Gayo si mwalimu wa uongo – pengine hicho ndicho kisingizio cha Diotrefe alichotumia kuwanyima wachungaji wanaosafiri ukarimu. Yohana anasema sivyo.

Kwa hivyo kwa nini barua hii fupi ya faragha iko kwenye Biblia yenye vitabu kama vile Warumi na Ufunuo? Kwa sababu Mungu anataka tujue kwamba kuonyesha ukaribishaji–wageni bado ni muhimu sana. Je, unaifanya?

MUHTASARI WA 3 YOHANA

Ufunguzi 1

I. ALIYEFANIKIWA ANAWEZA KUMUDU UKARIMU 2-8

- A. Ufanisi Umetangazwa 2–4
- B. Ufanisi Umeonyeshwa 5–8

II. ZAMU YA KIBURI KUTOKA UKARIBIFU 9-10

- A. Kiburi Kimefichuliwa 9
- B. Majivuno Yakemewa 10

III. SIFA KWA KUONYESHA UKARIMU 11-12

- A. Imefafanuliwa 11
- B. Mfano 12

Kufungwa 13–14

YUDA:

UKENGEUFU

KICHWA: Kimetajwa kwa mwandishi MWANDISHI:

Yuda, ndugu wa kambo wa Yesu MUDA WA

KUANDIKWA: 70 BK

MAHALI PA KUANDIKWA: WAPOKEAJI Wasiojulikana:

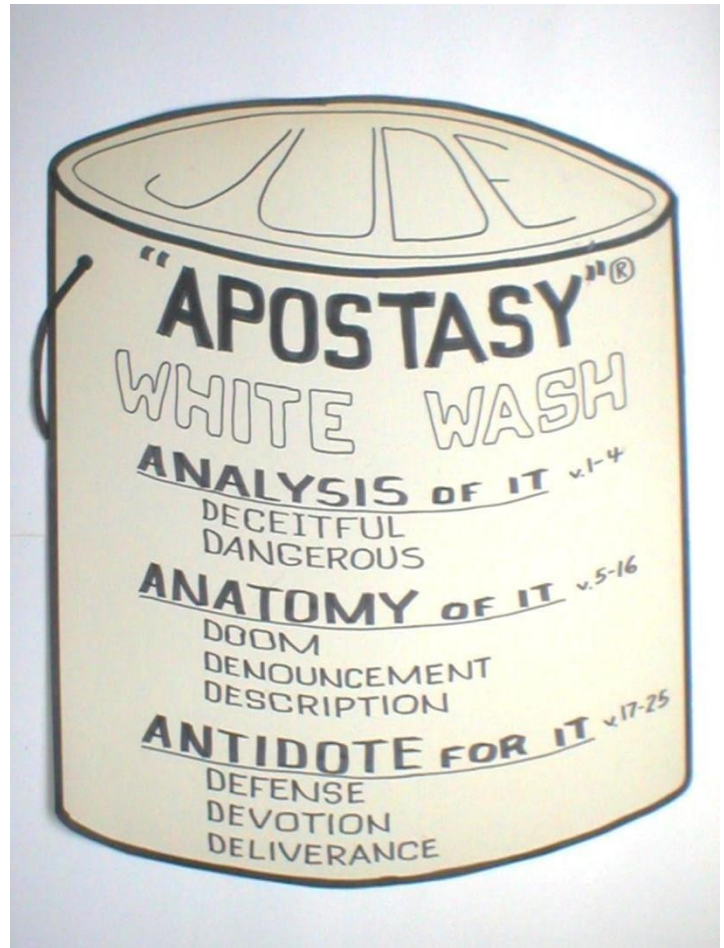
Waumini wote kila mahali AYA MUHIMU: *Wapendwa,*

ingawa nilikuwa nikiwa na shauku kubwa ya kuwaandikia juu ya wokovu tunaoshiriki, niliona imenilazimu kuwaandikia na kuwahimiza mwishindanie imani waliyokabidhiwa watakatifu mara moja tu. 3

NENO KUU: "Wasiomcha Mungu" (Mara 6)

KUSUDI: Yuda alitaka kuandika juu ya "wokovu wao wa kawaida" lakini Roho Mtakatifu alimwongoza kuandika kuhusu walimu wa uongo waliokuwa wakiingia ndani. Yuda huwafariji na kuwatia moyo waumini wa kweli

MANDHARI: Yote kuhusu waasi na ukengeufu.

2 PETRO	YUDA
Tahadhari dhidi ya mafundisho na walimu wa uongo	Tahadhari dhidi ya mafundisho na walimu wa uongo
Walimu wa uongo WATAKUJA	Walimu wa uongo WAMEKUJA
Picha ya giza iliyochorwa ya walimu wa uwongo	Picha nyeusi iliyochorwa ya walimu wa uwongo

Mashambulizi kutoka nje ni dhahiri, yanaonekana wazi majaribio ya kutushinda na kutugeuza kutoka kwa uaminifu kwa Yesu. Mashambulizi kutoka ndani sio kama nyeusi na nyeupe. Wao ni wa hila zaidi na wa udanganyifu. Je, unadhani ni zipi zinazofaa zaidi? Je! unadhani ni Shetani gani anatumia zaidi? Mateso hulifanya kanisa kuwa na nguvu zaidi na kukua katika ubora na wingi. Mafundisho ya uwongo ndani yake yanaidhoofisha kidogo kidogo, mpaka yamepunguzwa na kutofaa.

Hatuko salama kutokana na mbinu hii yenye matokeo ya Shetani leo. Aina zingine ni pamoja na kuongeza kazi za aina yoyote kwa wokovu. Inaweza kuwa kuhalalisha sheria au kitu chochote kinachotokana na woga. Lengine lililokithiri ni fundisho kwamba Mungu ni upendo hivyo kila mtu ataenda mbinguni, hakuna atakayehukumiwa. Halafu kuna wale wanaosema unaweza kupoteza wokovu wako usipofanya mambo fulani, au kwamba Shetani hana ushawishi kwetu leo, au kwamba mwanadamu hatendi dhambi baada ya wokovu. Mafundisho mengine ya uwongo hufanya karama fulani za kiroho kuwa za 'kiroho' zaidi kuliko zingine, au msingi wa uponyaji na ufanisi katika kuwa na 'imani' ya kutosha 'kudai'. Orodha inaendelea na kuendelea.

Katika ufunguzi wa kitabu chake kifupi (mst. 1-2), Yuda aliwahakikishia wasomaji kwamba cheo chao cha kiroho kilikuwa salama milele na kwamba maandalizi tele ya Mungu kwa ajili ya maisha ya kila siku yalikuwa yanapatikana kwao. Kisha anazungumzia uasi (kugeuka kutoka kwenye imani).

I. UCHAMBUZI WA UKENGEUFU (3-4)Yuda anawatia moyo wasomaji wake kushindana (kihalisi “agonize”) kwa ajili ya imani ya kweli na kuepuka ughushi wowote. Anasema wanaingia kinyemela kwenye mlango wa nyuma, hawafanyi gwaride wakiwa na lebo ya mafundisho ya uwongo. Wanaingia kisiri, kama vile arseniki kidogo kwenye chakula au cheche kidogo kwenye tanki la gesi.

II. UCHAMBUZI WA UKENGEUFU (5-16)Yuda anarejelea matukio mengi ya Agano la Kale. Anazungumza kuhusu Waisraeli (Mst. 5 – Hesabu 13–14); malaika walioanguka (mst. 6 – 12Pet 2:4); Sodoma na Gomora (Mst. 7 – Mwanzo 18–19); Kaini (Mst. 11 – Mwanzo 4); Balaamu (mst. 11 – Hesabu 22–24); Kora (mst. 11 – Hesabu 16); Henoko (mst. 14 – Mwanzo 5:18–24).

Anatumia nyingi kati ya hizo kuwa vielelezo vya waasi-imani wa wakati uliopita Mungu alihukumu. Hebu hili liwe onyo! ambao Yuda anasema ni vipofu kiroho lakini anazungumza kuhusu kiroho mambo kana kwamba yana jibu la pekee na la mwisho kwa kila kitu.

Yuda pia anatumia vielezi kutoka asili hadi picha ya uasi-imani. Anasema ni kama miamba iliyofichwa chini ya uso wa maji ambayo meli haioni lakini inaizamisha. Anasema ni kama mawingu ambao kuangalia kuahidi lakini si kushikilia maji yoyote. Pia ni kama miti ya vuli ambayo ina majani lakini haina matunda. Yeye inawafananisha na mawimbi ya bahari ya mwitu ambayo hufanya mwendo mwingi lakini hayatimizi chochote. Hatimaye anasema ni kama nyota zinazotangatanga: fupi, zisizo na lengo na kisha giza. Linganisha hili na Yesu ambaye ni Mwamba wa Wokovu wetu badala ya miamba iliyofichwa ambayo iliharibu imani yetu. Yesu anakuja na mawingu kuburudisha milele, Yeye ni Mti wa Uzima uzao matunda ya milele, Anaongoza kando ya maji tulivu, si bahari ya pori. Yeye ndiye Nyota Ing'aayo ya Asubuhi akitangaza siku hiyo.

III. KINGA YA UKENGEUFU (17-23)Yuda anawataka wakumbuke maonyo kuhusu uasi-imani kuwa ishara ya siku za mwisho na wajihadhari nayo. Anawatia moyo wakaze macho yao kwenye kweli na kuendelea kukua kiroho. Hiyo ndiyo dawa bora ya mafundisho ya uwongo. Anasema kwamba wanapaswa kujaribu kuwaokoa wale wanaoanguka katika mafundisho ya uwongo, lakini kwa namna ambayo wanakuwa waangalifu sana wasiumizwe. Ni kama kutibu patty ya hamburger inayoanguka kwenye makaa. Unaiokoa haraka, kwa upole na kwa uangalifu ili usichomeke.

MUHTASARI WA YUDA

Ufunguzi 1-2

I. TANGAZO LA UKENGEUFU (Onyo la Ukengeufu) 3-4

- A. Uchanganyifu wao 3
- B. Hatari Yao 4

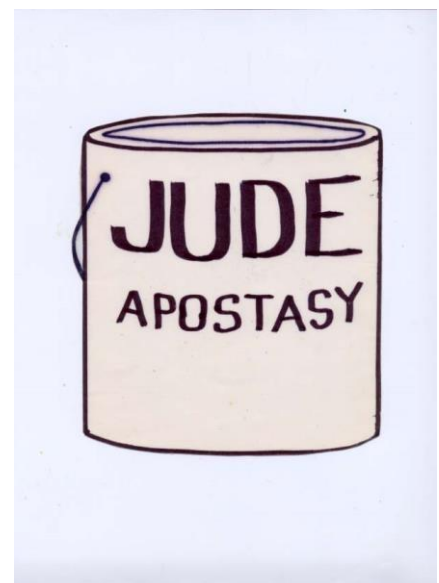
II. ANATOM YA UKENGEUFU (Maelezo ya Waasi) 5-16

- A. Adhabu Yao 5-7
- B. Kushutumiwa kwao 8-10
- C. Maelezo Yao 11-16

III. KINGA YA UKENGEUFU (Majukumu ya Waumini) 17-23

- A. Ulinzi Wako 17-19
- B. Ibada Yako 20-21
- C. Ukombozi Wako 22-23

Funga 24-25

UFUNUO: UNABII

KICHWA: Mwanzo wa kitabu, “ufunuo wa Yesu Kristo”

MWANDISHI: Yohana

TAREHE YA KUANDIKWA: 96 AD MAHALI PA

KUANDIKWA: Kisiwa cha Patmo WAPOKEAJI:

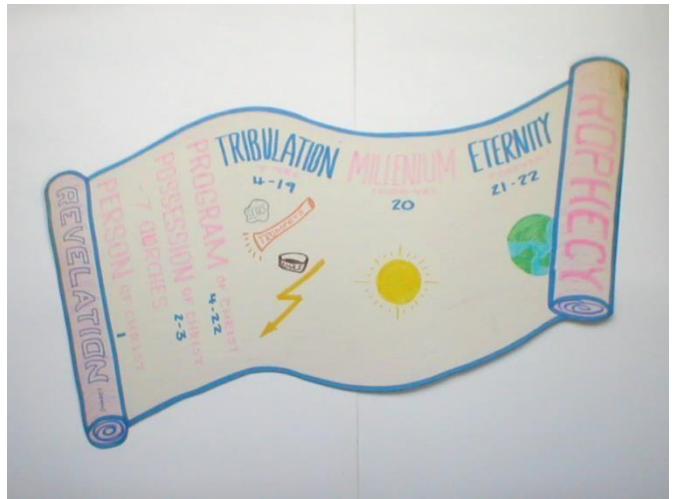
Makanisa 7 katika Asia Ndogo na yote

waumini

AYA MUHIMU: *Basi, andika uliyoyaona, nini sasa na nini kitatokea baadaye. 1:19*

MANENO MUHIMU: “Niliona” (mara 49); “malaika” (70); “saba” (59); “mwana-kondoo” (29)

KUSUDI:

INJILI	MATENDO NA WARAKA	UFUNUO
ZAMANI	PRESENT	BAADAYE
Kristo kama NABII	Kristo kama KUHANI	Kristo kama MFALME
Kuweka: ISRAEL	Mpangilio: KANISA	Mpangilio: UNIVERSE
Mwanzilishi wa Ukristo	Misingi ya Ukristo	Utamilifu wa Ukristo
Utangulizi	Maombi	Utambuzi

MANDHARI: Fichua dhiki ya wakati ujao na matukio yanayohusiana na hayo kwa wanadamu.

MWANZO	UFUNUO
Uumbaji wa mbingu na ardhi	Mbingu mpya na nchi
Paradiso Imepotea	Paradiso ya Mungu ilipata tena
Huzuni, maumivu huingia	Huzuni, maumivu yamepita milele
Kwanza Adamu na mkewe	Adamu wa Mwisho na Bibi-arusi wake (kanisa)

I. MTU WA KRISTO (ZAMANI) 1:3–20 Yohana anafungwa Patmo. Yeye ni mzee, kwa miaka yake 60+ tangu kusulubiwa. Malaika anakuja kumfunulia mambo haya.

II. MILIKI YA KRISTO (YA SASA) 2 – 3 Mungu anafunua kwanza jumbe kwa makanisa saba ya Asia Ndogo ambayo Yohana alikuwa anayafahamu. Wameorodheshwa kwa utaratibu ambao wangepokea barua hiyo iliposafiri kwa njia ya mzunguko wa barua katika Asia Ndogo. Mtoa huduma angeisoma barua hiyo katika jiji moja kisha kwenda lingine. Miji hiyo ilikuwa Efeso (mji wa nyumbani kwa Yohana), Smirna, Pergamo, Thiatira, Sardi, Filadelfia na Laodikia. Ni Smirna na Filadelfia pekee hawakupokea hukumu yoyote. Wote walipokea sifa kutoka kwa Bwana isipokuwa Laodikia.

III. MPANGO WA KRISTO (WAKATI UJAO) 4 – 22 Sehemu kubwa ya kitabu cha Ufunuo inahusu dhiki inayokuja ya miaka 7. Kwanza dhiki inaonekana kwa mtazamo wa mbinguni (hukumu), sura ya 4– 11. Kisha inapitia kutoka mwanzo hadi mwisho tena kutoka kwa mtazamo wa dunia (vita), sura ya 12–19.

Kwanza, hukumu 7 za muhuri zinatolewa duniani. Haya huanza na Mpinga Kristo kuleta amani, lakini hivi karibuni kugeukia vita, familia, kifo kwa ¼ ya idadi ya watu duniani, na mabadiliko makubwa ya asili. Waumini wengi wanauawa wakati huu. Mungu ametenga watu 12,000 kutoka katika kila kabila 12 (144,000) kama mashahidi maalum na wainjilisti. Wanakuja kwenye wokovu mwanzoni mwa dhiki (kwa maana waamini wote wa kweli wananyakuliwa kabla ya dhiki).

Zifuatazo ni hukumu 7 za baragumu zinazoathiri mimea ya dunia, bahari na maji safi na jua, mwezi na nyota. Pepo kama nziye huwatesa wote ambao hawajamgeukia Mungu kwa ajili ya wokovu. Katikati ya dhiki hii Mungu anainua mashahidi 2 maalum ambao hata watafanya miujiza na ambao hawawezi kuuawa. Mungu daima ana ushuhuda Wake kwa mwanadamu.

Shetani atakuwa na utatu wake bandia ili kumpinga Mungu na kutawala ulimwengu, kama ambavyo amekuwa akitaka kufanya sikuzote. Shetani anaigiza Mungu, nguvu iliyo nyuma ya hayo yote. Mpinga Kristo atamdanganya Kristo. Ataleta amani na kujiweka tayari kuabudiwa, kisha kwa uwezo wa Shetani kuiga kifo chake na ufufuo wake na kuwaua waamini wote awezavyo. Nabii wa Uongo, msaidizi wa Mpinga Kristo, huku akiliongoza kanisa lililoasi hadi litakapoharibiwa. Atawaua wale wote wasiovaa 666 kwa kumtambua Mpinga Kristo kama Mungu.

Hukumu saba za bakuli hukamilisha hukumu ya Mungu kwa mwanadamu kwa kumkataa Yesu. Hii inafikia kilele kwa vita vya Har-Magedoni, wakati Yesu atakaporudi na majeshi ya mbinguni (sisi) na kuharibu kabisa na mara moja upinzani wote dhaifu wa mwanadamu dhidi ya mamlaka yake.

Kufuatia dhiki hii kinakuja kipindi cha miaka elfu kiitwacho Milenia (Ufunuo 20). Hali ya Yesu atatawala duniani kwenye kiti cha enzi cha Daudi kama ilivyotabiriwa na wote watarudi bustani ya Edeni.

Kufuatia uasi wa mwisho wa Shetani, ambaye anatupwa kuzimu milele pamoja na wake. pepo na wale ambao hawajakubali zawadi ya bure ya wokovu ya Mungu, Mungu ataumba mbingu mpya na dunia mpya (Ufunuo 21-22). Huko tutakaa naye milele. Je, uko tayari? Natumaini hivyo!

MUHTASARI WA UFUNUO

Ufunguzi 1:1-3

I. NAFSI YA KRISTO (Zamani) 1

- A. Mazingira ya Maono 1:4-11
- B. Maudhui ya Maono 1:12-16
- C. Matokeo ya Maono 1:17-20

II. UMILIKI WA KRISTO (Sasa) 2-3

- A. Barua kwa Waefeso 2:1-7
- B. Barua kwa Smirna 2:8-11
- C. Barua kwa Pergamo 2:12-17
- D. Barua kwa Thiatira 2:18-19
- E. Barua kwa Sardi 3:1-6
- F. Barua kwa Filadelfia 3:7-13
- G. Barua kwa Laodikia 3:14-22

III. PROGRAMU YA KRISTO (Yajayo) 4-22

- A. Dhiki 4-19
 - 1. Kama Hukumu (Mbinguni) 4-11
 - a. Onyesho Mbinguni 4-5
 - b. Hukumu za Muhuri, 144,000 6-7
 - c. Hukumu za Baragumu, Mashahidi Wawili 8-11
 - 2. Kama Vita (Dunia) 12-19
 - a. Watu Waliohusika 12-14
 - b. Bakuli Hukumu 15-16
 - c. Babeli yaanguka 17-18
 - d. Har-Magedoni
- B. Milenia 20
 - 1. Kristo Anatawala 20:1-10
 - 2. Kristo Anatawala 20:11-15
- C. Umilele 21-22
 - 1. Mbingu na Nchi Mpya 21:1
 - 2. Yerusalemu Mpya 21:2-22:5

Ujumbe wa Mwisho 22:6-21

25. ENZI ZA KANISA

MATUKIO KUU: Kuenea kwa Kanisa ulimwenguni kote licha ya jitihada zote za kuliharibu

WATU WAKUU: Wengi sana kutaja

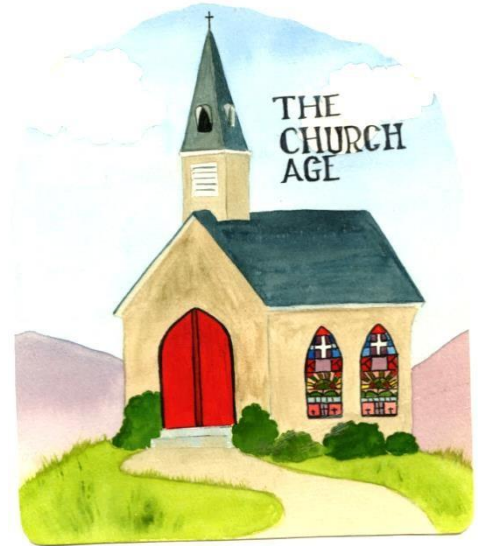
VITABU VYA BIBLIA: hakuna

AYA YA BIBLIA: *Mathayo 16:18-19 BHN - Nakuambia, wewe ndiwe Petro, na juu ya mwamba huu nitalijenga kanisa langu, na milango ya kuzimu haitalishinda.*

MUDA: Ufufuo hadi Leo

MATUKIO YA DUNIA WAKATI HUU: Historia yote katika miaka 2,000 iliyopita

ENEO LA KIJIOGRAFIA: Ulimwenguni Pote

Wakati wetu wa sasa katika muhtasari wa Biblia unaitwa Wakati wa Kanisa. Ilianza kwa kufufuka kwa Yesu kuhitimisha sheria na ujio wa Roho Mtakatifu siku ya Pentekoste (Matendo 2). Itaisha na Unyakuo (1 Wathesalonike 4:13–18). Wakati huu ni kati ya 69th na 70th majuma ya Danieli (Danieli 9:24–27; Warumi 11). Ni wakati ambapo Yesu anajenga “Kanisa Lake” kama alivyoahidi (Mathayo 16:18) na imekuwa ikiendelea kwa karibu miaka 2,000.

KANISA LA ULIMWENGUNeno la Kigiriki lililotafsiriwa 'kanisa' (ekkklesia) linamaanisha "kundi lililoitwa." Ilitumika kwa kusanyiko la mtaa au mkusanyiko wa watu. Katika Agano Jipya inarejelea wale ambao wamemkubali Yesu kama Mwokozi katika kipindi cha muda kuanzia ufufuo na kuishia na Unyakuo. Kanisa, kama lilivyotumiwa kwa njia hii, linajumuisha wote ambao wamemwamini Yesu kama Mwokozi wao (Yohana 1:12; Matendo 9:31). Pia unaitwa Mwili wa Kristo ambao Yeye ndiye kichwa chake (Waefeso 1:22–23; 1 Wakorintho 12:13–14). Neno lingine ni Bibi–arusi wa Kristo (Waefeso 5:25–26; Ufunuo 21:9; Yohana 3:29) kwa sababu ya upendo Wake na kujitolea kwetu kwa umilele wote. Neno hili linazungumza juu ya uhusiano wetu wa upendo wa milele na Yesu mbinguni. Waumini wote katika wakati huu, bila kujali umri wao, jinsia, utaifa, tamaduni au malezi yao ni Mmoja katika Yesu na ni sawa kila mmoja katika Yeye (Wagalatia 3:28; Matendo 15:14–18). Kuingia ni kwa wokovu tu katika Yesu, hakuna njia nyingine ya kwenda mbinguni (Yohana 14:6 Matendo 4:12).

Kipindi hiki cha wakati pia kinaitwa Enzi ya Neema kwa sababu Yesu alikuja kutimiza sheria (Mathayo 5:17) na badala yake na neema (Yohana 1:17; Waefeso 2:8–10). Hatuko chini ya sheria bali neema. Mungu hukaa kwa kudumu kila mwamini na Roho wake Mtakatifu wakati huu (Yohana 14:16) ambapo katika Agano la Kale Roho Mtakatifu aliwashukia wengine kwa muda mfupi tu kama inavyohitajika (1 Samweli 16:14).

Wayahudi wanaokuja kwa Yesu kwa ajili ya wokovu wakati wa Enzi ya Kanisa pia ni sehemu ya Mwili wa Kristo (Wagalatia 3:28). Kuna makundi matatu ya watu: Waumini wa Zama za Kanisa, Wamataifa na Wayahudi. Taifa la Israeli ni tofauti na kanisa, Kanisa halijachukua mahali pa watu waliochaguliwa na Mungu, Israeli (1 Wakorintho 10:32). Ahadi za Mungu kwa taifa la Israeli hazijatimizwa lakini siku moja itatimia (Ezekieli 34; 37; 45; Yereimia 30; 33; Mathayo 19:28; Ufunuo 19).

Uhusiano wa Yesu kwetu kanisani umeelezwa katika Biblia kwa njia zifuatazo: (1) Mchungaji na Kondoo (Yohana 10); (2) Mzabibu na Matawi (Yohana 15); (3) Jiwe la Pembeni na Mawe ya Jengo (1 Wakorintho 3:9; Waefeso 2:19–22; 1 Petro 2:5); (4) Kuhani Mkuu na Ufalme wa Makuhani (Waebrania 5:1–10; 6:13–8:6; 1 Petro 2:5–9; Ufunuo 1:6); (5) Kichwa na Mwili Wenye Wanachama Wengi (1 Wakorintho 12:12–13,27; Waefeso 4:4); (6) Adamu wa Mwisho na Uumbaji Mpya (1 Wakorintho 15:22,45; 2 Wakorintho 5:17); (7) Bwana–arusi na Bibi–arusi (Yohana 3:29; 2 Wakorintho 11:2; Waefeso 5:25–33; Ufunuo 19:7–8).

KANISA LA MTAABado, Biblia inazungumza kuhusu kanisa la mahali (“kukusanyika, kukusanyika”) pamoja na kanisa la ulimwenguni pote. Mkanisa ya mtaa yote ni sehemu ya kanisa la ulimwengu wote. Ingawa inaonekana kuna makundi mengi zaidi na migawanyiko kati ya kanisa kuliko inavyohitajika, mtu anaweza kuelewa kwamba aina mbalimbali za vikundi vya kanisa la mtaa ni muhimu ili kukidhi mahitaji yote ya mtu binafsi, asili na wajibu ambao watu huleta nao.

Kanisa la mtaa ni nini? Kimsingi ni kundi la waumini, pili tu ni jengo au dhehebu. Mtu fulani amesema kanisa ni hospitali ya wenye dhambi, si kesi ya watakatifu. Kanisa si safina ya kuokoa watu wachache tu waliochaguliwa au mashua ya kusafirisha abiria wasio na bidii hadi ufuo wa mbinguni. Sio kampuni ya bima ya uzima wa milele, wala sio kikundi cha kijamii ambacho kinakaribisha watu fulani na kuwatenga wengine wote. Badala yake, kanisa ni mashua ya kuokoa roho zilizoharibiwa na zinazoangamia. Ni familia, ambayo upendo na huduma vinatarajiwa kutoka kwa kila mtu hadi kwa kila mtu. Ni mwakilishi, ‘mwili,’ wa Yesu Kristo duniani, unaoakisi roho Yake na kutawaliwa na mapenzi Yake. Kusudi la kanisa la mtaa ni pande mbili. Ni kwenda kwa wale ambao hawana na kushiriki nao mpango wa wokovu. Ni kupeleka habari njema za Yesu kwenye ulimwengu uliopotea na unaokufa. Ni mwombaji mmoja anayemwambia mwombaji mwingine mahali pa kupata mkate. Katika kipindi hiki cha wakati Wakristo wanapaswa kukusanyika katika vikundi vya mahali vinavyoitwa “mkanisa” kwa ajili ya ibada, mafundisho, ushirika, kusaidiana na kueneza injili (Matendo 2:42; Wagalatia 6:2; Mathayo 28:18–20).

Kanisa pia lipo ili kukidhi mahitaji ya washiriki wake. Mwili wowote unahitaji kukidhi mahitaji ya viungo vyake kwa kila sehemu kufanya kazi kwa njia yenye afya. Hii inachukua usawa kati ya mafundisho (Mungu kuwasiliana na mwanadamu), ibada (mtu kuwasiliana na Mungu) na ushirika (mwanadamu kuwasiliana na mwanadamu). Ni lazima wote wawepo. Kufundisha na kujifunza Neno la Mungu (kusikia kutoka kwa Mungu) lazima kuja kwanza, ingawa (Matendo 2:42).

Kufuatia mfano wa mwili wa mwanadamu, kila mtu katika kanisa ana karama wakati wa wokovu na mchanganyiko fulani wa karama ili kutumika kwa ajili ya wengine katika Mwili (1 Wakorintho 12). Karama hizi zinapaswa kutumika pamoja kwa kila mmoja (1 Wakorintho 12, 14), kutiana moyo, kusaidiana na kujengana katika Yesu. Hivi ndivyo kanisa linavyopaswa kufanya kazi.

Roho Mtakatifu ndiye chanzo cha nguvu cha kanisa, Ambaye Yesu alimtuma baada ya kupaa mbinguni. Anatoa hekima, nguvu, nguvu, karama, mwongozo, mwelekeo na neema zinazohitajika kufanya kazi kwa ajili ya Mungu.

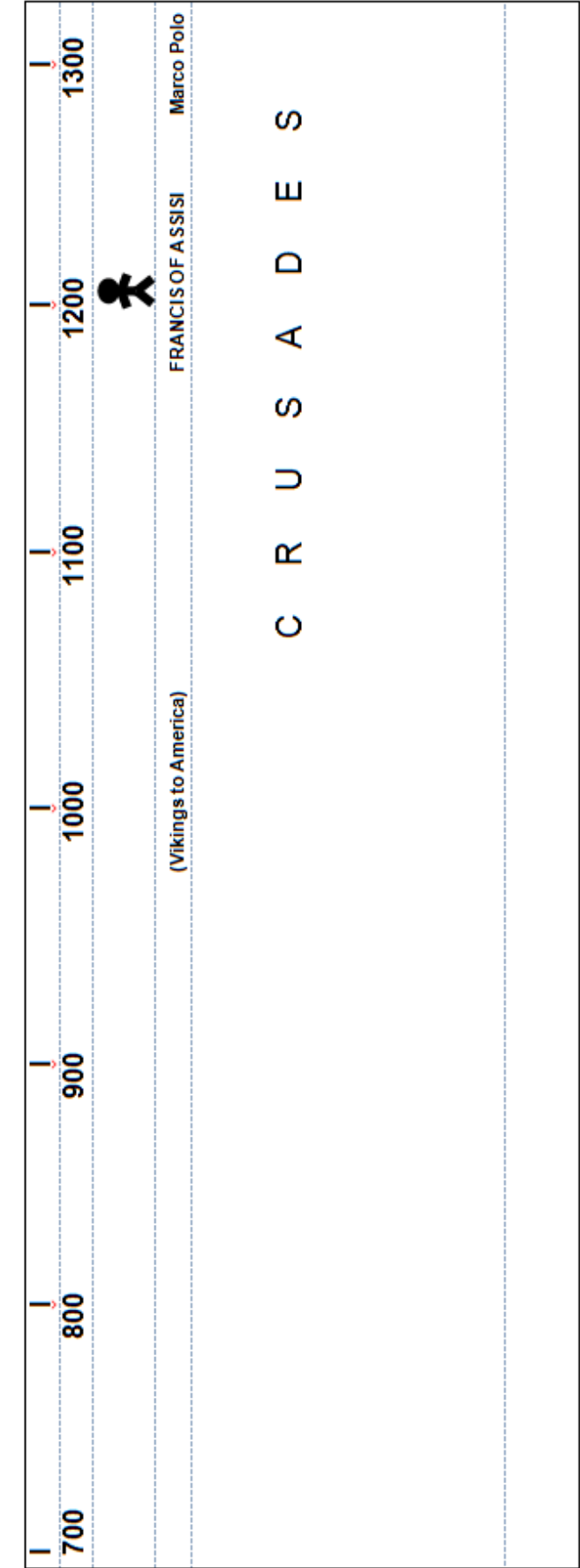
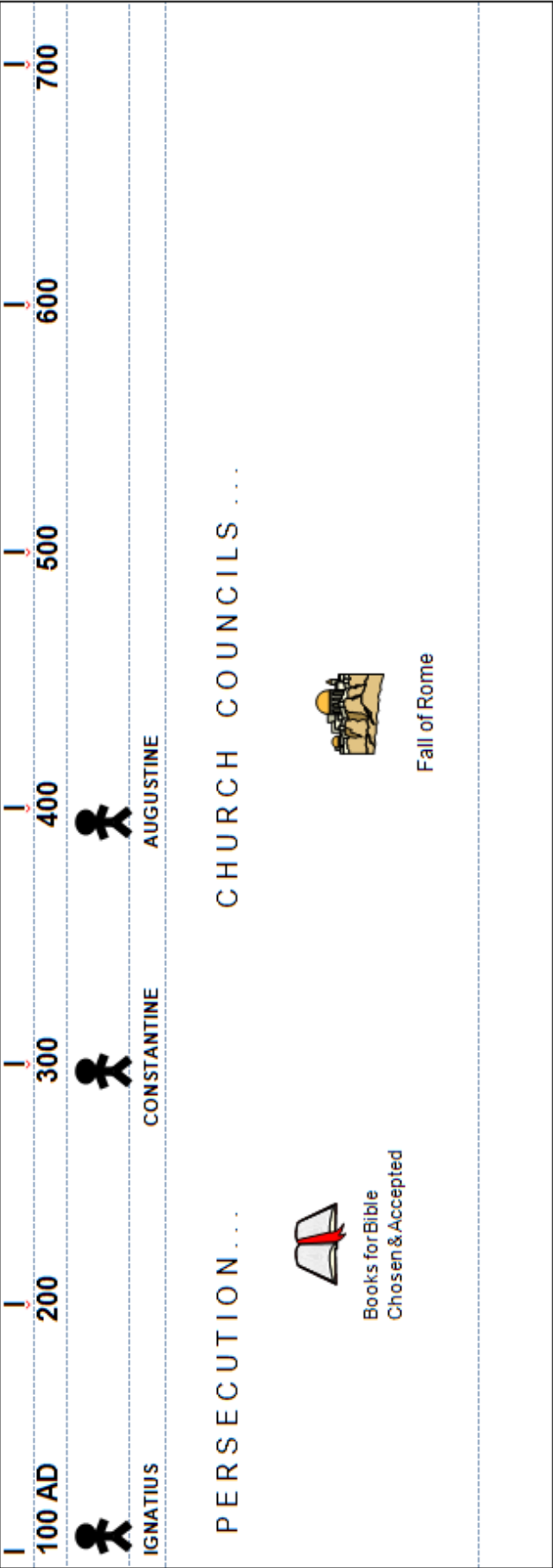
Biblia haitoi amri zozote kali kuhusu serikali ya kanisa. Kulikuwa na kiroho viongozi (mzee/mchungaji/askofu) na viongozi wa kimwili (shemasi) waliogawanya wajibu. Kuhusu zaidi ya hayo, ikiwa askofu mmoja alitawala mkanisa mengi, kila mtu katika kanisa la mtaa alikuwa na sauti sawa, au kama ilikuwa mahali fulani katikati, hatujui. Historia inarekodi aina zote za serikali za kanisa. Hilo si hakikisho la Kibiblia. Kukidhi mahitaji ya kiroho na kisha kimwili inahitajika, ingawa.

Yesu anafanya kazi sana na Kanisa Lake, ambalo ni Mwili Wake. Kama Kichwa Anaongoza na kuwaongoza wote hilo hutokea (Waefeso 1:22–23; 1 Wakorintho 12:13–14). Anawapa waamini karama za kiroho ili waweze kuhudumiana katika mkanisa yao ya mahali (1 Wakorintho 12:4–11; Warumi 12:3–8; Waefeso 4:8–11). Kwa kuongezea, anatuomba kwa Baba (Yohana 17:1–26; Waebrania 7:25; Warumi 8:34). Yeye pia ni Wakili wetu, ambayo ina maana kwamba tunapotenda dhambi Yeye ndiye mtetezi wetu

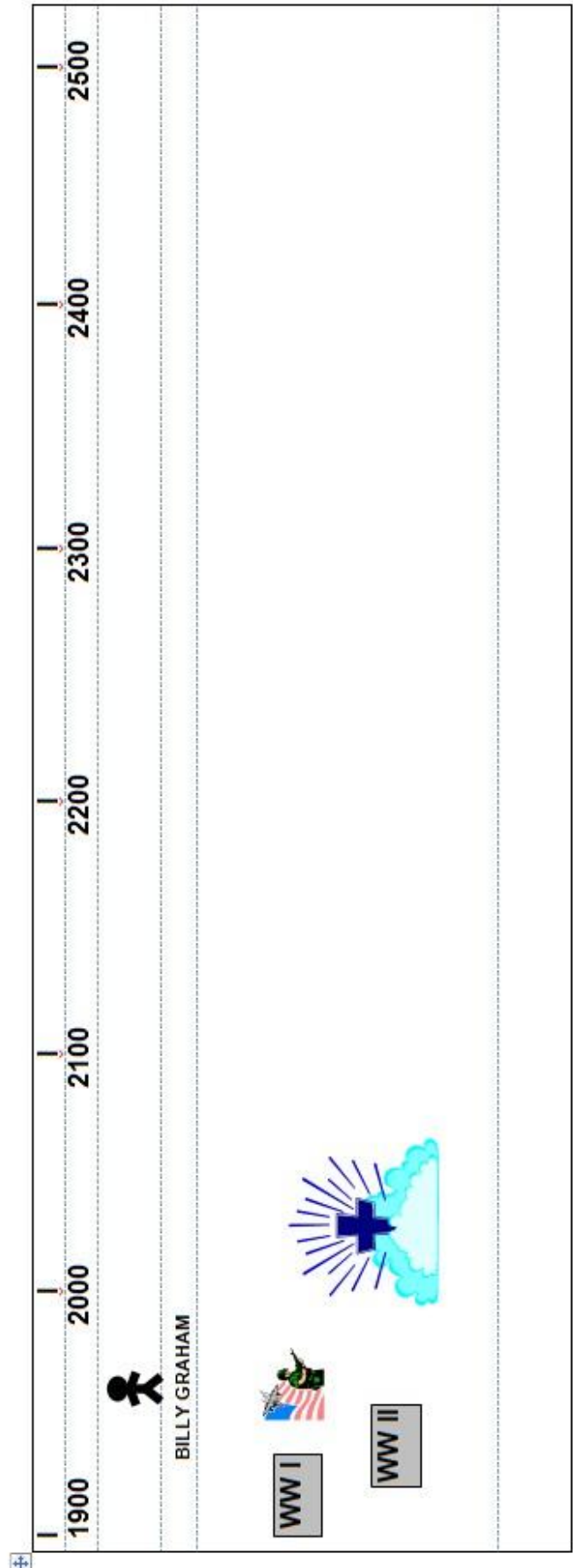
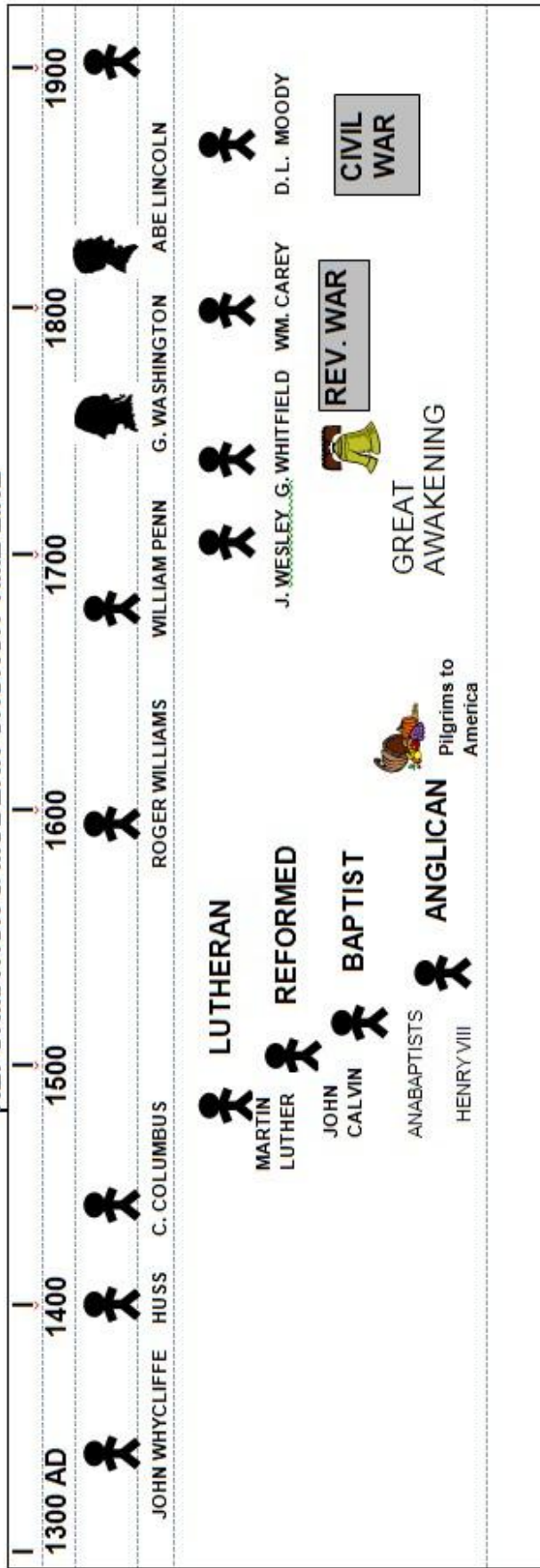
ikisema kwamba dhambi zetu zimelipwa (1 Yohana 2:1–2; Waebrania 9:24; Ufunuo 12:10). Pia anajishughulisha na kujenga makao yetu ya mbinguni (Yohana 14:1–3).

Kama vile bwana arusi anavyotazamia kumpokea bibi–arusi wake, ndivyo Kristo anavyotazamia siku inayokuja ambapo atarudi juu ya mawingu kumpokea bibi–arusi wake (1 Wathesalonike 4:13–18). Kila adui atashindwa wakati huu (Zaburi 2:7–9; Isaya 63:1–6; 2 Wathesalonike 1:7–10; Ufunuo 19:15; Waebrania 10:13). Hii itamaliza Enzi ya Kanisa au Enzi ya Neema. Watu wa Mungu watanyakuliwa kutoka katika ulimwengu na kuchukuliwa kuwa pamoja na Bwana mbinguni (1 Wathesalonike 4:13–18; 1 Wakorintho 15:51–57; 2 Wathesalonike 2:1; Ufunuo 3:10). Hadi wakati huo Mungu anatuhimiza tubaki waaminifu katika upendo na utumishi wetu kwake (1 Wakorintho 15:58).

EARLY & MEDIEVAL CHURCH TIMELINE

REFORMATION & MODERN CHURCH TIME LINE

26. THE UNYAKUO

MATUKIO KUU: Waumini wote walinyakuliwa hadi mbinguni ili kuwa pamoja na Yesu

WATU WAKUU: Waumini

AYA YA BIBLIA: 1 Wathesalonike 4:16-18 Kwa maana Bwana mwenyewe atashuka kutoka mbinguni pamoja na mwaliko, na sauti ya malaika mkuu, na parapanda ya Mungu; nao waliokufa katika Kristo watafufuliwa kwanza. 17 Baada ya hayo, sisi tulio hai, tuliosalia, tutanyakuliwa pamoja nao katika mawingu ili kumlaki Bwana hewani. Na hivyo tutakuwa pamoja na Bwana milele.

MUDA: Wakati fulani haujulikani katika siku zijazo.

MATUKIO YA DUNIA KWA WAKATI HUU: ENEO LA

KIJIOGRAFIA Lisiloulukana: Ulimwengu Pote

Tukio linalofuata kwenye mpango wa kinabii wa Mungu ni Unyakuo – tarumbeta Italia, Yesu atatokea angani, na kila mtu kutoka msalabani hadi sasa ambaye amemkubali Yesu kama Mwokozi atachukuliwa kwenda mbinguni. Ikiwa tayari wamekufa, miili yao itachukuliwa kwenda mbinguni ili kuungana na nafsi/roho yao ambayo ilienda huko mara tu baada ya kufa (1 Wathesalonike 4:13–18). Enzi ya Kanisa ya sasa, mabano kati ya 69th na 70th majuma ya Danieli 9, yataisha wakati Yesu atakaporudi kuchukua watu wake mbinguni pamoja Naye. Tukio hili linaitwa Unyakuo, na ni tukio linalofuata katika kalenda ya kinabii ya Mungu. Tukio hili linahusu wale tu walio ndani ya Kanisa, Mwili wa Kristo, ambao unaundwa na waumini wote (Myahudi au Mmataifa) tangu wakati wa Yesu hadi Unyakuo unatokea. Vifungu vinavyotabiri haya ni Yohana 14:1–3; Matendo 1:9–11; 1 Wathesalonike 4:13–18 na 1 Wakorintho 15:54.

WAKATI WA UNYAKUO ni KABLA ya Dhiki, si wakati wake au baada yake! Wakristo hawatalazimika kupitia Dhiki kwa sababu ni wakati wa hukumu, na waaminio hawako chini ya hukumu ya Mungu (Warumi 8:1; Ufunuo 3:10; 1 Wathesalonike 5:9). Mungu alimlinda Lutu na hukumu katika Sodom na Gomora, Nuhu na hukumu ya gharika, Rahabu kutoka uharibifu wa Yeriko na Wayahudi kutokana na mapigo namba nne hadi kumi katika Misri. Tutaokolewa kutoka kwa ghadhabu inayokuja (1 Wathesalonike 1:10).

Pia, Biblia inasema Unyakuo ni "karibu" – hakuna kitu kinachohitaji kutokea kabla yake. Ni tukio linalofuata katika siku zijazo (2 Petro 3:10; Yakobo 5:8; Wafilipi 3:20). Unyakuo unaitwa "tumaini lenye baraka" (Tito 2:13). Hiyo si kweli ikiwa tunapaswa kupitia hata sehemu ya dhiki. Kwa kuongezea, Roho Mtakatifu atakuwa ameondoka wakati Mpinga Kristo atakapoanza kazi yake mwanzoni mwa Dhiki (2 Wathesalonike 2:3, 5–9). Roho Mtakatifu anakaa ndani ya watu wote wa Mungu, kwa hiyo ikiwa ameondoka, sisi pia hatutakuwapo. Hatimaye, hakuna kutajwa kwa Kanisa duniani wakati wa Dhiki.

Kanisa limetajwa mara 17 katika Ufunuo 1–3, lakini kutoka sura ya 4–18 inayozungumzia Dhiki duniani, hakuna hata moja inayotajwa.

Swali tunalouliza kila mara ni lini Unyakuo utatokea. Kwa bahati mbaya, hakuna mtu anayejua, lakini ishara nyingi hutujulisha wakati wa jumla. Kulikuwa na mamia ya unabii kuhusu kuja mara ya kwanza. Yesu aliwakemea watawala wa Israeli kwa kutotambua dalili za kuja kwake mara ya kwanza (Simeoni na Ana walijua - Luka 2). Kama vile unabii mwingi wa Ujio wa Pili ulivyoandikwa. Mungu alitaka watu wake wajue Yesu alipokuja mara ya kwanza, na anataka tujue ni lini atarudi (Mathayo 16:3).

Tarehe kamili ya kurudi kwa Yesu haijulikani (1 Wathesalonike 5:1–3; Danieli 12:4) hivyo tunapaswa kuwa tayari daima (Mathayo 24:42–44). Hatujui siku wala saa (Matendo 1:7; Mathayo 24:36) lakini unajua 'msimu' – wakati wa jumla. Ingawa hakuna matukio ambayo hayana budi kutokea kabla ya Unyakuo, ikiwa tunatazama hali duniani mwanzoni mwa Dhiki, ambayo inafuata Unyakuo na kulinganisha na hali ya leo, tunaweza kuona kwamba wakati unaweza kuwa karibu sana.

Yesu Mwenyewe alitoa 'ishara' kadhaa za kile ambacho kingetokea wakati Dhiki ilipokuwa karibu. Haya aliyafananisha na uchungu wa kuzaa (Mathayo 24:8). Wanaanza ndogo na polepole kukua hadi kilele cha kuzaliwa. Katika mfano wake, 'kuzaliwa' ni kurudi Kwake duniani mwishoni mwa Dhiki. Unabii huu umetolewa na Yesu katika Hotuba ya Mizeituni (Mathayo 24 – 25). Ishara za jumla, kuanzia anazotoa (Mathayo 24:4–14) ni pamoja na udanganyifu, vita, njaa, magonjwa ya mlipuko, matetemeko ya ardhi, mauaji kwa ajili ya waumini, manabii wa uongo, uasi–sheria, kupoteza upendo na uinjilisti wa ulimwengu.

Dhambi kuu saba za dhiki zinaonyesha jinsi tulivyo karibu nazo leo (Ufunuo 9:20–20). 21). Mambo hayo ni uasi dhidi ya Mungu, ibada ya mashetani, ibada ya sanamu, mauaji, uchawi (pamoja na matumizi ya dawa za kulevya), uasherati na wizi.

ya Paulo orodha ya ishara za siku za mwisho pia inaonyesha jinsi tulivyo karibu (2 Timotheo 3:1–7). Anasema watu watakuwa wabinafsi (“wenye kujipenda wenyewe”), wachoyo na wachoyo (“wenye kupenda fedha”), wenye majivuno, watukanaji, wasiotii wazazi, waasi, wasio na shukrani, wasio watakatifu, wasio na upendo wa asili, wavunja makubaliano na washtaki wa uongo, wenye kujitawala, wakali, wenye kudharau, wasaliti, wazembe, wenye kiburi, wapenda anasa na hawatakuwa na nguvu za Mungu.

Yesu inaeleza siku za mwisho kuwa kama “siku za Nuhu” atakaporudi (Luka 17:26–30; Mwanzo 6:1–9). Watu watakuwa wakiendelea na maisha yao ya kila siku ya dhambi bila kutambua ujio wa hukumu upesi. Kutakuwa na upotovu wa kingono, mawazo yao yatageuzwa kuwa maovu daima, na watapuuza matokeo ya hukumu inayokuja.

ya Petro ishara ya siku za mwisho ni kwamba watu watadhihaki kuhusu kurudi kwa Yesu (1 Petro 3:3–7). Pia watamdhihaki Mungu kuwa Muumba. Watakataa anguko la mwanadamu, gharika katika siku za Nuhu, maisha ya Yesu na kurudi kwake.

Ikiwa Mungu angetuambia wakati kamili wa kurudi kwake, watu wangeahirisha kuwa pamoja Naye mpaka dakika ya mwisho, na Shetani angefanya yote awezayo kuighushi na kuleta mkanganyiko. Kwa hivyo Mungu huiweka kuwa siri, lakini hutujulisha vya kutosha kutambua inaweza kuwa wakati wowote, na inaweza kuwa hivi karibuni! Kwa hiyo tufanye nini hadi Yeye aje? Ishi kana kwamba inaweza kuwa leo.

MFANO WA UNYAKUO Oni kielelezo cha bwana–arusi akija kwa bibi–arusi wake katika Israeli nyakati hizo. Watu katika siku za Yesu wangeelewa vizuri Unyakuo, kwa kuwa waliishi wakati wowote mtu alipooa. Tukio zima lilianza kwa bwana harusi kwenda nyumbani kwa bibi harusi, kutoa ahadi na ahadi kwa bibi arusi na kulipa mahari ili awe wake. Hiyo inaonyesha Yesu akiondoka mbinguni kuja duniani, akiahidi kuwa Mwokozi wetu na kulipa gharama ya dhambi zetu msalabani ili tuwe wake. Baba angekubali mahari ikiwa alifikiri inatosha, kama vile Mungu alikubali kazi ya Yesu msalabani kwa ajili yetu kwa kumfufua.

Kisha ni juu ya bibi-arusi kuonyesha kukubali kwake toleo la bwana harusi kwa kuchukua na kunywa kikombe cha divai aliyompa. Ni juu ya kila mmoja wetu kukubali zawadi ya Yesu ya wokovu na kuishiriki kibinafsi. Kwa kufanya hivyo ndoa ya Kiyahudi ilifungwa na kufungwa kisheria. Tunapokubali zawadi ya Yesu ya wokovu, sisi ni Wake, na wokovu wetu hauwezi kupotea. Nayo, pia, inalazimishwa kisheria mbinguni.

Ilapokuwa wanandoa wamefunga ndoa kihalali, bwana harusi kisha hurudi nyumbani peke yake ili kufanya kazi ya kumjengea bibi harusi wake nyumba huku bibi arusi akikaa nyumbani kwa baba yake na kujitayarisha kwa ujio wa bwana harusi. Yesu alipaa mbinguni na kumwacha Bibi-arusi wake, Kanisa, hapa duniani ambapo tunapaswa kujitayarisha kwa ajili ya kurudi kwake. Baba akijua wakati ufaao, atamwambia mwanawe aende kumchukua mchumba wake. Mwana atakusanya marafiki zake na, kwa sauti za tarumbeta zinazotangaza kuja kwao, endelea hadi nyumbani kwa bibi arusi. Vivyo hivyo, siku moja Mungu Baba atamwambia Mwanawe Yesu wakati ufaao kwake kumpata Bibi-arusi Wake. Yesu na malaika watakuja kwa ajili yetu na tarumbeta zikilia. Huu ni Unyakuo.

Kisha bibi harusi huko Palestina alipelekwa nyumbani kwa bwana harusi ambapo sherehe ya ndoa ya siku saba ilifanyika. Kisha watatumia maisha yao yote pamoja katika nyumba ya bwana harusi. Kwa hiyo, pia, tutakuwa na sherehe ya miaka saba inayoitwa Karamu ya Arusi ya Mwana-Kondoo mara tu baada ya Yesu kuja kwa ajili yetu. Kisha sisi, pia, tutaishi milele pamoja Naye mbinguni kama Bibi-arusi Wake.

AHADI YA UNYAKUO imetolewa katika Yohana 14:1-3. Yesu alisema maneno haya usiku kabla ya kukamatwa kwake na kusulubiwa. Anawafariji na kuwatia moyo wanafunzi Wake. Badala ya kutazama matatizo ya sasa, wanapaswa kutazamia wakati wao ujao mtukufu.

Enzi hizo kijana alipoolewa kihalali na mchumba wake, alikuwa akimwacha pale alipokuwa akiishi na kwenda nyumbani Kwake kujenga vyumba watakavyoishi. Hizi zingekuwa sehemu ya nyumba ya familia yake. Kila familia ingekuwa na chumba chao na wote wangeshiriki nafasi ya kawaida ya kuishi katika ua wa kati. Mahali hapa panapoitwa Yerusalemu Mpya, patakuwa na mchemraba wa maili 1,500 au kilomita 2,500 kila upande. Itakuwa kubwa ya kutosha kuchukua watu bilioni 100. Tunaweza tu fikiria jinsi itakavyokuwa tukufu! Ilimchukua Yesu siku sita kuumba ulimwengu huu mzuri. Hebu wazia nini Ataumba na miaka 2,000 ya maandalizi!

Yesu anasema sasa anatuandalia mahali pa kukaa naye, na anaahidi kurudi kwa ajili yetu – anahakikisha kabisa (Yohana 14:3). Malaika waliozungumza na wanafunzi Yesu alipopaa mbinguni waliahidi jambo hilohilo. *“Huyu Yesu aliyechukuliwa kutoka kwenu kwenda mbinguni, atarudi jinsi iyo hiyo mlivyomwona akienda zake mbinguni.”* (Matendo 1:11). Atarudi, na itakuwa sawa na alipokwenda. Itaonekana, halisi na ya kimwili. Huu ni Unyakuo, tukio linalofuata katika mpango wa Mungu.

Wakristo wa kwanza walithamini ahadi hizi na walitazamia siku ambayo Yesu angerudi kwa ajili yao, lakini hakuja mara moja. Muda ulipita. Waumini wengine walikufa kutokana na mateso, umri au ugonjwa. Wale waliokuwa hai walianza kujiuliza ni nini kingetokea kwao wakati Yesu atakaporudi. Paulo alijibu swali hilo.

MPANGO WA UNYAKUO inatolewa na Paulo katika 1 Wathesalonike 4:13-18. Neno Unyakuo' halijatajwa kamwe katika Biblia. Ni neno la Kilatini linalomaanisha 'kukamata', au 'kunyakua'. Hii kifungu kinaeleza wazi tukio hilo. Paulo anasema Yesu atakaporudi kutunyakua atatuleta na Yeye wale ambao "wamelala usingizi." Hiyo inarejelea usingizi wa mwili, kwa maana roho huenda mara moja kwenda mbinguni wakati wa kifo (Luka 23:43; Wafilipi 1:23; 2 Wakorintho 5:8). waumini ambao hufa mwili wa muda hadi atakaporudi. Kisha miili yao ya kidunia itarudishwa kwenye uzima na kubadilishwa kuwa mwili wa milele kama mwili wa Yesu baada ya kufufuka kwake. Wakati huohuo, waamini ambao bado wako hai watabadilishwa kuwa miili yao ya milele bila kufa, na vikundi vyote viwili vitachukuliwa kwenda kumlaki Yesu mbinguni.

Kutakuwa na sauti tatu kubwa wakati wa tukio hili. Kutakuwa na amri kubwa ya aina ya kijeshi, kama vile Yesu alipomwita Lazaro kutoka kaburini (Yohana 11:43). Huyu atakuwa Bwana Arusi anayemwita Bibi-arusi wake wakati Baba hatimaye atasema anaweza kwenda kumleta kwenye nyumba Aliyokuwa akiitayarisha. Pili, kutakuwa na tarumbeta zinazotangaza kuja Kwake, kwa njia ambayo marafiki wa bwana harusi wangepiga ili kumjulisha bibi-arusi kwamba walikuwa njiani. Tatu, kutakuwa na sauti ya Mikaeli na malaika wakipaaza sauti kwa shangwe na ushindi wanapotuleta mbinguni na kuanza vita kuu ya mwisho ya kumwangamiza Shetani na roho wake waovu.

KASI YA UNYAKUO ni mwepesi kuliko tunavyoweza kupepesa macho yetu (1 Wakorintho 15:51–53). Matukio haya ya Unyakuo yatatokea haraka kuliko kupepesa macho. Hakutakuwa na onyo, hakuna wakati baada ya tarumbeta kulia kujitayarisha, kuungama dhambi, kumpokea Yesu kama Mwokozi. Itaisha kabla hata hatujatambua kuwa inafanyika. Papo hapo miili yetu, iwe hai au imekufa, itabadilishwa kuwa mwili wa milele kama mwili wa ufufuo wa Yesu. Hii ni sawa na kile kilichotokea kwa Eliya na Elisha (Mwanzo 5:24; Waebrania 11:5; 2 Wafalme 2:1, 11).

UNYAKUO NA UJIO WA PILI ni matukio tofauti. Unyakuo huu SI sawa na Ujio wa Pili wa Yesu kwa utukufu. Unyakuo ni tukio linalofuata katika mpango wa Mungu ambalo tunapaswa kulitazamia. Yesu atatokea angani ili kuchukua waamini wote wa kweli mbinguni ili wakae pamoja Naye. Kuja Mara ya Pili kutatokea miaka saba baada ya Unyakuo wakati Yesu atakaporudi duniani kumaliza dhambi na kusimamisha Ufalme Wake. (Kwa habari zaidi kuhusu hili tazama “Biblical Prophecy” na Jerry Schmoyer.)

27. THE DHIKI & MILENIA

MATUKIO KUU: Dhiki (miaka 7), Ufalme wa Milenia (miaka 1,000) na kisha umilele milele WATU

KUU: Mungu, Yesu, Roho Mtakatifu, malaika, waamini wote.

AYA YA BIBLIA: *Ufunuo 21:1-4 Kisha nikaona mbingu mpya na nchi mpya, kwa maana mbingu ya kwanza na nchi ya kwanza zimekwisha kupita, wala hapana bahari tena. Nikaona Mji Mtakatifu, Yerusalemu mpya, ukishuka kutoka mbinguni kwa Mungu, umewekwa tayari kama bibi-arusi aliyepambwa kwa uzuri kwa mumewe. Nikasikia sauti kuu kutoka katika kile kiti cha enzi ikisema, Sasa maskani ya Mungu ni pamoja na wanadamu, naye atakaa pamoja nao. machozi hayatakuwapo tena, wala maombolezo, wala kilio, wala maumivu; kwa maana mambo ya kale yamepita.*

MUDA: Mara tu baada ya unyakuo. ENEO

LA KIJIOGRAFIA: Ulimwenguni Pote

Mara tu baada ya Unyakuo, Kanisa litasherehekea ndoa yao na Bwana Arusi wao, Yesu **KARAMA YA NDOA YA MWANA-KONDOO** (Ufunuo 4:4; 5:6, 8, 14; 19:9). Hapa tutapewa thawabu kwa ajili ya utumishi wa uaminifu duniani na migawo ya utumishi wa wakati ujao itafanywa (1 Wakorintho 3:12-15; Mathayo 27:19; Yohana 19:13; Warumi 14:10)

Wakati waumini wamenyakuliwa na wako mbinguni wakisherehekea pamoja na Bwana harusi wetu, Yesu **DHIKI** itafanyika Duniani. Hii ni 70th juma la Danieli (Danieli 9:24-27). Ni wakati uliotabiriwa wa uharibifu duniani kote (Ezekieli 38:19-23; 39:9, 25-29; Ufunuo 6 - 19). Wakati wa neema utakuwa umekwisha, na Sheria itarudi kufanya kazi, kama katika nyakati za Agano la Kale. Hii ni siku ya kisasi cha Mungu juu ya dhambi na makafiri. Aliponukuu Isaya 61:1-3 , Yesu alisimama kabla ya “siku ya kisasi cha Mungu wetu” kwa sababu hii haikuwa sehemu ya kwa nini alikuja mara ya kwanza (Luka 4:16-21), lakini itakuwa kile kinachotokea. duniani baada ya sisi kunyakuliwa.

SHETANI itatawala dunia. Kanisa litakaponyakuliwa, Shetani atajua kwamba wakati wake ni mfupi. Hatakuwa na watu wa Mungu, Kanisa (Bibi-arusi wa Kristo) kushambulia, kwa hiyo ataelekeza mawazo yake kuwashambulia watu wa Mungu, Wayahudi. Wayahudi na Wamataifa ambao wanakuwa waamini wakati huu watashambuliwa kwa bidii sana (Ufunuo 12:7-9). Shetani atafanya yote awezayo kuwaangamiza Israeli (Ufunuo 12:13-17).

Atatawala ulimwengu, jambo ambalo amekuwa akijaribu kufanya tangu alipotupwa kutoka mbinguni. Atakaa ndani ya Mpinga Kristo na kupitia yeye atatawala dunia.

MPINGA KRISTO atakuwa Mtaifa (Ufunuo 13:1) na atatoka 'Rumi' (Danieli 7:7-8; 9:25). Hii inarejelea eneo la ardhi na nchi ambazo zimeathiriwa na Roma (kama vile Ulaya na Marekani).

NABII WA UONGO ni nafsi ya tatu ya utatu bandia wa Shetani (Ufunuo 16:13). Shetani anajifanya kuwa Mungu baba, Mpinga Kristo anajifanya kuwa Mungu Mwana (Kristo) na Nabii wa Uongo anajifanya kuwa Mungu Roho Mtakatifu. Atakuwa Myahudi (Ufunuo 13:11) ambaye ni mkuu wa kanisa lililoasi ambalo linaunda baada ya Unyakuo wa Kanisa la kweli. Wale ambao ni 'wanadini' lakini hawakumkubali Yesu kama Mwokozi wao wataachwa nyuma, na kuunda 'kanisa' hili (1 Timotheo 4:1-2).

WAINJILI ambao watashiriki ujumbe wa Mungu wa wokovu na kila mtu watakuwa waamini wapya, waliookolewa baada ya (au labda kwa sababu ya) Unyakuo. Waumini wote wa kweli watachukuliwa wakati wa Unyakuo, pamoja na Roho Mtakatifu na ushawishi wake wa kuzuia (2 Wathesalonike 2:5-9). Kwa hiyo Mungu atawatenga wengine ili kubeba neno lake duniani kote. Kutakuwa na wainjilisti wa Kiyahudi 144,000, kama Eliya, Elisha au Yohana Mbatizaji. Watamgeukia Yesu kwa wokovu baada ya Unyakuo na kutengwa kwa ajili ya Mungu. Utahubiri katika dunia yote (Ufunuo 7:1-8; 14:1-5). Watatiwa muhuri na Roho Mtakatifu, ili wasiuawe (Yoeli 2:28-32). Huu ndio utimilifu wa mwisho wa kile ambacho kilionyesha tu kwenye Pentekoste (Matendo 2) ÍÍ. Wayahudi wengi na Mataifa watakuja kwa Mungu kwa ajili ya wokovu kwa sababu ya shinikizo la dhiki. Hili ni moja ya makusudio makuu ya Dhiki – kuwageuza Israeli kwa Mungu (Zekaria 12:10; Hosea 3:4-5; Warumi 11:25-39; Ufunuo 7:9). Wainjilisti hawa watazunguka dunia nzima na kuhubiri Neno la Mungu.

DHIKI ITAANZA pamoja na Mpinga Kristo akifanya agano la miaka saba na Israeli, akiwahakikishia amani na ulinzi kwa ajili ya kuwapokonya silaha (Danieli 9:27). Hii itawafanya kuwa katika hatari ya kushambuliwa. Hii hutokea muda mfupi sana baada ya Unyakuo, baada ya Mpinga Kristo kuingia madarakani. Kumbuka, hatajulikana hadi baada ya Unyakuo (2 Wathesalonike 2:3). Atakuwa hai lakini hataonekana katika nafasi na uwezo atakaokuwa nao kama Mpinga Kristo hadi baada ya Unyakuo.

Mpinga Kristo atakuja madarakani kwa kuudanganya ulimwengu. Kuna 'uongo' wake ambao wale walioachwa wataamini (2 Wathesalonike 2:9-12). Hakuna anayejua uongo huu utakuwa nini, lakini inaweza kuwa maelezo yake ya kile kilichotokea kwa kila mtu aliyenyakuliwa tu. Angeweza kusema kwamba watu waovu walichukuliwa na watu wema wakaachwa (kama katika siku za Nuhu). Angeweza kusema walichukuliwa na wavamizi wa anga (UFO's) au kutoa baadhi ya maelezo ya 'kisayansi' kwa ajili ya Unyakuo. Licha ya hayo yote yanayotokea, Mungu bado ana mamlaka kuu juu ya kila kitu, kama katika Ayubu 1, 2 ambapo Shetani alipaswa kupata kibali kutoka kwa Mungu kabla ya kufanya lolote kwa mwanadamu (Ufunuo 13:7; 6:11; Danieli 7:25). .

NUSU YA KWANZA YA DHIKI itakuwa na sifa ya Mpinga Kristo anayejaribu kuleta amani na utulivu duniani. Lakini itakuwa kweli wakati wa Mungu kuleta hukumu juu ya kutokuamini. Hukumu hizi zote zinazokuja zimefumbatwa ndani ya gombo, na ni Yesu peke yake anayeweza kulifungua na kuleta hukumu ya Mungu (Ufunuo 5:1-14). Kufungua kwake kitabu cha kukunjwa kunaachilia mfululizo wa kwanza wa hukumu – hukumu za muhuri (Ufunuo 6:1-17; 8:1-2).

Wakati huu, Mpinga Kristo atafanya Babeli mji mkuu mpya wa dunia kuunganisha watu wote kila mahali. Hii inaweza kufananishwa na mnara wa Babeli ambao Nimrod alitumia kujaribu kuunganisha ulimwengu katika siku zake. Itakuwa kitovu cha mfumo wa dini ya uwongo (Ufunuo 17) pamoja na kituo cha kisiasa cha ulimwengu (Ufunuo 18).

The Kaskazini na washirika (Urusi na mataifa ya Kiarabu) wataingia kuchukua udhibiti wa Palestina, licha ya ahadi ya Mpinga Kristo ya amani. Watafanya hivyo ili kudhibiti utajiri wa Palestina (Ezekieli 38:1-11, 15-23; Yoeli 2:2-21; Isaya 10:12; 30:31-33; 31:8-9). The Kusini (Misri) itaongoza mashambulizi dhidi ya Israeli (Danieli 11:40). Kupokonywa silaha kulifanya Israeli iwe hatarini sana. Waarabu watakuwa nayo

walipata makubaliano yote wanayoweza kupitia mikataba na mikutano ya amani, hivyo kuidhoofisha Israeli. Wasipopata tena kwa njia za amani, watatumia vita. The Magharibi , chini ya Mpinga Kristo, watapinga lakini hawataweza kuwazuia (Ezekieli 38:1–23). Mungu ataharibu mara moja na kwa njia isiyo ya kawaida Kaskazini na washirika kama alivyoharibu Sodoma na Gomora. Itachukua miaka saba kuteketeza silaha zote (Ezekieli 39:1–4, 9–12). Hili litatupilia mbali usawa wa mamlaka katika ulimwengu na kumwacha Mpinga Kristo kama mtawala wa ulimwengu asiyepegwa.

Katikati ya Dhiki, Hekalu la tatu itajengwa upya na kufanya kazi katika Yerusalemu kwenye eneo la Kuba la Mwamba (Mathayo 24:15; Danieli 9:27; 11:31; 2 Wathesalonike 2:3–4; Ufunuo 11:1–2). Inaweza kujengwa kabla ya Unyakuo au baada ya hapo, lakini itakuwa ikifanya kazi kikamilifu kufikia katikati ya Dhiki. Vipi kuhusu Jumba la Mwamba, ambalo ni mahali patakatifu kwa Waarabu? Wayahudi watapataje udhibiti wake? Labda kutatua suala hili kutasababisha Israeli kumwamini Mpinga Kristo. Waarabu watadhoofika sana baada ya Kaskazini (Urusi) kuangamizwa. Mpinga Kristo anaweza kuhamisha Jumba la Mwamba hadi Babeli mpya kama fursa maalum kwa Waarabu. Hata hivyo atafanya hivyo, hii itawafanya Wayahudi wazidi kumwamini, kosa ambalo watalijutia hivi karibuni.

Nusu ya kwanza ya Dhiki itakuwa imejaa vita na matokeo yake: njaa na kifo. Matetemeko makubwa ya ardhi yataitingisha dunia na kusogeza kila mlima na kisiwa. Bado, miaka 3 ½ ya kwanza itakuwa ya amani na ustawi ikilinganishwa na ijayo. Kwa kweli kuzimu yote itafunguka kuanzia katikati ya dhiki na kuendelea hadi mwisho.

KATIKATI YA DHIKI italeta mabadiliko mengi kadiri mambo yanavyozidi kuwa mabaya zaidi kwa kila mtu duniani, waumini na wasioamini (Mathayo 24:20–22; Ufunuo 6:17; 7:14; 11:1–3). Itakuwa mbaya hasa kwa Wayahudi. Ndiyo maana inaitwa pia “wakati wa taabu za Yakobo” (Yeremia 30:7). Itakuwa MBALI zaidi kuliko Mahakama ya Kihispania au Maangamizi Makubwa ya Adolph Hitler (Kumbukumbu la Torati 32:35; Obadia 1:12–14).

Wakati huu unajulikana kama "Siku ya Bwana" katika Agano la Kale. Pia inajumuisha wakati Yesu atakaporudi na kurudisha Ufalme kwa Israeli (1 Wathesalonike 5:2–3; Yoeli 1:15; 2:1, 11, 31; 3:14; Amosi 5:18–20; Obadia 15; Sefania 1:7–8, 14, 18;

Yesu alitoa baadhi ya ishara maalum ili kujua wakati huu utafika. Maumivu ya kuzaa ambayo anawalinganisha nayo yatakuwa yamefikia hatua hii: kunajisiwa kwa hekalu la Mungu, Wayahudi wakijikusanya tena na udanganyifu wa ulimwenguni pote (Mathayo 24:15–26). Wakati huu, pepo wabaya zaidi, ambao sasa wamefungwa minyororo, watafunguliwa ili kuwatesa watu duniani (2 Petro 2:4; Ufunuo 12:7–9). Shetani mwenyewe ataenda porini, akijua mwisho wake umekaribia. Mpinga Kristo atavunja mkataba wake na Israeli na kuwakataza kumwabudu Mungu (Danieli 9:27; 12:11). Atasimamisha sanamu yake katika hekalu ili kuabudiwa na kuhitaji kila mtu kumwabudu yeye na yeye pekee (Danieli 11:36–39; Ufunuo 13:14–15; 2 Wathesalonike 2:4). Wote ambao si waamini watamwabudu kama mungu (2 Wathesalonike 2:11). Yeyote asiye mwabudu na kuionyesha kwa kuchukua alama ya 666 atauawa (Ufunuo 13:7, 18).

Licha ya jinsi siku hizi zitakavyokuwa mbaya, Mungu bado atatoa msamaha kwa wale wanaomgeukia. Ataonyesha nguvu zake kupitia mashahidi wawili maalum ambao wametengwa na Mungu siku 3½ kabla ya katikati ya Dhiki. Hawa watakuwa watu wanaofanana sana na Musa na Eliya. Hawawezi kudhurika na watawaua wote wanaojaribu kuwadhuru. Watafanya miujiza na kuleta ukame wa kutisha na mapigo (Ufunuo 11:1–13).

NUSU YA PILI YA DHIKI itakuwa mbaya zaidi kuliko nusu ya kwanza.

Hukumu za Baragumu zitatiririka kutoka katika kitabu cha kukunjwa ambacho Yesu anafungua kufuatia hukumu za Muhuri. Haya yataenezwa katika miaka 3 na nusu ya mwisho (Ufunuo 8:7–9:19; 11:15–9). Hukumu za bakuli zitatokea moja kwa moja juu ya visigino vya hukumu za tarumbeta wakati wa mwaka wa mwisho wa dhiki (Ufunuo 16:2–21), na kufikia kilele kwa Vita vya Har–Magedoni.

Pamoja na Kaskazini kushindwa na Mungu na mizani ya nguvu kutupwa mbali, the Magharibi pamoja na Mpinga Kristo (Danieli 7:7–8) wataingia na kuchukua Palestina (Danieli 11:36–42). Mpinga Kristo ataanzisha muungano wa mataifa (Ufunuo 13:7; 17:13; Zaburi 2:1–3). Wataimarisha milima kwa kutarajia shambulio la Mashariki (Zekaria 12:2–3; 14:1–3). Kwa sababu Kaskazini iko nje ya njia, Mashariki (pamoja na jeshi la watu milioni 200) inaitaka Palestina yenyewe (Ufunuo 9:14–16). Hii inaweka hatua kwa ajili ya Vita vya Armageddon.

MWISHO WA DHIKINI kilele cha uchungu wa kuzaa uliotabiriwa na Yesu, Ujio wake wa Pili. Ishara zinazoonyesha jambo hili liko karibu litajumuisha jua na mwezi kuwa giza, nyota kuanguka, mbingu kutikiswa na utukufu wa Kristo kuonekana (Mathayo 24:27–31).

Kwa wakati huu, kila kitu kitakuwa mbaya kama kitakavyowahi kupata – mwisho wa mwisho umekaribia. Hivyo, hii inaitwa Siku Kuu na ya Kutisha ya Bwana (Yoeli 2:31; Malaki 4:5). Mashahidi hao wawili watauawa na kulala wafu katika barabara za Yerusalemu kwa muda wa siku 3 na nusu ambapo wote watawaona, kisha watafufuliwa kimuujiza na kupelekwa mbinguni (Ufunuo 11:7–12). Hukumu za mwisho za Baragumu na bakuli zinafanyika wakati huu (Ufunuo 11:15–19; 16:17–21).

Kisha inakuja **Vita vya Armageddon**. Hapo ndipo majeshi yote ya dunia yanapokusanyika tayari kupigana wao kwa wao. Yesu atatokea pamoja na watu wake ambao wamekuwa mbinguni pamoja naye na malaika zake. Atawaangamiza mara moja na kabisa wote wanaompinga (Yoeli 3:2; 3:11–16; Danieli 11:40–45; Zekaria 12:1–9; 14:1–5; Isaya 33:10; 34:2) –4; Yeremia 25:27–33). Mataifa yatakusanyika kutoka mji wa Megido (Ezekieli 38:9; Ufunuo 16:16), kusini kupitia Bonde la Yehoshafati (Yoeli 3:2), na ndani ya Yerusalemu kwenyewe (Zekaria 12:2; 14:1–3). , kisha chini hadi Edomu (Isaya 34:1–6; 63:1) – eneo lenye urefu wa maili 200. Majeshi haya yataangamizwa kabisa na Yesu atakaporudi (Ufunuo 11:5; 19:11–20; Zaburi 2:2; Zekaria 12:1–9; 14:1–4; Isaya 33:1 hadi 34:17; 63:1–6; Kwa kushindwa huku, 'Nyakati za Mataifa' zinafikia tamati. Ilianza na Utumwa wa Babeli na kuashiria wakati ambapo Mataifa walitawala Yerusalemu (Luka 21:24). Sasa Yesu atachukua kiti chake cha enzi kinachostahili, na Wayahudi watarejeshwa. Huu ni Ujio Wake wa Pili.

The **KUJA KWA PILI**, pia huitwa Kuonekana kwa Utukufu, imetabiriwa mara 318 katika Biblia (Tito 2:13; nk.). Yesu mwenyewe atarudi kutoka mbinguni, nasi tutakuwa pamoja naye (Danieli 7:13–13). 15; Mathayo 26:62–65). Neno moja kutoka kinywani Mwake litaangamiza majeshi yote ya wafalme waliokusanyika ulimwengu, kukomesha Vita vya Har-Magedoni (Ufunuo 19:11–20). Kila jicho litaona kurudi kwa Yesu (Zekaria 14:3–5; Matendo 1:9–11; Danieli 7:13–15). Wayahudi wataomboleza watakapotambua kuwa wamemkataa Masihi wao (Zekaria 12:10–14).

Yesu atashuka kwenye Mlima wa Mizeituni (Zekaria 14:5; Ufunuo 14:1) ambapo 144,000 watakusanywa walingojea kurudi kwake (Ufunuo 14:1). Kisha ataingia Yerusalemu kupitia Lango la Mashariki (Ezekieli 43:1–4). Hapa ni mahali pale pale Utukufu wa Mungu ulipoondoka duniani katika siku za Ezekieli (Ezekieli 10:18–19; 11:22–24). Wakati wa Yesu duniani, Utukufu wa Mungu ulikaa ndani yake (Yohana 1:1–14; Mathayo 17:1–3; Marko 9:2). Sasa Utukufu wa Mungu unakaa ndani ya Wakristo, kwa maana Roho wake anakaa ndani yetu (1 Wakorintho 3:16–17; 6:19; 2 Wakorintho 6:16).

Miaka elfu **MILENIA**, unaoitwa pia Ufalme, ni kilele cha yote ambayo yametukia tangu Uumbaji. Ni kile ambacho kingetokea miaka 2,000 iliyopita ikiwa Wayahudi wangemkubali Yesu kama Masihi wao alipokuja mara ya kwanza. Dunia itarudi kwenye bustani ya Edeni hali (Mathayo 13:31–33).

Maandiko mengi yanaeleza kuhusu hali za wakati huu. Kristo atatawala katika kiti chake cha enzi (Zekaria 14:9). Yeye ni Mtume (Agano la Kale – lililopita); Kuhani (Agano Jipya – sasa) na Mfalme (Milenia – siku zijazo). Yerusalemu itakuwa kitovu cha ulimwengu

(Zekaria 8:3; 3:14–17). Hekalu litajengwa upya na ardhi kutatuliwa (Ezekieli 40–48). Israeli watainuliwa (Isaya 62:1–12) na watakuwa na moyo mpya (Yeremia 31:33–37; 32:37–41; Ezekieli 36:24–28). Kila mtu atamwabudu Kristo (Isaya 12:1–6; 26:1–19; 35:10; Amosi 9:11–12).

Waumini watatawala pamoja na Kristo (Ufunuo 3:21; 5:9–10; 11:15–18; 15:3–4; 19:16; 20:4–6). Wayahudi hatimaye watakuwa salama katika nchi (Ezekieli 20:33–38). Waumini wa Kiyahudi na Wamataifa ambao hawakuuawa wataendelea kuishi hadi Milenia wakiwa na miili ya kimwili duniani (Mathayo 25:31–46). Hii itatimiza ahadi kwa Ibrahimu na uzao wake (2 Samweli 7:8–17). Watafunga ndoa na kupata watoto katika hali kamilifu, kama Adamu na Hawa wangekuwa nao ikiwa hawakufanya dhambi.

Kanuni za mwenendo kwa wale walio hai duniani wakati wa Milenia zitakuwa Mahubiri ya Mlimani (Mathayo 5–7). Haki itatawala kila mahali (Isaya 11:1–5; Yeremia 33:15–16; Ezekieli 34:23–24). Kutakuwa na utulivu, amani na furaha kila mahali (Isaya 11:10; 25:1–12; 54:11–14; Yeremia 23:5–6; 31:10–14; Ezekieli 34:11–15; Zekaria 8: 3–6). Nchi itabarikiwa na kuzaa matunda (Zaburi 72:16; Isaya 27:6; 35:1–2, 7–9; 55:12–13; Ezekieli 34:11–15, 26–27; 36:30– 38; Yoeli 3:17–21; Wanyama hawataogopa wanadamu (Isaya 11:6–8; Ezekieli 34:25). Maumivu na kifo vitaondoka (Isaya 65:20, 22; 11:9; 60:18; Yeremia 23:5–6). Vifungu kuu kuhusu hali wakati wa Ufalme wa Milenia ni Ezekieli 40:1–4; Yoeli 3:17–21; Isaya 11:7; 65:25).

Pamoja na mabadiliko madogo, mambo yatabadilika kuwa **HALI YA MILELE** (2 Petro 3:13). Muda hautakuwa tena. Sio kwamba umilele ni wakati usio na mwisho; ni kwamba hakuna kitu kama wakati tena, kwa hivyo hakuwezi kuwa na mwisho wake. Waamini walio hai duniani mwishoni mwa Ufalme watapokea miili ya ufufuo, kama vile waamini wa zama za ufalme waliokufa wakati wa ufalme (Ufunuo 21:24). Kutakuwa na mji wa milele, Yerusalemu Mpya (Yohana 14:1–3; Ufunuo 21:1–2, 9–27). Itakuwa juu ya ukubwa wa mwezi.

Mwisho wa kitabu cha Ufunuo unaonyesha kwamba kila kitu kilikuwa kimepotea katika Edeni kilikuwa kimepatikana tena. Kuna uhusiano wa karibu kati ya kuanza kwa Biblia na mwisho wa Biblia. Matokeo ya anguko (dhambi na laana) yamekwisha. (

Maisha kuanzia hapa na kuendelea, bila shaka, yatakuwa kamilifu (Ufunuo 21:1 hadi 22:20). Kuna baadhi ya mambo ambayo hayatakuwa mbinguni milele (Ufunuo 21–22). Hakutakuwa na bahari tena (21:1), hakutakuwa na machozi, kifo, huzuni, kilio au maumivu (21:4), hakuna wenye dhambi tena (21:8), hakuna hofu tena (21:12), hakuna jua tena. au mwezi (21:23), hakuna tena usiku (21:25), hakuna dhambi au uovu tena (21:27), hakuna ugonjwa au majeraha (22:2) na hakuna laana tena (22:3),

Kuna mambo mengine ambayo yatakuwa mbinguni milele (Ufunuo 21–22). Mambo hayo yatia ndani ushirika usio na kikomo pamoja na Mungu (21:3, 7, 22), upya usio na mwisho (21:5), maji ya uzima ya milele (21:6; 22:1), uzuri usiowazika (21:11, 21), usalama usio na mashaka. (21:12), umoja usiovinjika kati ya waamini (21:12, 14), utakatifu usio na mipaka (21:16), ukubwa usio na kifani (21:16), utajiri usio na kifani (21:18–21), nuru isiyoisha (21:23) ; 22:5), ufikiaji usio na kikomo (21:25), tunda lisilokoma kutoka kwa mti wa uzima (22:2), utumishi usiokoma kwa Mungu (22:3) na utawala usio na mwisho wa Yesu kwenye kiti chake cha enzi (22:5).

Mbinguni patakuwa mahali pa pumziko (Waebrania 4:1–11; Ufunuo 14:13), ujuzi kamili (1 Wakorintho 13:12), utakatifu (Waebrania 12:14; Waefeso 2:21), furaha (1 Wathesalonike 2; 19; Yuda 24), utukufu (2 Wakorintho 4:17) na ibada (Ufunuo 7:9–12; 19:10). Hii itaendelea milele (Yohana 6:51, 58; 1 Petro 1:25; 2 Petro 3:18; 2 Yohana 2; Waebrania 13:8; Ufunuo 1:8; 22:13).

(Kwa habari zaidi kuhusu hili tazama “Biblical Prophecy” na Jerry Schroyer.)

ATHIRI KWENYE MAISHA YA KILA SIKU SASAKwa kuona mambo haya yanakaribia kuja, tunapaswa kuhamasishwa ili kuhakikisha kwamba tumemkubali Yesu kuwa Mwokozi wetu na kuhakikisha kuwa Yeye ni Bwana wa maisha yetu. Tunaweza kupata faraja na kutiwa moyo katika mambo haya tunapokumbuka kwamba maisha haya na kila kitu kilichomo ni cha muda. Inapaswa kutusaidia kuishi kwa ajili ya Yesu kila dakika ya maisha yetu.

Ni uhusiano wa ajabu jinsi gani uliopo kati ya ukweli huu wa kuja kwa Bwana na kuonekana kwetu mbele zake, na kuishi maisha yetu ya kila siku! "Kila mwenye kumtumaini hivyo hujitakasa kama yeye alivyo mtakatifu."

HITIMISHO

Tumeona mfumo wa historia kutoka umilele uliopita hadi umilele ujao, kama inavyofunuliwa kwetu katika Biblia. Kwa kugawa historia yote katika vipindi vya wakati tunaweza kuelewa vyema kila moja na kuona jinsi inavyohusiana na zile za kabla na baada yake.

Tuliangalia msingi wa Agano la Kale, matukio hadi wakati wa Yesu. Kisha tukaangalia muundo, au mfumo, wa maisha ya Yesu na hatimaye katika sehemu nyingine ya Agano Jipya ambayo inajenga na kudhihirisha kile ambacho Yesu alikuja kukamilisha.

Natumai kitabu hiki kitakupa motisha ya kusoma Neno la Mungu na kulielewa zaidi unapojifunza kila siku. Biblia ni zaidi ya mfumo wa historia, ni lishe yetu ya kiroho pia. Kile unachojifunza hakitakulisha tu sasa bali kitakuwa kitu ambacho utachukua pamoja nawe milele (Isaya 40:8; 1 Petro 1:25). Mungu akubariki sana unapoendelea kujifunza Neno lake.

KUFUNGA MAONI

Nimefurahia pendeleo la kuandika kitabu hiki. Asante kwa kuisoma. Ningependa kusikia kutoka kwako. Ikiwa una mapendekezo yoyote ya kuboresha kitabu hiki, maswali kwa ajili yangu au maombi ya maombi, tafadhali niandikie. Naweza kufikiwa kwa jerry@ChristianTrainingOrganization.org Asante na Mungu akubariki unapomtumikia. Endelea kutazamia kurudi kwake. Inaweza kuwa wakati wowote!

Jerry Schmoyer

MWISHO WA MASWALI YA TAFAKARI YA KITABU

Ili kukusaidia kupata zaidi kutoka kwa kitabu hiki, fikiria kuhusu maswali yafuatayo na jinsi ungejibu. Unaweza kuandika majibu yako ikiwa unataka, au tu kuyatafakari. majibu si kupata akageuka katika; ni kwa faida yako.

Je, unaweza kujifunza nini kuhusu huduma kutoka kwa maisha ya Petro? Unaweza kujifunza

nini kuhusu kumtumikia Mungu katika nyakati ngumu kutoka kwa Paulo? Ni kitabu gani cha

Agano Jipya unachokipenda zaidi? Kwa nini?

Ni mstari upi wa Biblia unaoupenda zaidi? Kwa nini?

Je, ukweli wa kurudi kwa Yesu kwa ajili yetu unaathiri vipi jinsi unavyoishi leo?